

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a **Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported** (CC BY-NC 3.0) license.

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

1379-82

Գ Ի Ր Ք

Պատմութեան :

Ո Ր Կ Ո Չ Ի

ՊԳՆՁԼ ՔԼ

ԳՆՔ:

Եւ բանք խրատակոնք

Լ օգտակարք խիկա

րայ Խմաստնոյ :

Եւ այլ բանք պիտա

նիք :

Տպեցլ 'ի Թոճականիս

Մերում Ը ՃՃ : 'ի Տպա

րանի տրուպ անժատրի :

* Պատմութիւն ՎՍ Պղնձե Կաղապին
որ է օրինակ աշխարհիս :

ՎԱՅՐԻՊԱՂ ՏԼՏ

բաղաքն խալիճայ մի,
որում անուան էր ար
դումէլք : Օր մի 'ի
Լէյտան իջան, Ժողովեց զիւր
Նեծամեծքն : ու եհարց վասն
ողոմոնի թէ որպէս հրաման առ
նէր 'ի վճ դիւանցն :

Յնչ երեկ ամիրան Լասաց,

Գ

ՏԸ

Զոր և մեծ խալիֆայ • կայր
 մարդ մի որդի վաճառականի •
 և ասէր թէ՛ ես գնացի 'ի սե
 լեկիայ կղզին • և մոլորեցաք
 ի ծովին իս օր • Եւ ասպա ելաք
 'ի լեառն մի բարձր • և ամենե
 շին ոչ ճանաչեաք զտեղին •
 և տեսաք մարդիք սե և այլա
 դէմ • բարե տունին և տարան
 զմեզ 'ի տունս իւրեանց •
 Եւ կացաք առ նս երեք օր •
 Եւ ելեալ գնացին 'ի ծովն 'ի
 յորս • և տարան զմեզ 'ի հետ
 իւրեանց • Եւ րկին զգործին
 և կալան շատ ձկեր • և 'ի հետ
 ձկանց բերին կուժ մի արձի
 ճով • մասնէ հարած սողոմոնի
 մօհրովն • Եւ բացել զկուժն
 ելան սե մուխ ու բարձրացն
 յօդս • և եղև գիշատեսիլ
 մար

մարդոյ։ Լ՛զաղակեաց և ասէ
սողումնն սողումնն ո՛րդի դա՛ն
թի մարգարէի։ մեղայ այլ չը
գործեմ զինչ գործեցի։ այլ
կամ ՚ի հրամանս քո։ Օ՛ր
գիտաց դէն թէ դեռւեա սո
ղումն կենդանի է։

Յայնժամ ասէ խալիճայն,
ոչ հանգչի սիրտ իմ մինչև
տեսանեմ յայն կժերուն և
ապա հա՛նատամ այդ բանիդ։
Լ՛ը հրամայեց խալիճայն տա
լիպին որդւոյն սէհալայ թէ՛
գնա՛ առ ամիր մուսէն առ յա
րեմտից տէրն։ որ երթաք եր
կուքդ ՚ի ժուռ դաք մինչև
գտանէք յայն կժերուն։ և
ինձ հաստատուն զրուց ասէք
թէ ինչ կայ ՚ի ծով կամ ՚ի ցա
մաքի։ Լ՛ը ետ խալիճայն շատ
է
դանձ

գանձ տալիպին և պատու
կան ակուսք: Տաճիկ ձիանք
և ազնիւ ծառայք:

Վնաց տալիպն առ ամիր մու
սէն: Լաւ ելաւ ամիր մուսէն
շատ հեծելովք յաշխարհն ա
կանացւոց Թագաւորին:

Կարդաց Թագաւորն ականա
ցւոց զհրաման տալիպին և
կոչեաց զինչ իւր աշխարհն հին
մարդ կայր և ու զշատաշուրջ
վաճառականքն: Վտան ալևոր
մարդ մի, որ գիտէր զծով և
զցամաք: և զանբնակ աշխարհն
տեսեալ էր: Լահարց Թագա
ւորն զծերն և ասէ, սիրելի
գիտե՞ս զայն տեղն որ սողումն
քրկացաւ գիւնացն և ի պղնձե
կուժն էած ու արձիճով մատ
նէ հարեաց և ի ծովն ձգեաց:

Լ՛սաց ալևորն՝ այո՛ գիտեմ:

Լ՛սաց Թագաւորն Թէ՛ պիտի
որ տանիս զԼաւր՝ Պայն և ամի
րայքն յայն տեղն:

Լ՛սէ ալևորն՝ յոյս ունիմ առ
անձ որ զբարին առաջնորդէ:

Բայց ճանապարհն մուխաթա
րայէ և հեռի: Ին որ անջուր
պիտի գնան և գան: Լ՛ն շատ
զարմանք կայ ՚ի ճանապարհին:

Յայնժամ ասաց Թագաւորն
ցամիր մուսէն՝ Թէ այդ գի
տուն ծերդ որ աշխարհիս այլ
չկայ, ՚ի քեզ եմ տունեալ:

Ունը էած ամիր մուսէն և
խլաթեաց զծերն: Լ՛ն եհարց
ցծերն Թէ ինչ պէտք են ՚ի ճա
նապարհին: Լ՛սաց ծերն Թէ՛
ն ուղտ անելի պիտի քան ըզ
մեր գրաստն որ ջուր բառնանք
է ու

ու մտնուէք ՚ի պռի աշխարհն :
 Լ՝ յլ զջուրն պիտի ապիկի կը
 ժով բառնանք որ չը ցամաքի .
 զի հողմն սաստիկ կայ որ ցա
 մաքեցնէ զջուրն ՚ի տկին .
 Եւ այնժամ զուգեցին և ուղե
 լորեցան ՚ի ճանապարհ :
 Լ՝ զգնացին քն ձիաւորօքն ՚ի
 շէն և անշէն ինէրս . և հասին
 յանմարդաբնակ աշխարհն և
 լճնցաւ տարի մի : Լ՝ գիշեր
 մի ծերն զաստղն նշան էր է
 դեալ և երթային . և ծածկեց
 ամպն զաստղն . և մ. լորեցան
 զճանապարհն : Լ՝ հարց ամիր
 մուսէն ըզծերն և ասէ՝ Թէ
 յոր աշխարհի եմք :
 Լ՝ քաց ծերն Թէ՝ ոչ գիտեմ .
 Լ՝ օաց ամիր մուսէն Թէ կա
 րեմ գառնալ յայն տեղն
 Ը որ

որ զճանապարհն կորուսաք:

Եւսաց ծերն ոչ գիտեմ:

Յայնժամ շատ լացին, և գնացին այն անունն ի վրայ մինչև

ի կէս օր: Եւ մօտն ի դուռ

աշխարհ մի: և կայր ի մէջ աշ

խարհին սևագոյն բլուր մի

բարձր: և ի հեռուստ ուն ըզ

ծուխ երևէր, և դիմեցին ի

նա: Եւ իբրև մօտեցան տե

սին զի գմբէթ էր բարձր և

գեղեցիկ, և շէնքն ամէն պատ

նական ակունք էին եախուտ

և զըմբուխտ: և շուրջ զանա

զան ակամբք զարդարեալ:

Եւսաց ամիր մուսէն փառք այ

թէ որոն գեղեցիկ շինուածք

են: Եւ դուռն գեղեցիկ մար

մարիոնէյ էր: Եւ զուպպէին

նըստունաճքն հազար ըլտոյ

թ

քայ

քայլք էր . և գմբէթն բարձր
արձիճով կապած : Տեսաւ ա
միր մուսէն և զարմացաւ 'ի
բարձրութեան շուպպէին .
Եւ էր անվայր ու անմարդա
բնակ , և բուն ճշէր 'ի վր պա
րըսպացն : Եւրբ զայն տեսան
շատ լացին : Եւ ասաց ամիր
մուսէն թէ զատ 'ի յայ ոչ ոք
կարէ շինել զի փառք և վայել
չու թի աշխարհիս սուտ է :

Եւ գրած էր "ղբ" այն :

Գլնաց ժամանակ նց , զինչ
զերազ մութն 'ի գիշերին . ջը
կայ դառնալու ճարակ , յայտ
տեղըս զոր 'ի յետ թողին .
Եւ աղ թէ կարենք գիտնալ
թէ բարի գործով գլնացին .
կամ թէ հարուածով անցան ,
վասն մեղաց որ մէկ չերնին :

Դ

Յայն

Հայնժամ անց ամիր մուսէն

Թէ՛ ուր են սց տէրքն կամ
շինողքն. և ուր են որ շատ դա
տեցան. և ունի ծաղիկ Թարշա
մեցան և պակասեցան.

Լսաց ակորն Թէ պարտ է
քեզ գոհանալ զայ. որ փրը
կեաց զմեզ յայն մուխաթա
րայէն և հասուց'ի յայս վայե
լուչ տեղիքս. Վիտենս ամիրայ
որ քո անսիրութիւն փրկեաց
զմեզ. Լմ հայրն կասէր Թէ՛
ո՛վ որ յայն տեղն մոլորեալ է
որ մենք մոլորեցաք, այլ ո՛չ են
երևեալ. Լայց աստից մինչև
'իպղնձէ քաղաքն երեք ամսու
ճանապարհ է. զայս աղէկսանդր
շինեաց. ու ընդ այսր գնայր'ի
պղնձէ քաղաքն. Հայնժամ
ասաց ամիր մուսէն՝ յառաջ

Դա

'ի

Յի քաղաքս մշտնումբ և տես
նումբ զվայելչուի քաղաքիս
և ապա երթանք: Եւ մտեալ
Յի քաղաքն՝ տեսաք գեղեցիկ
դարպաս մի շինած մեծ և լայ
նանիստ: Եւ Յի դուռն գրած
էր նօսր գրով: Եւսաց ամի
րայն՝ Թէ ո՞վ կարէ կարդալ
զայս գիրս: Եւսաց ալեւորն՝
ես է ազգի գիր գիտեմ:

Եւսաց ամիրայն՝ կարդա՛ որ
տեսնում: Եւ գրած էր
բռնէրս այս:

Սարդն որ գայ Յի յայս տեղիս
Թող լայ ըզմեզ ինքըն խրա
տուի: որ մենք Յի մեր շատ ի
րացն, ենք բաժան ողորմ ու
լալի: Եւ քիչ մի յառաջ եր
թաք, ու տեսնուք իրք զարմա
նալի: և փառք այ նա տայ,
Դք քան

քանզի նա՛ է միշտ կենդանի։
 Տեսէք դուք բազում զար
 մանք, թէ քանի մարդ հող է
 դարձեր. մահըն բաժանեց ըզ
 մեզ, կորուսաք զոր ինչ ունէ
 աք։ Համարըս տալոց ենք մեք,
 արարչին՝ զոր ինչ ենք գործեր.
 այ վայ զանաչառ ատենն, ուր
 զահեղ բարբառն է հրնչեր։
 Սողվեցաք գանձըս քզումս,
 ու այլոց թողաք գընացաք.
 ըզքիչըն շատին տը՛ւաք, ու
 զանտէնըն մեք մոռացաք։
 Լա՛ն 'ի հետ մեզ այն երեկ,
 զինչ որ յայս կեանքըս գոր
 ծեցաք. նա թէ չար արարեալ
 ենք, զամէն գըրոց հաշիւն
 տի տանք։

Եւ այնժամ մտան 'ի կայսրն և
 տեսան զարմանալի շինւածս
 Դ Լ

Լ գեանամէջն՝ սալեր կապած
էր • արծաթած և ոսկէջրած •
Եւ գնացին ՚ի մէկայլ դուռն
Եւ գրած էր ուրիշ այս •

Քանի ադամայ որդիք, ծը
ներէ յայս կեանքս ու մեռեր •
Ե քան զանասուն անբան, կեն
դանեօքս աստէն մոլորեր •
Եւ յոր գիտունք են եղեր,
զայս կեանքս նա սուտ են հա
մարեր • անտէնն իւրնց տուն
շիներ, ու վըստահ ՚իներս
գընացեր •

Ասեց ամիրմուսէն և ողորմ
ելաց • և ասաց թէ որ ունի
խելք և միտք և իմաստութի
նա՛ կարէ ճանաչեր զայս կէնքս
որ ամէն մեծութի ոչ ինչ է •
Եւ կայր ՚ի յայն կայսրին մէջն
զուպպէ մի • և ՚ի բոլորն զուպ
պէ

պէին զձ գերեզման կայր մար
մարիոնեայ քարին ազգի ազգի
գունով : Եւ գրած էր ՚ի վր
տապաններուն փորած և ոս
կով լցած յունարէն գրով
շատ ողբեր : և գերեզման մի
ուրիշ կայր զարդրած զոր կար
դաց աւելորն : Եւ գրած էր
"շէ" այս :

Եւ աղ Թէ քանի կացի, կեն
դանի ու վայելցի : գործոյս
ամենն հաշունի, ահա է հաս
ժամ որ խընդրի : Քանի կեն
դանի էի, նա բազմաց պար
գեւք բաշխէի. ես զիս անմահ
կարծէի, նա եղայ սակաւ մի
փոշի : Եւ գրած էր Թէ հեճոպի
գերեզմանն է. որ ՚ի մահուն ժամանակ
ասաց ի վր իւր անքինն :

Քանի որ յայս կենքն եկիր,
Դե նա

նա կացեր զամենն 'ի յերեր •
 բերթեր ու բազում քաղաք,
 դու զամենն այլոց խլլեցեր •
 Նիմի ես խաւար դարձեր, որ
 որդունքն 'ի քեզ կան 'ի կեր •
 դու ես պատասխան տալու,
 զոր 'ի յայս կեանքս զըր
 կեցեր •

Եւ այնժամ մտան 'ի մէկ այլ
 դուռն • և գրած էր՝ երբ մահն
 երեկ 'իմ զօրքն չկարացին թա
 փել զիս • իմ անչափ մեծուհն
 ոչ կայր այլ մարդ • իմ բաժին
 պատանքս է ու տանօղքս ու
 փորօղքս ու գերեզմանս • և
 ամէն մեծութիւն կորեալ և
 այլոց մնաց • Եւ արդ իմացայ
 որ մարմնոյս սէրն կորուս զիս •
 երբ իմ անչափ մեծութիւն ընձի
 դէմ չեկաւ, նա այլ մարդ կայ
 Լ

ԺԳ որ

որ այս սուտ կենցաղուս կու

հաւատայ:

Եւ մտան իմէկայլ զուպպէն
և տեսան որ զարմանալի շե
նունած ովք զարդարած էր:

Ո՛վ եղբարք ան միայն է ան
մահ ու անեղ. մի՛ վստահանաք
իսէր աշխարհիս. զի խաբէու
թի և սուտ է և երազու նման:

Եւ գրած էր ոչիս այս:

Եւ իմ սիրելի եղբարք, աչք
ի յիս տունէք զենեհար. գեմ
շատ ի մէկ տեղ կեցաք, և ե
ղաք ուրախ հաւասար:

Իյայս տեղս իմ խիստ գու
մար, զի դըժոխքն է մութն ու
խաւար. զիս տեսէք արէք ձեզ
ճար, զենեհար հազար զենե
հար: Եւ գրած էր թէ՛ ո՛վ

զիս տեսնու թող վայ տայ ինձ
Ի Ժէ զի

զի ես Թա աւոր էի հզօր և
յաղթօղ իպատերազմի • այժմ
լաւ է մուրացեան մի քան զիս •
Լըն գրած էր ոչ քա այս •

Երբ ես կենդանի էի, տէր էի
հազար քաղաքի • բերթեր
ու գաւառ • քաղաք, անհամար
և անթընեւի • Բսան հազար
ծի ունէի, պէտաւ ի և զարմա
նալի • երբ ես ի տնէն ելնէի,
քըսան ա մարդ հեծցնէի •

Լնչափ ոսկի ու արծաթ, ալ
և մարդարիտ ունէի • որ պըր
ճերով լցեր էի, ու ապրեցայ
հարուր տասըն տարի • Սան
կարծակի մահ անկաւ, ի յիմ
դարպասն և չըմացաք • ոչ
ծեր և ոչ տղայ ասաց, հանց
որ Թաղէլ ոչ կարէաք •

Բայց Թէ զմեծ քըն Թաղէաք,
Ժը և

Լ զայլքն իբաց ընկենունաք •
այլ այժմ մեք յոյժ յաղթե
ցաք, ու զայս բաներս առ ձեզ
գրեցաք: Ար ըզմեր խեղճ մա
հըն լսէք, ու դուք ձեզի մեզ
մէն խրատունիք • լսելով զՏա
սեալ բարկութիւն, իմանկու
թէ ձերում ապրիք:

Լ աս մեծ Թագաւոր էի • ՏԸ
զօր զօրաւոր և արի • շատ
գանձ զումաշ ունէի, որ չու
նէր մարդ ՚ի վրայ երկրի •
Օ հոգիս իմ անտես արի, ու
զընչից շահըս Թըւէի զամէնն
այժմ այլոց Թողի, մէն ըզպա
տանքս առի գնացի: Ս եռայ
ես որ տէր էի, բարուես զոր
դուք տեսանէք • մարդ ու
հանց աղւոր վայելք, չէ հա
սեր ումեք հայրենիք:

ԴԹ

Եւս

Նա դեռ զըրկէի զայլ ոք,
մինչ որ մահն անց թէ հերիք.
մոխրիս եմ հաւսար եղեր,
այ եղբարքիմ դուք մի
խաբո՛ւիք:

Նէ երբ ցաւն զիս նեղեց՝ կո
չեցի զիմսն զամ. և ասի թէ
օգնեցէք ինձ. թափեցէք զիս
իմահունէ՛. որ կու բաժա
նէ զիս ի ձեզանէ. Մտացին
թէ՛ չարկամ ունիս ասէ որ
կռո՛ւնիք. թէ չէ՛ ի հետ այ
ով կարէ կռո՛ւիլ. մահն առա
ջի ամենեցուն կայ. Յորժամ
որ զայն լսեցի. նա կայի այ՛ ի
հրամանքն. բերել տո՛ւի զապ
րանքն իմ զամ ու կուտեցի ոսկ
զբլուր մի. և ասացի գանձիս
իմ թէ՛ գնեցէք զիս. որ մէկ
տարի մի այլ ապրիմ. նա ասա
լի

ցին թէ այդ բանիդ այլ ճար
չկայ։ նա կացի այ հրամանքն
ու արձակեցի զհոգիս։

Լ՛նաղ զմեռած անունս իմ,
որ այլ ոչ բնաւ յիշունի բարի.
Թագաւոր որդի գաղատայ,
որդի շատայ Թագաւորի։

Ինչ գանձ ու զուսաշ կայր ինձ
զոր մեղօք էի ժողովեր։ չը կա
րաց ինձ մէկ օգնել, կամ սա
կաւ մի ցաւ փարատել։ Տուք
զայս կեանքս ու զայն առէք,
երբ մահուն ճարսկն է հատեր.
չը կայ հողածին ծընունդ,
կենդանի որ զինքն է աչեր։

Լ՛ն բոբայ մի կայր իմէջ դար
պասին։ ու ոսկի արծիւ մի
դրած ՚ի վր նր։ ջուրն ՚ի բե
րանն ՚ի վայր Թափէր, տակն
սաւ էր կապած։ արծաթած

Իա

ու

1379-82

ու ոսկէջրած : Լճ գրած էր
Թէ՛ ո՛վ որ տեսնու զայս վայել
չուիս, նա Թող փնէ՛ որէ՛ զան՝

Լճ գրած էր ոչքս այս :

Ը՛մարդ իմացիր զայս կէնքս,
Է գիտես որ չէ մնացական.
զմահըն մոռացերէք դուք,
ամենիս է ասպընջական :

Օ՛ր ինչ ադամայ ՚ի վեր, են
ծըներ ամէնն ու գընան : Զա
նա՛ որ բարի գործես, որ ան
տէնըն չլինիս փոշման :

Լճ գիտի ՚ի դ՛ Գոռան. Է գրած էր
Բէ երբ ես ՚ի սեղան նստէի՝ Ժն մարդ
՚ի ծառայութի խնդիր առաջի իմ.
ու ք՛ն մարդ իմ շէան խո նստէր :
Է ոչքս այս :

Ը՛իմի եմ ՚ի հող դարձեր, կե
րակուր որդանց եմ եղեր :
Է ՚ի յիմ անհուն բարեացն,
իբէ

դա

դատարի չ'ի բաց եմ մընացեր

Ը առ մարդ անարժան ոտք,
զեմ տունս եկեալ ժուռ դայր
կոխէր, այժմ այլ ոք յիսնէ չվա
խեր, աղքատաց նըման եմ ե

ղեր : Ա մարդ որ երբ դառ
առ մեղ, լաց ու զմեր կորուստն
որոնէ, մահ մարդուն դիւրան
հասնի, ըզկեանք մարդուն
դիւրան կիօխէ : Ս ինչ մեք
կենդանի էաք, նըստէաք ընդ
ուն մարժանէ : Տիմի ամենէն
'ի զատ, որ անանց հուրն ըզ
մեզ կայրէ :

Լ չ գնացին 'ի Ե դուռն, և գրած էր
'ի Վժ դուռնն ոսկեգրաւ շատ խրատ,
և ոչքս այս :

Այս աստըն՝ որիս բարեքն,
չէ իսկի մարդոյ մնացակուն.
մահըն զօրան՝ որ կուգայ, և
ից տա

տանի 'ի հող լ'ի զընտան .

Արչափ որ անհոգ լինիս, ու
շատ գանձ ունիս 'ի խաղնան .

մահըն գայ քակտէ տանի, որ
իսկի հետքըն չերևան .

'ի լէյ Գողան գրած էր

ողբս այս :

Յիմար ադամայ որդիք, որ
յաշխարհս էք դուք շփա
ցեր . տեսէք թէ քանի մարդիք
յադամայ 'ի վեր են անցեր .

'ի դուք իսկի բընալ չաիշէք,
այլ անբանից պէս էք եղեր .

ու անմընիթար քայլօք, ըզմա
հուն օրն էք մոռացեր :

'ի յիջի Գողան գրած էր

ողբս այս :

Լյա աստըն՝ որիս բարին,
Էրազի ինքըն նըմանէ . ո՞վայ
նր ասեմ, որ զայս կեանքըս

իդ

խիստ կու սիրէ։ Արանի տամ
այն մարդուն, որ անտէն ըզ
տուն կու շինէ։ որ երբ այս
կենացս ելնէ, յայ ինքըն
չամաչէ։

Ի յաւի քուտի գրած էր
ոչիս այս։

Իսկ ոչ խըրատին մարդիք,
թէ մահուն օրըն գալոց է։
մոռնան զահագին տանջնքն,
որ ըզբազումս անդ ժողովէ։
Օ ինչ որ աստ գործած լինի,
անդ մէկին ո՛ր վըճարէ։ Չանա՛
ղքեզ ի զատ պահել, իմեղաց
չ'ի չարեաց գործէ։

Եւ գրած էր թէ՛ տեսէ՛ք
որ այս ամ շինուած ուս և
գանձուս որ ես տէր էի, նստէի
յայս զուպպէս ու վայելի։ և
ի յայս անուշահոտութենէս
իե ան

անմահանայի : Եւ տեսէք
զայս ամ Թագաւորութիս որ
տուն է եղեր այժմ գազանաց
և Թռչնոց : քանի զայս տեսա
նէք այլ մի՛ հպարտանաք և մի՛
գործէք չար : և մի՛ նախանձիք
ի սուտ փառքն : Յիշեցէք
զայն որ համարս տալոց էք ա
ռաջի քի : զի ոչ կարէք պատ
ճառել Թէ ոչ գիտացաք :

Եւ գրած էր ոչ քա այս :

Եւ ըիք դուք այս տեղս եկէք,
ու տեսէք զիս ՚ի մէջ հողին ,
Թողերեմ զամէնն ի բաց , նա՛
համար կուզեն իմ գործ ին :
Եւ ացէք զամէնին պարօնս , որ
տէր էի հազար երկրի : այսօր
ամէնէն զըրկած , ական ունի
հոգիս գեհենի :

Եւ այլ շատ ողորմ բաներ
իդ

գրած էր . այլ թեթևացուց
 ամիր մուսէն զաշխարհս՝ իւր
 աջքն . Լա՛հ գնացին յայն զուպ
 պէն որ քան զծուխ երևէր .
 անչափ բարձր էր ու արճըճով
 կապած : զայն տեսան և զայլոց
 վայելչութիւնն մոռացան :
 Վանզի պատերն ամէն ոսկով
 շինած . ու դռներն ամէն ծխա
 նելիք էր : մեք չկարաք գրել :
 Յայն զուպպէին մէջն սեղան
 մի կայր որ դեղին ակամբ ճո
 հարով ու ոսկով և մարգարտով
 էր կազմած : և կայր շուրջ ի
 նմա Դէ ակն . և բոլոր սեղա
 նոյն ճ թիզ էր : Լա՛հ գրած էր
 թէ ուր են նոքա որ զուարճա
 նային շուրջ զսեղանովս . և
 բոլոր սեղանոյն ամէն լուսա
 տու ակունք էին :

Ի է

Լա՛հ

ԼձԸ գրած էր ոչ ԲՍ աշխատ :

Եւ առ թգլորք ճաշակեալ,
'ի սմա' այսօր մէկ մի շերտին .
Լալայն որ դաւոց է աստ, գընա
լոց է անհընարին . Փոխին ցեղ
ու ցեղ աւուրքս , ուր լինի
ամէն մեռանին . անտէր թողին
զայս սեղանս , ու լալով ելան
գընացին :

ԼձԸ 'ի Գի' այլ Դին գրած էր շաշ
ոչ ԲՍ գեղեցիկ :

Օ ինչ կայ գեղեցիկ շինւած
մահըն գայ զամէն խափանէ .
Ճարտար դու մըտիկ արէ , թէ
սոցա շինողքն այժմ ուր է :
'Երայէս արժեցն զաշխարհս
ու մըտօք զինքնըդ դու քըն
նէ . երկնաւորին դու փառք
տուր , որ ամէն հոգւոց
նա' տիրէ :

Իւ

ԼձԸ

Լ՛՛ն գրած էր թէ այս սեղնս
զմրուխտ թագաւորին է .
հազար թգւոր է կերակրեր ի
վր սեղանոյս . ու ամէն թագա
ւորաց անունքն գրած է .
ու ամենեքեան անցեալ են ՚ի
ներքեւ հողին .

Լ՛՛ն իբրեւ տեսաւ ամիր մու
սէն՝ հրամայեց հեծելին թէ
գրեցէ՛ք զայս բաներս . և մը
նացին յայն շուպպէն քօր .
Լ՛՛ն ապա այլ գնացին երեք ա
ւուր ճանապարհ . և տեսան
բարձր բլուր մի . ու իմր բլ
րին կայր ձիաւոր մի պղնձէ .
և գրած էր իմր ըռւմբին թէ՛
կալ զիս և ք հետ ՚ի շուրջ ած .
ընդ որ դադարի՛ այն է պղն
ձէ քաղաքն . Լ՛՛րարին ոսկ և
գրած էր . և ըղորդեցաւ ըռւմ
իթ բին

քին ծայրն ընդ յարևմուտս .
 և գնացին ընդ այն . և անցան
 դիժար կապան մի . և տեսան
 բարձր բլուր մի քարէ . Եւ այն
 սիւնին ծայրն կայր կենդանի
 մի 'ի մարդոյ ձե . Թաղած 'ի
 յայն սիւնն մինչև 'ի մէջքն .
 Եւ ունէր երկու Թեք մեծա
 մեծք . ձեռքն որոյ առիւծու
 էր . մաղն ույ ձիու . աչքն մե
 ծամեծք և կարմիր գէտ զբոց
 'ի վառ . և կերպարանք նր ույ
 զԹուխ սագի . Վոչէր ահա
 գին ձայնիւ , և ասէր . փառք
 ւայ անեղին և անմահին բարձ
 րելոյն և միշտ կենդանւոյն ,
 որ զայս անտանելի չարչա
 րանքս 'ի վրինձ էած .
 Եւ իբրև տեսան
 յոյժ զարմա
 ցան :

Եւ

Եւ ասաց ամբողջս զշէն շայն

ի վերայ նորա :

Օ արմանք մենք այսօր տե
սաք , չէր տեսած այլ մարդ
հողածին : կենդանի մի թեւ
է որ , որ յաջացրն հուր փայլէ
ին : Կերպարանքն որպէս թուխ
սագի , փառք ասէր անմահ ա
րարչին : զայս չարչարանքս որ
ինձ ետ , չէր կրնէր այլ քաջ
անմարմին :

Եւ գնացին ի մօտ նորա :

Եւ հարց ալեւորն և ասաց ,
ո՞վ ես դու • կամ ո՞վ է դրո՞ւր
զքեզ այդ սիւնդ : Եւ ասաց թէ
ես այն գէւն եմ որ ի հետ սո
ղոմոնի պատերազմեցայ : Իմ
անուանս տամշէր է : Ես աստ
կամ ի չարչարանս հրամանաւ
սողոմոնի • մինչև այ հրամանն
հասանէ առիս :

Լ'սէ ամիր մուսէն՝ զսէր եղ
 զքեզ սողումն ի յայդ չարչա
 րանքն։ Լ'սաց քաջն՝ կայր Թա
 գաւոր մի աբտիլազիդ անուն,
 որ ինձ քրոջ որդի էր։ Լ'ն ու
 նէր քիւռք կանաչ զմրուխտ
 ու եախուծ։ Եւ ես սպասաւոր
 էի կռոցն։ Ու մեր Թագւորին
 բազում հեծել շօրք կայր. Եւ
 ոչ ոք կարէր դէմ կենալ նմա.
 ու բազում քաջք ի նորա հրա
 մանքն էին։ Լ'ն կայր մեր Թա
 գաւորին դուստր մի անօրինակ
 զարմանալի պատկերաց տէր.
 Ու շարկեց սողումն ելջի առ
 Թագաւորն մեր. Եւ ասաց տո՛ւր
 զքո դուստրն ինձ ի կնուի.
 Եւ կոտորեա՛ զկուռքն քո. Եւ
 հաւատա՛ յաճն իմ, որ արար
 զերկինս Եւ զերկիր. Թէ զայս
 Բ. Լ.

առնես՝ եղբայր լինիս ինձ:
ապա թէ ո՛չ՝ պատրաստեա՛ւ ըզ
քեզ ՚ի պատերազմ. որ գամ
տամ զմահն ՚ի քեզ բաժին:

Ասեց մեր թագաւորն և բար
կացաւ. կոչեց զԷւր հեծեւն
ւամ, ու եհարց թէ զի՛նչ տամք
պատասխանի սողումոնի:

Ասացին մեծամեծքն թէ՛ ՚ի
մարմնաւորաց քան զքեզ ո՛չ
կայ մեծ. դու մեծ ես քան
զսողումոն: Ասաց մոլտ դու
առաջի չաստո՛ւածոցն, ու ա
ղաչեա՛նց թէ օգնեցէ՛ք ինձ.
զի սողումոն գալ կամի ՚ի վե՛
մեր առ ՚ի կոտորել զմեզ:

Յայնժամ ես անբան տխմար
ու հպարտ և շփացած իմ մե
ծութիս. որ ո՛չ ճանաչէի զսո
ղումոն հզօր դաւթի որդին՝

Գ

ԼԳ

Ես

Ես հարցի ըզկուռսն վս այս
բանիս. Պատասխանի տո՛ւին
Թէ մի՛ վախէք՝ի սողոմոնէ ար
քայէն. ես կարո՛ղ եմ առնուլ
զգործ սողոմոնի. և տամ ՚ի
ձեզ յաղթութի. Եւսեց աբ
տիլաղիզ Թագա՛ւորն մեր ու
խիստ ուրախցա՛ւ. և զսողոմո
նի էլջին ծեծեց. ու շատ վատ
ասաց սողոմոնի. և ասաց Թէ՛
Թող պատրաստի ՚ի պատերդմ.
որ ես եկեալ տամ նորա բա
ժին զմահն.

Եւսեց էլջին և ասաց սողոմո
նի զամ. Եւս սողոմոն պատրաս
տեց զինքն ՚ի պատերազմ. Ժո
ղովեց զգօրքն. և քաջք բա
զում. մարմնա՛ւորք և անմար
մինք. հազարք հազարաց. և
բիւրք բիւրոց. օձ և վեշապք
ԼԷ գա

Գաղան և անասունք • և թռչունք • և ուսուց նոցա զերունին : Եւ եկել սողումոն յաշխարհն մեր՝ ուղարկեց էլ ջի առ թագաւորն մեր • թէ ասէ եկի ի քո աշխարհն • լսէ իմ հրամանացս ու եկ առիս • և կոտորեա՛ զկուռքն քո • և հաւատա՛ յանձն իմ : զի ոչ կարեն դժբապահել զքեզ ի ձեռաց իմոց : Եւ սեց մեր թագաւորն ու կալաւ զէլջին սողումոնի • զերեսն սեացուց զէլջուն • և ուղարկեց առ սողումոն թէ պատրաստ եր ո՞ր կռուինք • տեսնունք թէ որ անկարող է և յաղթող : Գնաց էլ ջին և ասաց սողումոնի զամ :

Յայնժամ գնաց սողումոն ի Դուր դաշտ մի : Եւ իմ թագա

Գաւորն 'ի դուր լեռ մի .
 Սողոմոնեացն զօրք բազումք .
 անթիւ և անհամար . և քաջք
 բզում . և յաջողեցան կռիւն .
 Լաւ հրամայեց սողոմոն գազա
 նացն որ կէսն ընդամէ կային
 և կէսն 'ի ձախմէ . Լաւ Թըռչ
 նոցըն հրամայեց որ բարձրա
 նային 'ի վր ճայթելով . ու կը
 տըցով ծօկէին զերեսս և զաչս
 մեր . և չտային բանալ զաչս
 մեր . 'Խազանացն հրամայեց
 Թէ զգրաստնին լափեցէք և
 փախստական արէք . () ձիցն
 և վիշապացն հրամայեց Թէ ոտ
 վըներուն մէջն մտէք ու պա
 շարէք . Լաւ ինքն սողոմոն նըս
 տած էր ոսկիակազմ Թախտօ
 ձուն վրայ . զարդարած ազգի
 ազգի . Լաւ հրամայեց սողոմոն

որ Բարձրացուցին զԹախտն
 որ հայէր 'ի վր պատերազմին :
 Եւ հրամայեց սողոմոն իւր
 վեզերին որ կայր 'ի յիւր աջոյ
 դիմն . և այլ հեծեւք ընդ ան
 մարմնոցն 'ի ձախմէ կային :
 Եւ դրին կռիւն քօր և քօր
 շեր : և ով կարէ պատմել զա
 հագին պատերազմն : Թէ ըզ
 դղրդմներն և թէ զգոռումն :
 Եւ քան զամէնն յառաջ ես
 յաղթեցի սողոմոնի հեծելին :
 ու պարծեցայ թէ զսողոմոնի
 վեզերն ամիրաթ՝ բերեմ առա
 ջն իմ թագաւորին : Կանչեցի
 և խառնեցայ 'ի հեծելն ասե
 լով թէ զայլ ոք չուզեմ բայց
 զքեզ ամիրաթ եկ զի տեսցուք
 զիրար : Եւ նա ևս գոչեց ա
 հեղագոջ ձայնիւ : Եւ ինչ
 Է այն

այնպէս թունեց թէ երկինքն
պատառեցան և փլան 'ի վր իմ.
բեկան մէջք մեր հեծելին 'ի
սաստիկ ձայնէ նր. Լան երբ
խառնեցանք ամէնքս իրար.
Թռչունքն չտային 'իմեզ աչք
բանալ. գլխանքն ու սողունքն
ափշեցողցին զմեզ. Լան այնպ
խրստացան կռիւն որ ոչ հայր
որդւոյ ողորմէր, չոչ եղբայր
եղբոր կարէր օգնել. և բա
զումք 'ի մեր զօրացն մեռան.
Լպա առաք ես ու ամիրաթն
յիրար. և զժամ կռուեցաք.
մինչ որ ձանձրացաք երկուքս.
և ես կամէի որ բաժնունէի յա
միրաթէն. Տեսան սողումն
զիմ դառնալն 'ի յետ. հրմայեց
թէ բռնէք զայդ անհաւատդ.
Փախեայ ես, և ամիրաթն ան
լը կան

կա՛ն 'ի վժի՛խմ . ասացի ամիրա
թին՝ երդմեցուցանեմ զքեզ
յա՛ծ կենդանին . որ երբ տա
նիս զիս առաջի սողումնի ար
քային , ըսպանանել չտաս :
Եւ տարա՛ն զիս առաջի ար
քային : Եւ սողումն ետ բե
րել զայս քարէ սիւնս , և զըն
տանեաց զիս աստ երկաթով ,
ու արճըճով , ու պղնձով :
Եւ հրամայեց ամիրաթին որ
շալկեց զիս այս քարովս , ու
եբեր յայս լեռս որ կու
տեսանէք :

Եւ սաց ալ լորն՝ այն պատերդմ
զինչ եղև : Եւ սաց քաջն՝ յոր
ժամ ամիրաթն զիս փախուց
ու բռնեց՝ իմ թագա՛նորն փա
խեա՛ն : և սողումն յետևանց
ընկա՛ն , ու զիմ թագա՛նորն
լթ ըս

ըսպան և զգօրքն կոտորեց։

Լ՝Էին զկղզին, ու զ՛ուռքն
ջարդեցին։ Լ՛՛ն զթագա՛նորի

դուռստրն էառ սողումն իւրն

ի կնութի։ և զերկիրն ամիրա

թին ձեռն ետ։ և ինքն դար

ձա՛ն ուրախուէ՛ ի սուռն իւր։

Լ՛սաց ամիր մուսէն՝ օրհնէլ է

ա՛ծ որ յամ տեղիս փառա

բանի անուն նր։ Լ՛հարց ըզ

քաջն թէ զայն տեղն գիտե՛ս

որ սողումն զդւռքն ի պղնձէ

կուժն ելից ու իծօվն ընկեց։

Լ՛սաց քաջն թէ մօտ է ի կուռ

կուռեայ լեռն ի ծօվն։ և բը

նակեալ են յայն լերինն մարմ

նա՛նոր սև մարդիք։ Լ՛ն ետ

քաջն զնշան լերինն և զպղնձն

ձէ քաղաքին։

Վնացին շատ ա՛նուր և իջան

ի

ի

ի դաշտ մի, որ կայր ծառ և
տունկ. և պտուղն անուշա
համ: Պետ և աղբերակունք
և ջուր քաղցր: Եւ այլ անտի
գնացին ին օր. և ապա հասին
ի պղնձէ քաղաքն: Եւ էր ոպ
դհուռ ի վառ:

Եւ սաց ալևորն՝ ահա այն է պը
ղնձէ քաղաքն: Եւ իջան ի
դուռն քաղաքին, և ոչ գտին
զմուտն: Եւ հեծցուցին երեք
մարդ ի յուղտն, և շրջեցան
ընդ պարսպանն երեք օր և գ
գիշեր. և ոչ գտան այլ տեղ
որ ցած էր քան զայն տեղն որ
իջեալ էին: Եւ պարիսպն ամէն
խընդամանդ սև քար էր. և
այնպէս թընէր ոպ միաբերթ:
Եւ ամսուն կանգուն բարձ
րունի էր, և ին թիզ լանքն էր
իսն պա

պարսպին: և ունէր ինչ դուռ.
 ինչ դուռէն ի մէկ այլ դուռն
 ոչ երևէր մարդն: Յայնժամ
 էառ ամիր մուսէն ընդ իւր ըզ
 տախպն ու զալւորն. և գնա
 ցին ի բարձր լեռ մի, որ մօտ
 էր քաղաքին: Հայեցան ի վր
 քաղաքին ու ասացին թէ ոչ
 ենք տեսել այսպիսի շինւածք
 ի վր երկրի: Եւ բուն՝ ճչէր
 ի վր պարսպացն: Յետ դար
 ձան և գտին տապանք մարմա
 րիօնեայ գոյն զգոյն. և գրած
 էր ի վր սև փորւած ու ոս
 կւով լցած:

Եւ գրած էր ոչքա այս:

| Վ' մարդ աղամայ որդիք,
 դուք բերէք ըզխեւքերս ի
 վրայ. մըտօք իմացիք ըզսուտ
 կեանքս, ու ըզմահու գալն
 ինչ

ի վերայ. () Ի քակէ զամէն
շինուածք, որ շինու տէրն ոչ
իմանայ. մեզ կայ պիտիտան տա
լու, ամենի որ մէկ մի չըմնայ.
Եւ ի հիւսիս գերեւմանն գրած

էր ոչ Բայ:

Ի՛նչ որ աղամայ որդիք, չի
նի որ զամ մոռանաք. ամ
իւր բարեացն առատ, համբե
րէ՛ դուք զայն չիմացաք:

Եւ զարձիք ի պիղծ գոր
ծոցն, որ անանց հուրըն չիմա
նաք. մենք ի մեր յանհուն բա
րեացն, քան ըզպատանքն այլ
իրք չտարաք:

Եւ ի հիւսիս գերեւմանն գրած էր
ոչ Բայ:

Ի՛նչ որ աղամայ դուք որդիք, Թա
փեցէք զգինին ի ձեզնէ.
ըզմարմնդ կու պարարես,

Ինչ

դու

դու հոգւոյդ բաժին պատ
րաստէ՛. որ երբ ճանապարհ
ելնես, նա՛ դողումն ըզքեզ
ջնպատէ՛. հազըր և պատրաստ
կացե՛ք, որ երկան դեն զձեզ
չարգիլէ՛:

Լ՛՛՛՛ ՚ի հիւսյլ գերեշնոն գրած էր
ոչ քա այս:

Վիտացե՛ք քըջիկ քըջիկ, որ
գընաց մեր օրն ՚ի մաղպուն •
քանի ՚ի մեզ զարմանք թո՛ւի,
գընալոց ենք ներքև հողուն •
Լ՛՛՛՛ ըթուն և պատրստ կացե՛ք,
դատողին առէ՛ք պատասխան •
վայ այն աղամայ որդւոյն, որ
չունի իսկի ահ մահուն •

Լ՛՛՛՛ ՚ի հիւսյլ գերեշնոն գրած էր
ոչ քա այս:

Լ՛՛՛՛ իմ բարերար անձ, աղա
չեմ որ զիս խըրատես • ծա
խոյ
ռայ

Ուայիս քո միտ դընես, զիս իմ
մեղացն այլ ազատես: Ու տաս
ինձ բարի խըրատ, ու զիմ շատ
մեղքըն չըյիշես: դու ես ու
զորմած անձ, բնդ մեղաց ըզ
մարդ չի դատես:

Եւ ՚ի Կիւայլ գերեզմանն գրած էր
ուրիս այս:

Եւ այդամայ դուք որդիք,
զայն տարաք զինչ աստ որ ու
նիք: յոյժ ցեղ ու ցեղ շատ
դատիք, աստ Թողուք անտէն
չըտանիք: Վիտեմ սողումն
ասաց, զորըն կերայ զորն խա
բեցի: զոր տո՛ւի ձեռօքս աղ
քատաց, անտէնն ես ամէն
զայն գըտի:

Եւ յս բաներս որ գրած էր ՚ի
վր տապաններուն՝ զամէնն
գըեցին: Է եկին ՚ի հեծեւն:
Խե ու

Ու կապեցին սանդուխտ շե-
ղին 'ի պարիսպն: Ասաց մէկ
մարդ մի թէ ես ելնեմ 'ի պա-
րիսպն: Արք ելան 'ի պարիսպն՝
ծիծաղեցան. ծափ էզարկ և
ասաց, շապաշ շապաշ թէ ինչ
աղէոր է քաղաքս: և անկան
'ի քաղաքն ու մեռան:

Այն մարդ մի այլ երեկ ու ա-
սաց թէ ես ելնեմ 'ի պարիսպն
զի այն մարդն թեթեալսելքէր
չկարաց զխելքն 'իմը պահել:
Ասաց ամիրմուսէն՝ թէ խելաց
բան չէ որ զիւր ընկերն մե-
ռած տեսանէ չինքն չվախե-
նայ: Այա է մարդ այլ ելան
'ի պարիսպն: ամենեքեան ծի-
ծաղեցան. ծափ զարկին ու
անկան 'ի քաղաքն և մեռան:
Ու շաթափեցան ամիրմուսէն
Խղ և

Լ ելաց դառնապէս: Եւ ասաց
շշէս այս պարսպին վր.:

Պարիսպ ես դու աննըման,
ընկեցեր 'ի վայր զամ. մար
դիկդ որ 'ի քեզ ելան, քան
զծաղիկ 'ի վայր Թափեցան:

Ո՛չ եմ ես տէր ամենի, լինի
Թէ չարին Թնեցան. Տեծեւքս
հաւսար կու գողան, յայս բա
նէս քաղաքդ աննըման:

Պարձաւ ու ասաց տալիպն՝
կամիմ ես գնալ վս Տեծեւքդ
Լսաց ամիրմուսէն՝ գնա՛ վս
Տեծեւքդ. Եւ վս խալիֆային
սիրուն. ապա իմ բանիս մի՛
գնար: Յայնժմ տալիպն զեր
կէս մալին այ խոստացաւ: ու
երբ 'ի պարիսպն ելաւ՝ զամ յի
շեց. ծիծաղեցաւ ու ծափ է
զարկ. անկաւ 'ի քաղաքն Եւ ու
չաթափեցաւ:

ԽԷ

Զայնժամ ամիր մուսէն իլաց
 յոյժ զի գիտաց թէ մեռաւ։
 Տալիպն յուշ եկաւ, ձայն ե-
 տուր թէ մի՛ լար, ես կենդանի
 եմ։ Տեսաւ տալիպն որ ՚ի մէջ
 դռան մի ձիաւոր մի կայր կնգ-
 նած • ու գրած էր ՚ի վր ձե-
 ռին թէ՛ կա՛լ զպորտիս բւեռն՝
 Բէանգմ ՚ի շուռած • և ապա՛
 բանաս զդուռդ։ Սարդաց
 տալիպն՝ և արար զոր գրած էր
 ու եբաց զդուռն քաղաքին։
 Զայնժամ էառ ամիր մուսէն
 զկէս հեծելին, ի քաղաքն
 մտաւ։ Եւ շուրջ եկին զքա-
 ղաքն։ Տեսան զի մեռած էին
 ամենեքեան • ու փակած շու-
 կայքն ամէն։ Սալ կապած էր
 և ջուրն շուրջ կայր ՚ի վերայ
 Եւ ամէն փողոցի գլուխ բլր
 Գ. խը քայ

քայ մի շինած էր • Հոսկի ար
 ծիւ մի դրած 'ի վր • Ե ջուրն
 ընդ բերանն ելանէր • Սաղ
 կունքն անուշահոտ և գեղե
 ցիկ • Սարգիքն 'ի զուպպէն
 նստած էին • Սկինն Հարծ թն
 ակունքն ու մարգարիտն կու
 տած էր • Ե տէրքն 'ի մօտն մե
 ռած էին և փրտցած • յերբ
 մարդ ձեռն հասցընէր՝ նա 'ի
 հող դառնային • Յայնժամ
 մօտն զալամքեարոցն • ու ոս
 կերչնոցն • 'ի մսագործնոցն •
 և 'ի խազինայքն • Լ'մ ոսկւով
 ու մարգարտով զարդրած էր •
 Ս'վոր տեսնուր՝ նա լայր ու
 սրտէն զգարն հանէր որ 'ի մի
 ջէն 'ի դուրս ելանէր •
 Յայնժամ ելան անտի ու գնա
 ցին 'ի Թագաւորի դարպասն •
 Դ ԽԹ

երեք դուռ ունէր քան զբեր
թի. և պղնձի, և արծաթի,
և ոսկի: Տեսան զարմանալի
շինուածք որ այլ չէր տեսեր
աչք մարդկան. ու զնր' նմա
նութին չկարցին գրել:

Եւ ի դուռն դարպասին կայր
ծիաւ որ մի, և ի մօտն բրբայմի.
Եւ ի Ե դիհաց ջուր ելնէր ի
նմանէ: յառջևն ծաղկնոց էր.
ու մրգաբերաց ծառ և տունկ
բազում: Եւ թէ մարդ իմէջն
մտանէր՝ նա անուշահոտութն
գինովնար: Եւ վարդն ըռըմբի
չափ էր կանգնէր. և մարդիքն
իշուքն մեռած էին: (Յայնժամ
մտան ի յայն զուպպէն որ քա
ղաքն ամէն յառջևն էր:

Եւ ասաց ամբ մօտէն զուգա զայն
ի վերայ խաչանին:

Լ՛հաղ քեզ աղ՛որ քաղաք,
որ չըկայ ՚ի քեզ կենդանի •
ամէնքն են ՚ի հող դարձեր,
մարդ չըկայ բարիքն է ՚ի լն.

Լ՛յ վայ թէ չէաք տեսեր,
սոցա խեղճն ՚ի յայսում վայրի •
վախեմ թէ այսպէս լինիմք,

քան զսոքա ողորմ ու լալի •
Լ՛պա մտան ՚ի տէրկեան ու
տեսան աղգի աղգի սէհ կա
խած • ըռռմբ և չարխի աղեղ
լարած • ու թըրեր • և բլատիկի
ասպարք • ու քէշիկ • Երբ ՚ի
դարպասն մըտան • տեսան որ
մարդիքն նստած ու մեռած •
բայց փտցած չէին, այլ կաշին
սևացեալ էր ՚ի վր •

Տեսաւ ամբ մահն ու զարմացաւ, և
ասաց զողբս այս •

Եկայք նոր զարմանք տեսէք,
ծա
որ

որ եղանք մեք անմըխթար •
լա՛ն էր թէ չէաք տեսեր, այս
տեսիլս 'ի լաց մեզ արար •
Լս փառք արարչին ասեմ,
որ ինքն է անձ բարերար • մի
թէ յարութե ա՛նուրն, չըճը
դէ 'ի հուր շիխա՛ւար •

Վնացին 'ի մէկայլ դուռն
ուտեսան զքամարն բարձր
ու զարմանալի • խայտո՛ւածքն
ամէն կարմիր ակունքէր • որ
զնմանուին գրել չկարցան •

'ի վերայ շէմն գրած էր
ոչ բա այս •

Լս դրուես դեղեցիկ աղ
նոր, գովելի մեծ արքայսին •
չկարէ շինել այլ քան զայս,
կամ 'ի յայս շինւածքս 'ինման •
Լս վայ դուք սոցա տը՛նէք,
որ չեղա՛ն նա մեզ բնակարն •

ԺԲ

գընացաք և աստ թողաք, զան
ցաւոր շինուածքս ամ:

Եւ երս մտան ու տեսին զի ք
սիւն կայր ՚ի մէջ դարպասին.

ալ լուրջ, ալ կարմիր, ալ կանաչ:
ու գմբէթ մի ՚ի վր սեանցն ՚ի

յոսկւոյ ծեփած: Եւ ՚ի յայն
զուպպէն ոչ քարեղէն շէնք

տեսան, ի ոչ փայտեղէն: ալ
ամէնն ոսկի լարծաթ էր:

Եւ սիւն մի ալ կայր ՚ի մէջ
դարպասին որ երեսուն կան

գուն բարձր էր: և ոսկի գըմ
բէթ մի ՚ի վր: և ոսկի առիւծ

մի զուգած էր ք զկենդանի:
ու լուսատու ակունք դրած

յառիւծն: որ երբ գիշեր լի
նար՝ նա ակունքն լոյս տային

քան զարեգին: Եւ ոսկի տախ
տակ մի դրած էր ՚ի վր ակօռի

ծ ք

մի:

և գոհար ակունք 'ի նմա մար
 գարտով օրինած : Լճ գեղե
 ցիկ Թագուհի մի 'ի վր ակո
 ոին նըստած : և խալիչայ մի
 փուռ մարգարտով լցած 'ի
 ներքև Թագուհւոյն :
 Լճ կայր 'ի գլուխն Թագ մի
 գեղեցիկ և աննման յօրինած .
 որ զնշանն գրեւոյ չկարցաք :
 Լճ 'ի վիզն շարոց մարգարիտ
 քան զաղաճնւոյ ձու . և 'ի մէջ
 շարոցին լուսատու ակ մի :
 Լճ կայր գլխագիր մի նըման
 սիրամարգիպէս գոյն զգոյն :
 Լճ այն Թագն որ 'ի գլուխն
 էր՝ դ ակ կայր 'ի նմա . և կար
 միր , և լուրջ , և կանաչ զըմ
 րուխտ , և լուսատու ակ աննը
 ման . որ մարգ չկարէր հայել
 ճայնպէս երևէր Թէ Թագու
 ծդ

Տին այն օրն էր մեռած :
Տեսա՛ն ամիր մուսէն ու խիստ
իլաց, ինչ թէ հազար փառք
այ, որ ես կու ամաչեմ 'ի նր
յերեսն հայել :

Եւ ասաց զոչս այս 'ի վերայ Ռա
գուհ-ոյն :

Եւ զին աննըման դոհար, վայ
դու յէր ես անպիտացեր .
դու քան կենդանի մարդուն,
մարմինդ էր հանց հողէ դար
ձեր : Ինչ զքո աղէոր ա
չերտ, հողեղէն մարդոյ չեմ
տեսեր . վայ տամ ես ու բե
րան, քո քաղաքին որ չէ
վայլեր :

Եւ զայս տեսեալ ամիր մու
սէն՝ երազի նման ասաց ըզ
կեանք մարդուն :

Եւ ասաց զայս ոչքս 'ի Ռագուհ-ոյն
բերեկն :

Լ՝ շքաւոյ սիրելիք որ կայք,
մի' խաբէք 'ի յայսմ Ծիս .

այս կենացս մի' հաւատաք,
ամէնքդ օրինակ առէք զիս .

Օ՛ ինչ որ աղամայ որդիք,
ծընանին ամէն գան առիս .

դու ջանա՛ւ բարի գործել, որ
չլինի 'ի հոգն առաքիս .

Ի յագոյնս էի բերեալ .

Ինչ մարդ որ այլ զայս տես
նու, ինչ կենացըս նա՛ հա

ւանի . կամ աստէն իւր տուն
չինէ, և անհոգ 'ի ներս բընա

կի . Չաւտամ Թէ բնաւ այն
մարդէ, կամ ունի միտք բա

նականի . անբան իննասուն է
նա, խոտակեր և չորքոտանի .

Ի խաբէքս էի բերեալ .

Սերի աղամայ որդի, յէր
դաաիս զամէն հետ մեղաց .

Ծգ

յիշեա՛ զաճեղ դատաստանն,
ու ծեծէ՛ ըզսըրտիկդ ու լաց:
Օ իս տես ե. քեզ ճար արա՛,
ու խափան կացիր ՚ի մեղաց:
Թէ չէ աներեկ աւուրն, դուն
այրիս ՚ի հուրն ՚ի յանանց:

Պայտիւ մահէի բերեհն:

Ա՛յ իմ պատճախան դըշխոյ,
որ դու ես ողորմ ու լալի:
այս չափ քո անհուն բարիքդ,
չօգնեցին քեզ փոքր ՚ի շատէ՛:
Սեռար դու չի հող դրձար,
ու թողեր զամենն ՚ի յերկրի:
մարդն որ իմաստուն լինի, նա
քեզնով ինքըն խըրատի:

Իբրեւ լռեցին ասելու՝ ասաց
տալիպն ընդ ամիր մուսէն:
Թէ երբ այսպիսի մեծ մարդոյ
զաւակ մեռանի, նա աչքն սըն
տիկ դընես որ յաչքն եռայ:

ԺԷ

ու

ու զմարմինն զմուեն որ փա
 փուկ մնայ և չփտի։ Եւ կայր
 առաջի Թագուհւոյն ք մարդ
 կանգնած • ա սև, ա ճերմակ։
 ճերմակ մարդուն ձեռն Թա
 փած Թուր • և սև մարդուն
 բլաւի մի որ է Թօփուղ։
 Եւ կայր ՚ի գիրկն Թագու
 հւոյն տախտակ մի ոսկի լաճի
 վարդով գրած։ Վարդաց ա
 լւորն՝ և էր գրած այսպէս։
 Լնուենն այ օրհնեալ, որ է ին
 քըն միշտ կենդանի • իշխան է
 երկնի շերկրի, արարիչ ած
 ամենի։ Տողած ին անմահ չլի
 նի, բայց միայն ստեղծօղն ա
 մենի • անպէտք է փառքն աշ
 խարհի, քան զերազ և մուծ
 գիշերի։ Ես մեծ Թագուհի
 էի, դուստրը հղօր Թփուրի։
 ԺԷ

ունէի իշխանութի, որ մարդ
չունէր ՚ի վրայ երկրի: Բայց
մահն երբ առիս երեկ, զամ
իւրքս ես ատեցի. զայս տեսեալ
խրատեցարուք, յամ չարեաց
փախերուք:

Եւ գրած էր խրատս թէ՛
նվ զիս տեսնու թող իւրն
ողորմի ու խրատուի: Ժէ տա
րու էի ես որ երբ մեռայ:
Մահն ոչ ՚ի թագաւորէն վա
խէ. և ոչ աղքատին ողորմի:
Աւրէ ադամ որ ամ իւր ձե
ռօքն ստեղծեց, կամ ուր է
սողոմոն արքայն, կամ աղէք
սանդր թագաւորն, նա որ տի
րեց երեք կողմ աշխարհիս:
Բայց զայս քաղաքս չըկարաց
առնուլ: Ինչ այն մնաց որ իմ
ձեռօքն տուի աղքատաց:

ԺԹ

Վուր որ կենդանիքդ էք մի՛
Թողուք զձեր ապրանքն այլոց
ոպն և մեք Թողաք. այլ ձեր ձե
ռօքն յայս կեանքս տո՛ւէք,
ու զայն կեանքն գնեցէք:
Եւ գրած էր ոչքս այս:

Սարգն որ իմաստուն լինի,
նա իւր գործուն իսկ ճանա
չի. որ զամէն բարի գործէ,
է՛ի չարէն ՚ի զատ նա փախչի:
Օ ի այս մեծ ուրիշ է սուտ,
և փառքըն շուտով կու թա
փի. ոպն թգ՛ւրք եղեն, որ յա
ռաջ զանունն ասացի:

Ես զմրութ թգրին դուստրն
եմ. մեր դարպասին պրճերն
ամէն ոսկի էարծաթ էր:

Եւ ՚ի մեր սարերս քղում ոս
կէ հանք կային. ակն և մարգա
րիան ՚ի մեր ծովէս կու ելանէր:

Յառաջ մեռաւ իմ մայրն, և
ես է տարեկան մնացի. Ժ տա
րուն ՚ի վեր՝ կալայ զաթոռ թա
գաւորութե ու է տարի վարե
ցի: յայնժամ հասաւ ինձ մահ:
Եւ յորժմ կարդաց ալևորն՝
նա ամիր մուսէն իւաց, Եւ

ասաց զուրբս այս:

Ետընւորիս այս բարիքն, չէ
իսկի մարդոյ մնացական. բայց
մարդն իմաստուն լինի, որ ձը
րի բաշխէ զամ: Սարդիք քան
զգարնան ծաղիկ, փրթըթին
ալ վի չորանան. երանի հազար
բերան, արդարոցն աւուր յա
րուէ: Ուր են թիւրք երկրի,
որ յառաջ զաշխարհ շինեցին.
քանի քաղաք և բերթեր, թո
ղին շինուածովք ու դնացին:
Եւրբ մահն ՚ի վր եկաւ, յամէ
կա

նէն դատարկ գընացին • ու
իւրեանց անհուն գանձէն,
հետ իւրեանց մէկ փող մի
չունին :

Եւ գրած էր թէ՛ ը տարի
անձրև չեկա՛ն 'ի մեր 'Յս •
և հատա՛ն ամ ինչ • ու կանաչ
և կերակուր : Յայնժամ շատ
գանձ, և պատուական ակունք
և ազգի ազգի ղու՛մաշ ուղար
կեցաք յամ երկիր : ու նովա՛ն
շուրջ եկին, ի՛նչ գտան կերա
կուր • և դարձան դատարկ 'ի
տուն : Տանէին զոսկին ընդ
հացի տային և ի՛նչ գտանէին •
ի՛նչ գընով ի՛նչ անդին :

Երբ ամէն կե՛րկուրն հատա՛ն
որ մարդ որ ուժով էր՝ կերա՛ն
զանուժն : Պարօնն զծառայն
ուտէր • և աղքատքն զմիմեւնս :
կէ

Երբ ամէն ճարն կըտրեցա՛ն,
գիտացաք որ յայ էր բարկու
թի՛ն 'ի վր մեր . յանձն արա
րաք զմեր հոգի՛ն ալ :

Եւ գրած էր շիրառս ալս :

Խըրատ մի լըսէ յիսնէ , ալ
յիմար՝ խելօք դու տըխմար .
գիտեմ մեռանիլ պիտի , որ չը
կայ աշխարհիս քեզ ճար :

Օ քո սիրտդ ողորմած պա
հէ , թէ պիտի քո աղգն 'ի յո
տար . 'ի պահս 'նի յաղօթք կա
ցիր , զի տապանն է մութն
ու խա՛նար :

Եւ գրծ էր թէ քաղաքս երկ
նաջափ աստղօք էր շինած :

Բան զայս ալ ամուր քաղաք
չկայր 'ի վր երկրի : Ովոր ալ
հրամանա՛ն յայս քաղաքս որ
մտնու՛ ռսի ի նարծաթ առնէ

որչափ և ախտի ։ ապա զայս որ
 իմ վրայ կայ՝ մի՛ առնուք ձեր
 նայ սիրուն համար ։ Եւ յաջափ
 ինչս որ յիմ վրայ է՝ ինձ թո
 ղէք ։ իմ ամէն թագաւորու
 թենէս զայս եմ առեր ինձ բա
 ժին ։ Եւ զմենցուցանեմ զձեզ
 ի յաճ կենդանին ։ որ չառնէք
 իմ մարմնոյս քաշանք ։ և կամ
 զիս յիրար տաք ու խոռէք ։
 Ա՛վ իմ աղաչանացս լսէ՝ նա՛
 իւրն ողորմի ։ ապա թէ չէ՝ չը
 համբերէ՝ նա՛ անխեղձ Լանո
 րէն գործոցն ։

Եւ սեց ամիր մուսէն ու շատ
 իւնց ։ Եւ ապա շահնաշահ իւ
 գուհայն շէրայ ։

Եւ զքարողըն զոր դու գրե
 ցեր, իմաստուն ճարտար թա
 գուհի ։ յայս ժամս ինձ շատ
 Դ. կհ

խեղճ թուէց, քո գանկատն
որ ես լըսեցի: Բայց յայս ան
ջափ գանձերուս, մեզ դատրկ
դընալ չըպիտի: քիչ մի մեզ
վայելա առնումք, ու թողումք
զայլն ում որ դիպի:

Եւ այնժամ հրամայեց հեծե
լին՝ թէ բերէք զինչ որ ա
ման ունիք և լցէք որջափ որ
պիտի, ալ ու մարդարիտ չոս
կի: Եւ սաց տալիպն՝ թէ ես
զայս ինչքս որ ՚ի վր թագու
հոյս է, կառնում ու խալի
Քային արմազան կու տանիմ:
Եւ սաց ամիրմուսէն՝ թէ ամ
իրօք որ ո՛չ ենք կուշտ, նա և
ո՛չ այնով կշտանամք: Թագու
հին ծանր երդում է դըրեր՝
խեղճ է: Եւ սաց տալիպն՝ թէ
ամ զմալն զոսկին ու զարծութն
կե

ու զպարգևքն և զապրանքն՝
կենդանեացն է տոհեր և ոչ
մեռելոց, Լստոր պատանքն
բաւական է. հող է չ'ի հող
դառնայ: Լսնում զայն ա-
կունքն ուտանիմ խալիֆային
արմաղան:

Եւ սապ մի քնուսէն զայս
իրարս:

Ինչ մարդ որ ագահ լինի, նա
փութով ինքըն կուկորի.
նամանաթ ասեմ, մի' առներ
այիմ սիրելի: Լսպարտ եմ'ի
յայդ բանէդ, մի' առներ դու
բան խոտելի. չլինի աղօթք
թագուհւոյն, որ ՚ի վր քո
կատարի:

Լսապ ամիրմուսէն թէ իմ
բանիւս մի' առնուր զայն ՚ի
նըմանէ. ես անպարտ եմ'ի
կիլ

յերդմանէն որ Թագուհին էր
գրէր։ Չըլտեց տալիպն ըզ
խրատն և այլ գնաց յառաջ և
կամեցաւ առնուլ զԹագն 'ի
գլխոյ Թագուհւոյն։ Եւ այն
ուրմարդն որ զբլատիկն ու
նէր՝ էզարկ 'ի վր թիկնացն ու
ընկէց զտալիպն և ճերմակ
մարդն որ ըզթուրն ունէր՝
էզարկ զգլուխն ու կտրեց։
Եւ այն ամիսսէն զարմացեալ
փախեաւ 'ի զատու ափսոսաց
զտալիպն որ կորաւ իւր յիմա
րուծէն ու չըլտեց խրատու
իւրն։ Եւ վս այն ասաց ամիս
մուսէն զողբս զայս 'ի վր
տալիպին։

Եւ զխրատն որ տընի ես քեզ,
չըլտեցիր այիմ սիրելի և ո՛վ որ
չողորմիր դորա, նա նրման է
կէ

սա

սատանայի : Ո՛վ շատ գանձ
ժողվել կամի, նա յիւրմէն շու
տով կու զըրկի . ինքըն կարօ
տած մընայ, 'ի գանձէն զոր
ինչ ունիցի :

Յայնժամ ելան ամիրմուսէն
'ի զուպպէէն 'ի դուրս :

Եւ բարձին ամենեքեան օր
չափ և կարացին . ալ և մարդա
րիտ . լալ քարեր ու փարուզա
յղ և գլտան տըներով ձուլ
ոսկի : Եւ երբ բարձան ամե
նեքեան՝ զմէկ խաղինայի մալն
ու զոսկին չկարցին ամէն բառ
նալ : Եւ սացին թէ զինչ որ 'ի
պաղտատ մարդ կայ ու գրաստ՝
զայս մալս ու զոսկիս չը կարե
նան վերցընել 'ի քաղաքէս :
Եւ փակեցին զդուռն ու գնա
ցին ընդ ծովեզերօքն իւ օր :

ԿԸ

ԼճԻ տեսան բարձր բլուր մի .
 ու ՚ի վժ բլրին սև մարդիկ ք
 այլադեմք : ԼճԻ ՚ի տակ բլրին
 քար կայր՝ իջալ ամիր մուսէն
 անդ : և փախէն սև մարդիքն .
 շատ ոք ՚ի քարտրկերն մահն .
 Հայլք ՚ի լերինն Թաքեան :
 Լճի պահ մի կացին՝ եկին սև
 մարդիքն ու հայէին ՚ի վժ հե
 ծելին : Վնաց ալևորն ձայնեց
 և հասկացոյց : ԼճԻ սևերն գը
 նացին բերին զԹագաւորն իւ
 րեանց ՚ի մօտ ամիր մուսէին :
 ԼճԻ իւրեանց հալաւն սև էր
 ու մազեղէն : Վստան կերան
 ու խմեցին շուրախցան :
 Վսաց ամիր մուսէն ցալևորն՝
 հարցից Թագաւորին թէ մար
 մաւոր էք թէ անմարմին :
 Լճի հարցաւ՝ ասաց թէ՛ւորն
 ԿԹ

մեք մարմնաւոր ենք յաբիրայի
 որդւոցն: Լսաց ամիրմուռն
 զինչ հաւատք պաշտէք:
 Լսաց սեւ պարօնն՝ թէ երևե
 ցաւ ՚ի յայս ծովուս մարդ լու
 սեղէն, որ ամ անձն լոյս ապր
 ու լուսաւորէր զերկինք և զեր
 կիր: Եւ ՚ի մեզ ասաց լսեցէք
 պարօնորդիք ՚ի միտ առէք:
 հաւատացէք արարչին երկնի
 և երկրի ծովու և ցամաքի:
 սարսեցէք ՚ի նրմանէ. զի նա
 զամ տեսանէ. և նա միայն է
 անկենդանի: աղօթք մատու
 ցէք նմա հանապազ. և տուք
 զողորմութիւն աղքատաց:
 Եւ խրատեց զմեզ և ուսուց
 մի ան պաշտել. և ինքն վերա
 ցաւ լուսեղէն ամպօք ՚ի յեր
 կինս: Եւ մեք ամէնօր եօթն

անգամ աղօթք մատուցանեմք.
Եւ զամ փառաւորեմք, ու քո
հանամք զնմանէ: Եւ ապա
ամբ մահէն զայս բանս:

Բեզ փառք արարիչ ամ, որ
ամէն տեղ օրհնաբանիս. բա
նիւ դու բարձեալ ունիս,
զամ երկիր եւ զերկինս:

Եւ յադամայ օրդւոցս,
ըզջարեաց զատիլըն կամիս.
զի աներեկի աւուրն, որ լսեն
նոքա զեկայքն առիս:

Յայնժամ եհարց ի սե թա
գաւորն թէ՛ յայն կժերուն
որ սողմոն քրկացաւ դիւացն
ու ի պղնձէ կուժն էած ի
ծովն ձգեց՝ աստ դտանի՞ թէ
ոչ: Եւսաց թէ՛ որչափ պիտի
թամաշայի համար՝ բերեն որ
սորդքն բանամք ու տեսնեմք:
հա

Լսաց ամիրմուսէն՝ մենք այն
 կըժերուն համար եմք եկեր
 այս քան ճանապարհս :
 Յայնժամ հրամայեց սև Թա
 գաւորն որսորդացն, որ բերին
 ԺԲ կուժ առջի ամիրմուսէին :
 Յայնժամ շատ ուրախացաւ ւ
 ամիրմուսէն, ինչպիսի սընտուկն
 եղիւր զկէտերն : Եւ խիստ պա
 տիւ արաւ սև Թագաւորին :
 Խիլաթեաց ինտուր նմա շատ
 ոսկի : Ըսկունք ու պէտաւի
 ձիանք : Եւ նորհակալեցաւ
 սև Թագաւորն ու չէառ :
 ասաց Թէ այդ մեզ չի պիտի :
 ոչ ծախեմք ինչ հեծնումք :
 մերն այն է որ որս առնումք :
 զմիսն ուտեմք ու ըզմորթին
 հագնեմք և զած փռնորեմք :
 Յայնժամ ՚ի յորս ելաւ սև
 ՏԲ

Թագաւորն իւր հեծելովքն,
 կէս հեծելին ՚ի ծովերն, և
 կէսն ՚ի ցամաքն • Ըորսացին
 ու դիպեցին • Եւ այլ բազում
 հրեղէն ձի հանին ՚ի ծովէն •
 ու մարդադէմ գլխաւք լանա
 սունք որ ոչ լինի յայլ երկիր •
 եբեր լառ ամիրմուսէն ետուր
 ԼՈՂ ՚ի յամէն ուրբաթի գի
 շերն գայր ՚ի ծովէն ՚ի դուռս
 ասեղադոչ ձայն մի բարձր որ
 ասէր, փառք այ այնմ որ ըս
 տեղծեաց զերկինս և զերկիր •
 և փառք իւր մեծութեն որ զամ
 կենդանի մահկնացուէ ստեղ
 ծեր և ինքն միայն է անմահ •
 Եւ սեց ամիրմուսէն ու էհարց
 զսե Թագաւորն թէ ով է
 այն որ ամէն ուրբաթ գիշեր
 կու փառաբանէ զամ •

Լ'սաց Թորն Թէ՛ մեք ո՛չ ինչ
տեսանեմք բայց զձայնն կու
լսեմք : Եւ ապա ամբողջ
շորհունիս շայս :

Լ'Տ արրիչ Բարի , քո անունդ
միշտ փառաբանի . տր ես դու
երկնի և երկրի , անսկիզբն
Հանիմանալի : Ա երին զօրքն
ըզ քեզ օրհնեն , անդադար և
անլըուելի . այլ և երկրածինքս
ամեն , խոնարհեալ քեզ երկիր
պագեն :

Յայնժամ սև Թագաւորն ք
լաւ մարդ եղիր 'ի հետ ամիր
մուսէին : Եւ ամիրմուսէն
շնորհակալ եղև , և ողջունե
ցին զիրարս : Եւ տարան զա
միրմուսէն կարճ ճանապար
հով յերկիրն ականացւոց :

Յայնժամ ամիրմուսէն շատ

ոսկի ճարձաթիւ ակունք պա
 տուականք յուղարկեց թագա
 ճորին: Եւ թագուն չեառ:
 ասաց թէ ինձ'ի յայն կժերուն
 տուր որ տեսանեմ: Եւ պա ա
 միր մուսէն երկու կուժ ուղար
 կեց թագաճորին: Եւ թագա
 ճորն եբաց զբերան կժերուն:
 ելաւ սև մուխ ու բարձրացւ
 յօդն: Եւ եղև 'ի կերպարանս
 գիշատեսիլ մարդկան: Եւ զա
 ղակեաց ճասէ՝ սողոմոն սողո
 մոն որդի դաւթի մարգրէի:
 այլ չգործեմ զինչ գործեցի,
 այլ կամ 'ի հրամանս քո: զի
 գիտաց դէն թէ դեռևս սո
 ղոմոն կենդանի է: Եւ յոյժ
 զարմացաւ թագաճորն:
 Եւ պա տարաւ ամիր մուսէն զա
 լճորն առաջի թագաճորին
 հէ ճա

Լասաց • այ տօլվածանոր Թա
 դանոր • որ զայս իմաստուն
 ծերս ՚ի հետ մեզ գրիր • սա
 տարան զմեզ շեբեր, Լա Է
 բարձած ուղտ ոսկի շարժաթ
 ետուր ալևորին ամիրմուսէն,
 և Թագանորն այլ խլածեաց
 զծերն: Ու զամիրմուսէն այլ
 լան պատունեաց • և պէտանի
 ձիան ետուր շուղարկեց ՚ի
 մըսր: Լսեց մըսայ տէրն և
 ուղարկեց մարդ առ ամիրմու
 սէն, եբեր և յոյժ պատունեաց
 զնոսա: Լպա ելան անտի և
 գնացին յերկիրն իւրեանց ու
 հասան ՚ի պաղտատ:

Խալիֆայն ՚ի դէմ ելան ու
 րախուք, և մեծ ուրախութի
 արարին: Լա բաշխեց Խալի
 ֆայն աղքատաց շատ ողոր

մութի վն նց գալուն . զի ք
տարի էր որ գնացեալ էին .
Լ'պա խալիֆայն էհարց յա
միրմուսէն . Եւ ամիրմուսէն
սկսաւ խօսիլ կարգաւ թագա
նորին . () սողոմոնի կուշիւն
որ քաջն ասաց . այլ և զքաղա
քին . Աւ զթագուհոյն գիրն
կարդօցին առաջի խալիֆային .
Լ'պա շատ ուրախացաւ խալի
ֆայն 'ի նց գնալն ի գալն .
և ասաց . տալիպն ուր է .

Լ'պա ամիրմուսէն պատմեց ըզ
մահ տալիպին . Իբրև լսեց
խալիֆայն . ասաց վն նմա որ
իւր յիմարութեն կորաւ .

Եւ ասաց շուքա շայն 'ի վն նր .

Լ'հայ իմ տըխմար վէզիր ,
յէր կորար և վայր ունանիր .
գեմ զիւրեանքն դու տեսար

ու ըզգանկատն ըստոյգ լսեցիր : Ս'ի թէ դուն անմահ էիր, որ ըզնր թագըն խէիր. մուսէն քեզ խըրատ ետուր, չը լսեցիր ու զքեզ կոչուսիր :

Յայնժամ հրամայեց խալիֆայն թէ բերէք զկէրն որ տեսնուամ. բերին զկէրն ու բացին առաջի նր. նա ելան 'ի կէրուռն ու զսւ մուխքան զառաջինն : Եւ երբ տեսան զայն խալիֆայն՝ զարմացումն կալան զնա : Եւ ասաց թէ փառք այ որ մեծ պատիւ էր այս սողոմոնի : որ իւր իմաստութեն 'ի յայս նեղութիւն 'ի բանտս էր դրեր զդեքն : այսպիսի շնորհք հողեղինի չէր տուներ ան բայց միայն

ՏԸ

սողումնի։ Լ՛՛՛ն ապա հրամայեց որ բերին զամենայն ոսկին շարժաթն • զղումաշն • ու զկունքն և զմարդարիտն առաջի իւրն։ Լ՛՛՛ն տեսեալ զնոսամ, շատ իլաց, Լ՛՛՛ն տաջ շուքաջա։

Լ՛՛՛ն աղտամ ու բերան, քո տիրոջն որում դուն էիր • որ այսչափ անհուն գանձէս, անպատանք մի մէն է տարեր։ Երթամ աղաչեմ զանձ, որ տայինձ աղէկ թապտիր • որ աստտամ և անդ առնում, ու չթողում այսպէս ի յերկիր։

Լ՛՛՛ն ապա հրամայեց որ զինչ մալ ու զղումաշ բերած էին զամէնն բաշխել աղքատաց։ և ասաց թէ թող անձ զայս իւրենց տիրոջ հոգոյն համարի։

ՏԹ

Լսա բերել ետուր և ինքն
զիւր մալն ու զարծաթն և
զոսկին և զապրանքն ամ.
և բաշխեց աղքատաց.

Մինակ մէկ կտաւ մի հառ,
ւասաց թէ զթագուհւոյն խը
րատն լսեմ. աստ տամ և յան
տէնն գտանեմ յայ:

Օ որ ի զնտանն էր արձակեց.
զծառայքն ազատեց. և ըզ
հարկն վերցուց ի յաշխրհէն.
Եւ պարօն մի եղիւր ի յիւր
տեղն, և ինքն շինել ետուր
սենեակ մի իւրեն աղօթանոց.
և եմուտ ի ներս շէօթն տա
րի աղօթեց. և ապա փոխե
ցաւ ի յաշխրհէս:

Եւ ամիրմուսէն այլ ետուր
զպարօնութիւն իւր՝ որդւոյն.
և բաշխեց զիւր մալն ու զոս

կին և զապրանքն ամենայն
աղքատաց։ Հագան մաղե
ղէն և մաշկեղէն, և գնաց ՚ի
լեռն բնակեցաւ ապաշխարու
թեամբ մինչև ՚ի մահ։

Լ՝յսպէս փոխեցան ՚ի սուտ
և ՚ի փուտ յաշխարհէս և հա
սան յաւիտենական կենացն
և յերկնային ուրախութիւնն
՚ի Քս Ես ՚ի Տր մեր։

Որ է օրհնեալ յա
հիսեանս յա
հիտենից
Լ՝մէն։

Պատմութիւն յաշագս փահշու-
լագատորին :

Լ Ի ՍԼ ՄԻ Ն
Թագաւոր և տէր յա
րևելեան աշխարհին .
և էր իմաստուն և առաքինի .
Սիրէր զաղքատութիւն և
ատէր զայս կեանքս և ասէր .
փառք այ կենդանւոյն որ կայ
և մնայ յաւիտեան :

Եւ ասաց ընդ իւր անյինն
շէֆաւ շայս :

Արժէ այս կենացս իրք մին,
այն կենաց ինչ մէկին մին մազ.
յորժամ բաժանի հոգին, կու
մընայ շատ մարդու վըռազ:

Յէ՛ր կամիս սիրել զայն իրքն,
որ կենայ հետքեզ զէտ'ի վազ.
ժողովէ դու զանանց բարին,
և արա զինքըն քեզի սազ:

Լ՝յնպէս դու բարի գործէ,
ու բաշխէ զինչքըդ աղքտոց.
որ օրըն մահուն հոգիդ, ու
մարմինդ չառնէ վազ'ի վազ:

Լա՛ն 'ի ժամ աղօթիցն հանէր
զամէնն 'ի դուրս • և ինքն
մէն մնայր և աղօթս առնէր 'ի
վերայ ոսկի աթոռոյն:

Լա՛ն քրձէ ահիւ ընդ անյն
չխափաս զայս:

Ս'ի աղօթից ծուլ կենար,
չէ՛ր ըշորդ հետայ սէր •

յիշէ՛ զիւր ահեղ անուան,
որ փրկիս ուն առամն էր,
իւր ձեռքն է երկինք շերկիր,
ըստեղծօղ և նոր ամենի. ջանա՛
իւրնդրել դու զբարի, որ փրկ
կիս հրոյն դեհենի:

Լ՛մէն օր իւր սովորական ա
ղօթքն կառնէր. և օր մի հայ
եցաւ՝ ի դարպասն ի վեր. և
տեսաւ մէկ մի ի ձև իւր ըղ
տապանին. և ասաց՝ քեզ ով
հրաման ետուր որ ի հոտ ե
լար: Լ՛սէ այն մարդն՝ ես ըղ
տապանեմ և զուղտերս կորու
սերեմ, աստ կամիմ գտանել:
Լ՛սէ թագաւորն ինչ կանէ
ուղտն ի վր դարպասին որ ի
հոտ կամիս գտանել:

Լ՛սէ այն ըղտապանն՝ ապա դու
որոնց կամիս զանձ գտանել ի

Վր ոսկի աթոռոյդ • և ՚ի Վր
փետրալեց բարձիդ • և ՚ի մար
գարտաշար թախտիդ : Եւ
աշօթքդ չէ ընդ ունել ինչ •
այլ արի՛ Էջ յաթոռոյդ և եկ
ի Վր մոխրոյն չայնպէս երկըր
պագէ՛ ան • և ապա՛ գըտանես
ողորմութի • Եւ ասաց ըզտա
պանն որ ՚ի ձեռ մարդոյ երկնցն
չի մի շայն :

Եւ րկրպագէ անմահ բանին,
Թապալեցո՛ զերեսդ ՚ի հողին •
որ այն մոխրէն զքեզ ստեղծեց
ուսման արար իւր պատկերին •
Օ այս կեանքս քանի՛ դու սի
րես, անճար կերթաս ներքե
հողին • մի՛ անշահ կենօք կե
նար, մի՛ փոխեր զոսկին պը
ղընձին :

Օ այս ասաց և անյայտ եղև
ձե

այն մարդն որ 'ի ձե ըղտապա
նի էր. Լ'պա իմացան թագա
նորն որ հրեշտակ էր մարդն
այն. և անկան զեղջ 'ի յիւր
միտքն ի լաց դառնապէս. և
իջան յաթոռոյն 'ի գետինն իւր
կիր եպագ ան: Եւ թէպէտ
կատէր զիւր կեանքն, այլ ա
նեւ ատեց այնով յետ զաշ
խարհս և զմեծութիւնն.

Եւ ասոյ 'ի վեր տնջի իւր
շիւթս շայս.

Օ անամ թէ զհոգիս սիրեմ,
նա մարմինս ինձ կուտայ 'ի
խափ. զինչ որ խոյանայ բա
ղան, կաքանուեն ջնկնին այլ
'ի յափ. Կուտեցան առիս
շատ մեղք, յայն նըման որ
յերբ գայ շառափ. խոցներեմ
մահու սըրով, ու եղերեմ զինչ
որ շաղափ.

Լ՛՛՛ ապա կոչեց զիւր մեծա
մեծքն ու զիշխանքն • և ե
բեր զիւր որդին ու նստուց
առաջի նոցա ՚ի յաթոռն իւր •
և նոքա ոչ կամեցան • և նա
ուժովն ու իմաստութն հաւա
նեցուց զիշխանքն և զզօրքն •
Լ՛՛՛ ինքն գաղտաբար ելեալ
ետ զանձն իւր յաղքատուի •
և ելաւ յաշխարհէն իւրմէ •
էնթող զթագաւորութին վս
սիրոյն ան • Լ՛՛՛ ասաց ընդ իւր անշն
շխարհս շոյս •

Յիշեալ զարարիչն անտուր
հոգւոյդ առնել պատրդ •
ընդ մութն յէր կամիս գը
նալ, երբ աստէնս լինի քեզ
ճարակ • Լ՛՛՛ զմարմինդ քանի
սիրես, ու հետ իւր երթաս
դու կամակ • ընկերք քո գընա
ձէ

ցին աստի, բնակեցան ի տունն
 անքանակ: Եւ քեզ ամէն օր
 ասեմ, հասիր շուտ նց դու
 միակ: Թէ չէ եղկելի հոգիդ,
 առաքի ի հօւր ի կրօնակ:
 Եւ պա գնաց յաշխարհէ յաշ
 խարհ ի եհաս ի պաղտատ:
 Եւ մտաւ ի քաղաքն ու կամե
 ցաւ կենալ անդ ի կերպարանս
 աղքատի մուրալով: Եւ մար
 մինն նեղէր զինքն ի կողմանէ
 ուտելոյ ի ըմպելոյ Եւ ագանե
 լոյ: զի սովոր էր իսէր աշխար
 հիս: Եւ կեցեալ ի տունն ար
 քունի: Եւ պա իմացաւ հնարք,
 Եւ երթար ի շուկայն, Եւ լինէր
 սուտխէն: Եւ մարդիքն ծե
 ծէին զինքն: Եւ տղայքն ի հետ
 երթային Եւ նեղէին:

11. Եւ երբ ետես ի հէ մարտին ըն
 ի միտս զայս:

Մարդիք մի՛ անհոգ կենաք,

ձեր մեղաց զաղտըն լընա

ցէք • ողորմեցէ՛ք աղքատաց,

նայնով ձեր մեղքն քա՛նեցէք •

Վարձիք ՚ի մեղաց ճանփէն,

և անտէն ձեզ տուն շինեցէք •

զմարմինսդ ՚իկամաց հանէք,

մի՛ թողուք ՚իկից նեղելոց •

Եւ զեղէգն հեծնոյր, ու վար

նի վեր վազէր և ասէր բան

զարմանալի • Վսէին մարդիքն

որ ՚ի հետ երթային՝ թէ մորգա

րիտն ՚ի բերնէն ՚ի վար կու թա

փի և չգիտէ թէ զինչ կասէ •

Եւ ա՛նաղ զխելօք խումարս •

Եւ ապա դրին իւր անունն

փահլուլ, և նա եղև ջրկիր ու

ջուր կրէր ՚ի շուկայն • և տային

իւրեան հաց և փող • այլ նա

զամէնն տայր աղքատաց •

ՃԹ

Լ՛ճ ասաց շէ-Պի-ս շայն։

Լ՛ շքատսիրուի ու պահքն,
ու աղօթքն ընկերքեն Տիտ
րաց • սիրէ զայդ քի բարիս, որ
փըրկիս 'ի մեծ տանջանաց։

Ս՛ի՛ զմարմինդ 'ի ձեռքդ առ
նուր, կու գընայ օրերդ 'ի ձե
ռաց • այս օրերս որ մենք ու
նինք, կու հատնի և կերթայ
'ի բաց։

Լ՛ ճուր մի կերթար 'ի շուկայն
'ի վար • նա մէկ մի խլեց զիւր
փակեղն 'ի գլխուն ու փախեւ
Լ՛ճ գնաց փահլուլն 'ի հող
վարքն կը փնտռէր զայն մորդն
որ փակեղն էառ փախեաւ։

Նա տեսաւ մէկ մի ճասաց՝ և
փահլուլ այս տեղս ինչ կանէ
այն մարդն • գնա՛ 'ի շուկայն
փընտռէ։ Լ՛ սաց փահլուլն՝

այ եղբար ուր երթայ՝ վաղն
անագան ՚ի հոտ պիտի գայ:

Լ՛ԱՆ առայ զխափաս շայս:

Թէ շատ թէ քըջիկ զըրկես,
ու վայլես զերկիրս խընդալով:
քեզ ճարն է աստից գընալ, ու
մարմինդ ծածկի հողով:

Վարձիր ու բարիս գործէ,
գիտ բըժիշկ ու դեղ քեզ շու
տով: որ ահեղ ու մեծ ատենն
չը լինիս ահով լամօթով:

Ի նտեւացա՛ն ընդ քաղաքա
ցւոցն, ու ճանաչէին զինքն
ամէն մարդ: նա օր մի՝ միս ե
րեստ մէկ մարդ մի թէ տա՛ր ՚ի
մեր տունն: նա էառ լ՛ի հող
վարքն տարա՛ն եղիր: Լ՛ԱՆ դար
ձա՛ն եկա՛ն այն մարդն ՚ի տուն
իւր, ու տեսա՛ն որ զմիսն չէր
բերէր: և դնաց գտա՛ն զփահ
շա՛ն

Լուին 'ի շուկայն Հասաց' ուրէ
 միսն զինչ արիր : Լսէ փահ
 Լուին 'ի քո տունն տարի :
 Լսէ մարդն այն ' արի' ցոյց
 զիմ տունն : Եւ լաւ փահ Լուին
 շէտու զայն մարդն ու գնաց
 'ի հողվարքն : Եւ ասաց այն
 մարդն ' այս է իմ տունն :
 Լսէ փահ Լուին ' հա այս է քո
 տունն : այն տունն որ հիմի
 կու կենաս ' այն չէ մնացական :
 զի յետոյ 'ի հոս պիտի գաս :
 Եւ ասաց չիմ փաս զայս :
 Եւ շտարհիս սահմանքն է հնց
 կեահ լըցունի ու կեահ Թե
 ռանայ : կու Թեթեւցընէ զիւր
 բեռն , Թե ով շալկել որ կա
 ռենայ : Սըտիկ հիւսանին ա
 ռէք , որ ԹապուԹ որոցք շե
 նէ նա : մէկըն գայ մէկըն գը
 շէ

նայ, իւր բանն պաթալ չը
մնայ:

Օ արմաղաւ այն մարդն ընդ
փաՏլու լին խօսքն, թէ մենք
զդա յիմար գիտէաք, նա մեզ
վարդապետ եղաւ: Լաւ ունէր
սովորութի փաՏլու լն որ կեր
թար ՚ի հողվարքն կու կենար:
Լ շատն ՚ի հոն կու պառկէր:

Օր մի ՚ի դուրս էր ելեր խա
լիֆայն շատ հեծելովք: ու
դէպ ՚ի հողվարքն կանցնէր:
Լ տեսաւ զփաՏլու լն ըստաց
փաՏլու լին թէ հոտ ինչ կա
նես: Լաւ ասէ փաՏլու լն՝ է
տիեզերակալ խալիֆայ: զայս
ամէն մեռեալքս կու նշովեմ:
Լաւ ասէ խալիֆայն՝ յէր կու
նշովես: Լաւ ասայ շիֆա

շայ:

շէ

Թի շատ Թի քիչ զրկէ մարդ,
նա հետ իւր տանել չըկարէ .
մարդըն պիտի հանց ջանայ,
որ 'ի յայն կեանքըն չամաչէ .
Որ 'ի հոս տայ հոն առնու,
հոս զըրկէ նա հոն վըճարէ .
այն կեանքըն ճարակ չըկայ,
որ փողով իւր պարտքն
խալիսէ .

Օ արմացաւ խալիֆայն և
ասաց՝ փառք այ կենդանւոյն
որ կայ և մնայ յաւիտեան . Թի
խումարն այնչափ խելօք խօսք
կու խօսի . Եւ ասաց Թի այս
մարդս խելօքէ , և վն մեղաց
ղայն կառնէ . զի Թի դա խու
մար էր՝ նա հանց բան չասէր .
և դարձաւ խալիֆայն 'ի քա
ղաքն . Եւ օր մի այլ հեծեալ
էր խալիֆայն , և անցանէր

Դէպ 'ի հողվարքն • զի ճանա
պարհն ընդ այն էր, և տեսաւ
զփահլուլն ու առէ՝ զինչ կառ
նուս 'ի հողվարքն • Եւ ասէ
փահլուլն՝ Բազում աւուրք
աստ կամ և կու չափեմ զիմ
գերեզմանն ու զքոյն, նա իս
կի քոյն աւելի չէ քան զիմն •
Դու խալիֆայ ես, և ես աղ
քատ մուրացիկ եմ. և քո հողն
և իմն մէկ չափով է •

Եւ ասաց շահաբադ •

Եւ մարդ մի՝ շոգիդ դատեր,
ոչ զմարմինդ առներ սիրելի •
Դարձիր 'ի մեղաց ճանփէն,
որ չլինիս ողորմ ու լալի •

Ս անա՛ ու բարի գործէ, զի
քեզ լռանըն քեզ կու նայի •
այս հողուս դու հանց գընա՛,
որ հոգիդ հըրոյն չըլնի
զի

Լ՝ ապա խալիֆայն ը իւր
 մեծամեծքն • տեսէք թէ
 ինչ իմաստուն է դ՛ր խօսքն •
 և համարձակապէս խօսքն կու
 տայ • չէ պարտ որ զգա ՚ի մե
 ջանից ՚ի զատ թողումք • և
 ապա հրամայեց կոչել զնա ՚ի
 յիւր դարպասն • Լ՝ օր մի խա
 լիֆայն ՚ի յաթոռոյն ելեր գը
 նացեր էր • և գնաց փահլուլն
 ունըստաւ ՚ի յաթոռն խալի
 ֆային • Լ՝ եկին ճորտերն
 ու ըսկսան ծեծել զնա • և նա
 ճչեց պինտ • Լսեց խալիֆայն
 երեկ ՚ի սիրտ ելաւ ծառա
 նուն • և ասէ՝ է փահլուլ
 յէ՛ր կու ծեծեն զքեզ •
 Լսաց փահլուլն՝ է տիեզերա
 կալ խալիֆայ • երբ զիս այս
 մէկ պահ նըստեցուս համար
 օ
 զԷ

Հանց կու ծեծեն, ապա իբեզ
զինչ պիտի անեն դժարանին :

Եւ ասաց զիս թառ շաշ :

Արդիք մի՛ ծեծէք դուք
զիս, չեմ ցանկար փառացի
աթոռու . զիմքն քակեցի ին
չայ, ու չունիմ սրբոտիկ շինե
լու : Իմ կեանքս իմ աչացն
եւեր, այլ չունիմ տեղիք խըն
դալու . դըրի վիմ մարմինս ի
մահ, զի չունիմ հողի տանջե
լու : Եւ՝ մարդ որ փառացի
հասար, տէրյերկրի եղար ին
թոռու . դու հանց չըփացար
իբեզ, որ չըդնես դու մու
հալ մարդու : Եւ՝ հիմահուն
նէ չունիս, ինչ ճարես պա
շար գընալու . աշխրիս փառքն
այլոց թողուս, կու լինիս դու
ափ մի հողու :

Եւ

Եւ

Լսեց խալիֆայն զան իմաստուն բանքն . և հարցանէր շատ բանս փաճլուլն . և նա հնարիւք տար զպատխանին . Եւ յայլ ի մէկ օր մի հարցաւ խալիֆայն ընդ փաճլուլն և ասէ՝ փաճլուլ ասա՛ ինձ թէ այսօր ինչ կանէ անձ .

Լսէ փաճլուլն՝ այդ դիժար հարցմունքէ . այսօր համբերեա՛ ինձ , վաղիւն ասեմ : Եւրեկ վաղիւն , և հեծեալէր իսկ յէշ մի : Լսէ խալիֆայն՝ ասա՛ ինձ թէ ինչ կանէ անձ .

Լսէ փաճլուլն՝ հրամայէ որ ամէն ծառայքդ ի դուրս ելնեն , և ես տամ զպատասխանին . Եւ հրամայեց խալիֆայն ծառայիցն ելանել ի դուրս , և մնաց ինքն և փաճլուլ մէն :

Լճ՝ ասէ խալիճայն՝ ինչ կու
առնէ ան՝ ի յայս ժամս:

Լ՛սէ փահլուլն՝ է խալիճայ
արի՝ պահ մի նիստ ի յիմէշս,
Լեւս ի քո յաթողդ նստիմ:
Նա ասեմ քեզ թէ ինչ կանէ
ան՝: Լճ՝ հայեցան խալիճայն
որ մարդ չէր երևեր ի բողորն
ելան նստան ի յէշն: Լ փահ
լուլն ի խալիճային աթողն
նստան ինչ խօսէր: Լ՛սէ խա
լիճայն՝ յէր չես խօսիր ինչ
կանէ ան՝: Լ՛սէ փահլուլն՝ ինչ
խօսիմ չես դիտեր թէ ինչ կա
նէ ան՝: Դու որ խալիճայ ես
՝ ի յէշս իմ նըստցուց, ես որ
փահլուլ եմ, նա ի քո աթողդ
նստցուց: ահա զայս արար ի
ժամուս յայսմիկ: Լ խալիճայն
զարմացան ինչ կարէր խօսիլ:
զի

Եւ ասաց Կահլու-ն Ղի-Փաս

Ղայս :

Դու զանքըննին յէր քըն
նես, երբ որ միտքըդ իւ
րեան չհասնի. զանձ ո՛վ կարէ
տեսնուլ, կամ իմանալ զնա
մարդ կենդանի : Երբ չես
քո կենացըդ տէր, կու մընաս
յերկուց դու շընչի. այլ տէր
հայրենեացս է նա, որ երկինք
է երկիր կու տանի :

Օ իծաղեցաւ խալիֆայն
և ասէ՝ փառք այ կենդա
նոյն և բարձրելոյն յաւիտեն.
զի այս ցեղ խէնս զարմանալի
պատասխան կուտայ : Բայց
Թոհի ինձ Թէ չէ՝ դա խէն
այլ խելօք է : և գնաց փահ
լուլն : Եւ անցաւ օր մի քանի
ի վր. և հրամայեց խալիֆայն

Ճ

կոչել զնա: Լա՛ն նա նստա՛ն 'ի
յէշ մի և եկա՛ն առ խալիճայն:
(Ո) իծ աղեցա՛ն խալիճայն և
ասէ՛ փառք այ կենդանւոյն
և բարձրելոյն յա՛նիտեան:

Լա՛ն ասէ խալիճայն՝ իբք մի
կամիմ հարցանել 'ի քեզ և
դու զըզորդն ասա: Լա՛ն նա
ասէ՛ հրամայեա՛ խալիճայ:
Լ'սէ խալիճայն՝ թէ քանի՞
աստղ կայ 'ի յերկինքն:

Լ'սէ փահլու՛ն՝ ես աղէկ գի
տեմ, զամէնն համրեր եմ. ասէ
որչափ իշուս վերայ մաղ կայ՝
նա այնչափ աստղ կայ 'ի յեր
կինքն: Թէ չես աւտար՝ իջիր
դու հանրէ: Լա՛ն իջա՛ն խալի
ճայն աթոռոյն, և ըսկըսա՛ն
համրել զիշուս մաղն:

Լ'սէ փահլու՛ն՝ յառաջ զա

գին համրէ. Եւ սկսաւ խա
լիֆայն այնպէս առնել և ոչ
կարէր. ծիծաղեցաւ խա
լիֆայն.

Եւ առաջ Կահլուն շփա
շայն.

Եւ յերբ ջըգիտես հիմայ,
Թէ գըլխոյդ մազըն քա
նի է. զէտ զիս փահլուլ յէր
լինիս, Թէ յերկնից աստղըն
քանի է. Ս ինչ որ աստ գոր
ծել լինի, ամէնին համար տա
լոց է. որչափ զըրկէ դանձ
Ժողվէ, հոս Թողու տա
նել ջըկարէ.

Եւ մաջեց խալիֆայն, Էեթող
զիշուն ագին ՚ի համրելուն,
Ե ելաւ ՚ի յաթուն նստաւ.
Եւ ասէ փառքայ որ այսպէս
գիտուԹեամբ պատուէ զսի
ՃԲ

րէ լիւիւր • և տայ զմաստուի
ուժ որ կամի • զոր ոչ ոք կարէ
տալ նմա պատասխան 'ի բանս
և 'ի հարցմունս իւր:

Լ՝յսպիսի վարուք կեցեալ
փահլուլն և երանելի կենօք
փոխեցա՛ն յանվախճան Թա
գաւորութիւնն 'ի Քս

Յս 'ի Տր մեր:

Որում վայելէ փառք իշ
խանութի և պատիւ:

Լ՝յժմ և միշտ և
յաւիտեանս

Լ՝մէն:

* Խրատք և նշխար

օգտակար :

րարեալ զարմանազան
Թագաւորին զոր նուշ
րավան ասեն :

Սա ասեն Թագ մի ունէր ոս
կի և պատուական ականերով .
և շինած էր իբ անկիւնով . և
ամէն անկիւն այս նշխար
ներս գրած էր : և յորժամ ել
ներ'ի դուրս' կարդայր առաջի
զօրացն . և ասէր Թէ' իմիտ ա

ՃԴ

ռէք: և ապա դնէր ՚ի գլուխն
և երթայր: Եւ թագն էր եա
խուծ և զմրուխտ ակամբ և
ալմաստով և լաճիվարդ քա
րով յօրինեալ:

Օ անձնաճաճ մարդն յիսնէ
՚ի զանապաստէք: Եւ րժանա
ւորաց՝ իմ գանձէն բաժին տը
նէք: Բանդէտ մարդկանց
դէմ անպատեճ խօսք մի՛ խօ
սիք: Օ անգտանելին մի՛ փըն
տըռէք: Ի բանելն մի՛ արտո
րայք: Օ բանն ՚ի ժամէ
՚ի ժամ մի՛ ձգէք:

Ի բանին սկիզբն և ՚ի կատա
րածն չայեցարուք: Անրտուն
որ մտանէք, յառաջ զելն իմա
ցարուք: Օ ամէն բան կամ
ճէ

կտաւ Ժ տպրայ չափեցէք և
ապա կտրեցէք: Օ փորձածն
մի' փորձէք: Օ փորձածն ան
փորձի մի' տայք: Օ մարդն
որ չէք փորձեր, անոր մի' վրս
տահանայք: Օ խոստումն որ
'ի ձեզ է մինչև 'ի ձեր անձն
մի' խնայէք: Սակաւ խոստա
ցէք, և աւելի կատարեցէք:

Ընդհանի և խոնարհ արեւստ
ուսիք: Օ ճշմարտութի սի
րեցէք: Օ կարողութե հար
կիքն գիտացէք: Օ ճմբերող
մարդն ճանաչեցէք: Օ այս
կեանքս մի որ գիտացէ'ք:
Օ առողջութե հարկիքն գի
տացէ'ք: Օ ձեր կեանքն ան
գիտութեամբ մի' անցնէք:
'ի յայլոց տրամուի մի' խըն
ճզ

Դայք: Ընդ կոտրածն, ընդ
գնացածն, ընդ Թափածն,
ընդ այրածն՝ մի՛ տրտմիք:

Դ.

Ի մեծամեծաց յորոգայթն
կոծեցարո՞ւք: Սարդկանց
ամ իրաց համբերեցէ՛ք:

Ի տեղի ուր համբերել պի
տի՛ մի՛ շտապիք: Ի հետ ամեն
մարդոյ հաշտ կացէ՛ք: Ի հետ
մարդոյ ռիսակալ մի՛ լինիք:

Լ՝մէն մարդ զեւր չափն Թող
իմանայ: Օ՛ ձեր զոտն քան ըզ
ձեր անկողինն աւելի մի՛ մեկ
նէք: Ի պատերազմէ երես մի՛
դարձընէք: Օ՛ այլոց կըռիւն
ի ձեր յանձն մի՛ առնէք:

Լ.

Կըռիւ Թէ հանդիպի ՚ի ձեր
մէջն՝ միջակ արարէ՛ք Բայց

ՃԷ

շոյտ հաշտեցարուք: 'Ի սրտ
ներդ նախանձ մի' պահէք:

Օ ամէն բան համբերելով ա-
րարէք: Այլիզքն նոր տնկելոյ
արարէք, և ապա զհինն խե-
ցէք: Օ երևելի զգայարանք
ձեր պատրաստ պահեցէք:

Լ'նպատեհ բաներուն 'իզատ
կացէք: 'Ի մէջ մարդկանց
վատ անուն մի' լինիք:

Օ

'Ի գողունեաց ընչից մի' շա-
հէք: 'Ի յեզեր Թագաւորի'
տուն մի' շինէք: Օ ձեր բնա-
կութի մօտ 'իխանութ մի' շի-
նէք: 'Ի պիղծ մահալէից 'ի
զատ կացէք: Որք անխրատք
են՝ իշխանաւորի Թող ծառայ
ութի չանեն: Լ'նընկեր 'ի ճա-
նապարհ մի' երթայք:

Ճը

Լ՝նարժանից մի՛ խոնարհիք :

՝Ի հետ չար կամաց մի՛ դատիք :

՝Ի յօտար հող ծառ մի՛ տնկէք :

Լ

՝Ի յաղահատ տեղիք սերմ մի՛
ցանէք : ՝Ի հետ ամէն ազգ

մարդոյ մի՛ փաթըթուիք :

՝Ի նոր քսակ մարդունէ փոխ

մի՛ առնուք : ՝Ի հետ անարԴն

մարդկանց մի՛ նստիք : ՝Ի հետ

անհարկից սէր մի՛ դնէք :

Քամոս մարդկանց մի՛ հաճա

տայք : Ե՛րբ հետ նց աղուհաց

մի՛ ուտէք : ՝Ի հետ ծառայի

մի՛ կռուիք, որ չամաչէք իւր

տիրոջէն : Ե իւր աղայէն՝ իզատ

կացէք : Չըտեսած մարդոյ

հետ սիրելու թի մի՛ առնէք :

Լ

Տըղայն որ ի՛ մօրէն ցաճոտ

չի՛

ծնանի՝ իւրն դեղ մի՛ առնէք։

զիրա Քայտայ չունի։ Լ՛նշահ

մարդոյն և խելառին, հարբա

ծին խրատ մի՛ տայք։ Դուք

զձեզ մեծ մի՛ տեսնուք։

Ի լեզւանի կնոջէ պատրաստ

կացէք։ Ո՛վ որ զխրատն սիրէ

այնոր տունէք։ Օ՛ ուտելն և

զխրմելն մինակ մի՛ սիրէք։

Զեր հնազանդելոցն կիւճ մի՛

անէք։ Օ՛ ձեզ սիրողն մի՛ ա

տէք։ Ո՛վ որ ՚ի ձեր հետ սէր

ունի՝ զնա անտէս մի՛ առնէք։

Լ՛նպատեհ պատճառէ ըզծա

ռայն ձեր մի՛ ծեծէք։ Ի յայ

լոց հացն աչք մի՛ ձգէք։

Թ

Օ՛ ձեր հացն յայլոց սեղան

մի՛ դնէք։ Լորբ զձեր հացն

ուտէք, զձեր զրուցն տեսէք։

ՃԴ

Տղայոց և ճէճելից ճէտ թէպ
տիր և մուշավերէ մի' անէք :
Օտար կին և պառաւ 'ի ձեր
տունն մի' թողուք : 'Իջար կը
նոջ խիլաթէ պատրստ կացէք
Օ ձեր հոգին 'ի ձեր մարմ
նոյն ծառայ մի' անէք : 'Ի ձեր
որդւոց և դստերաց մօջն մի'
տրտմէք : 'Ի յօտար բան մի' վըս
տահանայք զերդ փորձած :

Ժ

Օ այգին ձեր 'իպահ օտարի
մի' տայք : 'Ի յայլոց ապրանք
իբրև զտէրն իւր մի' վստահա
նայք : 'Ի յօտար մարդոյ տուն
տանուտէրութի մի' առնէք :
Օ օտարն որ չէք ճանաչեր ,
'ի ձեր տունն տանուտէր մի'
դնէք : 'Են մարդիքն որ զայս
կեանքս խիստ կու սիրեն ,

ՃԺԽ

դուք զնոսա մի' սիրէք :

Եւ եկնոջ, ծառայի եւ պա-
րօնի' շառ մի' ձգէք :

ԺԼ

Եւ Թագաւորն' ահարկու եւ
պատրաստ կացէք. Թագաւորն
Թէպէտ խոնարհի' դուք մի'
համարձակիք : Եւ շխանաւորն
սակաւ սիրեցէք, բայց 'ի զէյ
պէթն զինքն մեծ սիրեցէք :

Ախակալ մարդկանց 'ի զատ կա-
ցէք : Օրմէն մարդոյ հրկիքն
իմացէք : Եւ Եւ Բախտաւորն
եւ ընդ տօլվաթաւորն մի' նա
խանձիք : Եւ Եւ իմաստունսն
մի' դէմ առնէք եւ քամահէք.
զի նոքա տէր են գրչի եւ իմաս-
տուն : Եւ յնոք որք գիտունք
են, զնս Թեթեմ մի' տեսնուք :
Թէպէտ դուք իմաստուն էք

Եւ

ՃԺԷ

այլ քան զձեզ աւագն մի' ար
համարցէք: Ինդ հանճարե
ղին մի' վարիք: Լյն ոք որ
ծերք են՝ պատուեցէք և դա
ւագան լերուք նց: Իբանըս
տեղծ մարդկանց ՚ի զատ կա
ցէք: Իուք զմարդն ծաղը
և տնազ մի' առնէք:

ԺԲ.

Օ ծերքն հարկօք սիրեցէք:

Օ մեծն մեծ սիրեցէք:

Օ խաբուսիկն կըտրեցէք ՚ի
միջոյ որ անհոգ կենայք:

Ի հետ ժլատի և ոչ ինչ մարդ
կանց մի' դատիք: Օ հօր և

զմօր և զազգի հարկիքն մեծ
տեսէք: Ի ձեր մօտ ազգէն

մի' կըտրիք: Ի մէկ հետ մար
դոյ մի' տայք զձեզ կլանել:

Օ երդումն և զպայմանն որէ
Ը

ՃԺԴ

աՅԹ ոււաւան մի' կոխէք :

Լ' Նկոչ' ի պատիւ մի' երթայք :

ԺԿ

Յամ աւուրս ձեր խրատիւ

և իմաստութեամբ կացէք :

Թէպէտ և դուք չար լինիք,

զաղէկն սիրեցէ՛ք : Իսկ թէ

աղէկ լինիք՝ զչարն մի' բամ

բասէք : Այստ մարդկանց սը

տին մի' օգնէք : 'Ի սիրելոյ

և 'ի զարմէ, զգուծ մի' վեր

ցընէք : 'Ի հետ պիղծ մեռե

լի, զձեր մեռելն մի' դնէք :

Ուսումն և խելք ուսիք :

'Ի խրատէ՛ մի' ամաչէք :

'Ի մէջ մարդկանց քան զբա

ւին այլ բան մի' խօսիք :

ԺԿ

Ա՛վ քան զձեզ աղէկէ և գի

տուն, զինքն մեծ տեսէք :

ՃԺԴ

Իսկ այլ իրաց, քան իմաստու
թեց բանից, այլ բանի խընդ
բող մի՛ լինիք։ Թե՛ իմաստուն
քըն հեռի են, դուք գնացէք
իւրեանց մօտն։ Օ, անցեալ
ժամանակն հեշտ մի՛ համարիք
։ Օ, ինչ որ Ծս չունիք, ՚ի մար
դունէ մի՛ խնդրէք և մի՛ քըն
քըշէք։ Թե՛ կուզէք որ ան
հոգ մնաք՝ աղէկ արուեստ ու
սիք։ Լան մի որ ՚ի պահ առ
նուք, ՚ի արն հասուցէք։
Փոխ որ առնուք՝ Վճարեցէք։

ԺԻ

Խօսք որ ՚ի խելաց չէ մի՛ խօ
սիք։ Խօսք որ ասելու չէ մի՛
ասէք։ Օ, լեզուն ձեր ՚իջար
ասելն մի՛ սովորեցնէք։ Լ՛նպա
տե՛հ խօսից մտիկ մի՛ դնէք։
Պիղծ խօսից պատասխան մի՛

ՃԺԵ

առ

Նապօղ ողորմեցէ՛ք: Աբորձու
թէ ժամանակն զծերուի իմիտ
բերէք: ՂԵՐՈՒԹԵ բանն ի
կորձուէ ժամանակն հոգեցէք:

ԺԼ

՝Ի ժլատութե փախիք: Լա
տութեան արուեստ ուսիք:
Ըսկիզբն առատութե ի ձեր
հալալ արդեանցն արարէք:
Օ մարդկութե կերպն ճանա
չեցէ՛ք: ՝Ի հետ հարկեօրաց
սէր դրէք: ՝Ի ցածէն և յան
դիտէն խնդիր մի՛ խնդրէք:
՝Ի հետ ամէն մարդոյ սէր և
հարկեօրուի ըստ ժամանակին
արէք: ՂՊատուինն պինդ բըռ
նէք: ԺԼ

Օ ձմռան զախիրան, ամառն
հոգեցէք: Օ այս անուրբան,
ի վաղն մի՛ ձգէք: Բանն որ
ճիւղ

առնէք: Թագաւորաց յոյս
մի' դնէք: Լ՛մէն ոք Թող իւր
արուեստն մօղի: Ս՛ինչ որ
լսէք զպատասխանին՝ սարսե
ցէք: Օ՛ բանն որ չըգիտենաք
մի' ասէք: Օ՛ ինչ բան որ ՚ի
ձեր սիրտն չկայ՝ զայն լե
զուաւ մի' խօսիք:

Ժ.Օ.

Լ՛մենայն մարդոյ խօսաց մի'
վստահանայք: Ղ՛արի խօսքն
ամէն մարդոյ ընդունեցէ՛ք:
Ո՛չ իրաւ և ո՛չ սուտ մի' եր
դուիք: Օ՛ այն կեանքն ընդ
այս կենցաղոյս մի' փոխէք:
Լ՛մէն մարդոյ զայն կամեցա
րուք զինչ որ ձեր անձինն կու
ղէք: Որքերոյ իրք մի' խնայէք:
Երկայն ճանապարհի պաշար
պատրաստեցէ՛ք: Լ՛յրեաց հա
ճիղ

Եղած չէ՛ զէտ եղած մի՛ ձևէք։
 Օ՛ դեղն առողջուէ ժամն խը
 մեցէք։ Օ՛ հաճամաթն ՚իյա
 տենն առէք։ Լըբ ծեր լնիք
 կտրճութեան մի՛ ցանկայք։
 Օ՛ բանդէտ մարդն ՚ի վր բա
 նի դրէք։ Օ՛ ճէհիլն և զերկ
 չոտն ՚ի վր մեծուէ մի՛ դնէք։
 Մեծք որ զսս պահեն՝ փախե
 ռուք ՚ի նոցանէ։ Լ՛մն իրաց
 շուտ մի՛ հաւատայք։ Օ՛ ձեր
 ընտանիքն սիրեցէ՛ք։

ՎԻԹ

Բնդ հետ ուղղորդ սիրելեաց
 քիթ ՚ի վեր մի՛ կենայք։
 Օ՛ ազգականս ձեր մի՛ վերաւո
 ռէք։ Մի՛ թողուք զձերայ
 ինսն և ՚իյօտարն շփանայք։
 Օ՛ ձեր հին սիրելին մի՛ մոռա
 նայք։ Օ՛ ձեր թշնամին խիստ
 ճժը

մի՛ արհամարհէք։ Իմաստուն
Թշնամոյ խիստ մի՛ վախենայք։
Օ՛ անգէտ սիրելին մեծ մի՛
գիտնաք։ Ի Թշնամութե՛ սի
րոյ տեղի պահեցէք։ Ի սիրե
լուե՛ ժամն՝ զԹշնամու՛ ի յիշե
ցէք։ Օ՛ւրուե՛ արունեստ մի՛
ուսանիք։ ՂԶեր սիրելին՝ յաղ
քատութե՛ ժամն փնտռեցէք։

Ի

Ի հետ գիշա՛նորին մի՛ գիշա
նայք։ Ա՛մէս մարդ Թող զեւր
ջափն վայելէ։ Ա՛շխարհս ձեզ
խաղաղ Թող չթուի։ Օ՛ հո
գւոյ բաժինն ի մարմնա՛նորս
մի՛ մոռանայք։ Օ՛ տղայն ձեր
հարա՛նորութե՛ արունեստ ու
սուցէք։ Օ՛ ձեր կերպարանն
ի սիրելեաց և ի Թշնամեաց
ծածուկ պահեցէք։ Օ՛ ձեր

ճգթ

խորհուրդն ամէն մարդոյ մի՛
ասէք: ՚Ի տեղի ուրուք
ականջ մի՛ դնէք:

ԻԼ

Օ՛ ձեր խորհրդակիցն ՚ի ժա
մանակի բարկուէ փորձեցէք:

Օ՛ կին և զորդիս ՚ի ժամանա
կի աղքատուէ մի՛ ուրանայք:

Լ՛ու մեծամեծքն աչք ՚ի բաց
կացէք: Լ՛մէն իրաց զչափն սի
րեցէք: Օ՛ հպարտութի քան

զմահն այլ դառն իմացէք:

Օ՛ անհոգութիւնն ՚ի ձեզ ան
կենդանութիւն գիտացէք:

Լ՛նկեր զայն սիրեցէք որ իւր
մէն իրքմի շահէք:

ԻԻ

՚Ի ժամանակի անհոգութե,
քան ՚ինեղութե ժամանակն այլ

խիստ պատրաստ կացէք:

ՃԻ

Օ ամէն բան 'ի յառատութե
 ժամն հոգացէք: 'ի յաժնութե
 զթանկութիւնն յիշեցէք:
 Երբ առողջ կենայք, զհիւան
 դութիւն 'ի միտ ածէք:

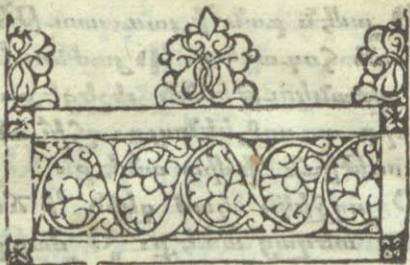
Օ աղջիկն կամ զկին 'ի ճա
 նաջ տեղաց առէք: Օ մարդ
 մէկ հեղ տեսնելով մի' փաթը
 թո՛ւիք: Լ'նշահ սիրելեաց
 'ի զատ կացէք:

Եւ քի մարդասիրին
 փառք յաճիտենա
 յաճիտենից
 Լ'մէն:

Ճիւ

ԽԸ

* Խրատք արհեստի և օգտակար օ
 շոբ տապալեալէ Խիւարայ Իմաստեաց :

Ս Խ Ի Կ Ը Բ Ս
 ԴԸՎԻՐ ԷՒ ՍԵՆԵՔԵՐԻ
 մայ արքային ասորես
 տանեաց օ և արարի ն կինս և
 շինեցի ն ապարանս և ես խի
 կարս եղէ ն ամաց , և ոչ եղև
 ինձ որդի : (Յայնժամ մտի առ
 լուծքն բազում ընծայիւք և
 վառեցի հուր և արկի խունկս

ՃԻՔ

անուշահոտս 'ի վր' նր • մատու
ցի զընծայս և զոհեցի զոհս
վս ծննդեան : Լ'ն աղաչեցի
ասելով, ո՛վ տեսարք իմ և չաստ
նածք իմ Էէլշիմ և շահմիմ •
հրամայեցէ՛ք և տո՛ւք ինձ ա
րու զա՛ւակ : քանզի ահա խի
կարս կենդանի՝ մեռանի՝ :
Լ'ն զինչ ասեն մորդիք Թէ խի
կար իմաստուն էր և ճարտար •
մեռա՛ն և ո՛չ կայր նր որդի որ
Թաղէր զնա • և ո՛չ դուստր որ
լայր զնա : զինչ ասեմ չունիմ
Ժառանգ յետ մահո՛ւան իմոյ •
Լ'ն եթէ որդիին իմ օրն տասն
քանքարս ծախեսցէ, ո՛չ կարէ
ըսպառել զինչս իմ • այլ զի
միայն արկցէ հող ձեռօք իւ
րովք 'ի վր' իմ և զի մի՛ մնա
ցայց անյիշատակ •

Ճիշդ

Եւ այնժամ ձայն եղև ՚ի չաստ
 Լածոցն իմոց և ասէ՝ խի
 կար ոչ հրամայեալ է լինիլ
 քեզ զաւակ. բայց թէ առցես
 զնաթան քեռ որդին քոյ, և սը
 նուսցես զնա որդի քեզ. և նա
 հատուցէ քեզ զանուն քո.
 Եւ ասա առ ի զնաթան քեռ
 որդին իմ առիս որ էր ՚ի մի
 ամի. և հագուցի նմա բէհեզս
 և ծիրանիս. և եդի մանեակ
 ոսկի ՚ի պարանոց նր ուղ որդի
 թագաւորի. գեղաշուք զար
 դարեցի զնա. և արբուցի նմա
 կաթն և մեղր. և ննջեցուցա
 նէի զնա ՚ի վր արծունոց և ա
 ղաւնեաց իմոց մինչև եղև
 է ամաց. Եւ ասա սկսայ ու
 սուցանել նմա զդպրութի և
 զիմաստութի և զհանճարդի
 ճիշ

տութիւն, և զպատասխանիս հրո
վարտակաց, և զդարձունածս
հակառակ խօսից: և ՚ի տունէ
և ՚ի գիշերի ոչ դադարէի ու
սուցանելոյ. և յագեցուցի ըզ
նա ուսմամբ. իբր հացիւ և
ջրով:

Եւ պա ասէ արքայն առ իս՝ դը
պիր և իմաստուն խիկար. գի
տեմ զի ծերացեալ ես. և յետ
վախճանի քոյ ովէ որ կատա
րէ ճարտարութիւն և իմաստութիւն
զգործս արքունեաց մերոց:
և ես հանապազ տըրտում եմ
վսայդ խորհրդիդ:

Պատասխանի ետու նմա և
ասացի: Եւ արքայ յաւիտեան
կաց. է իմ որդի որ առանել
հանճարեղ և իմաստունէ քան
զիս: Եւ թղլորն՝ անդայ
ճիւղ

առիս զի տեսից զնա: Եւ իբ
րև ածի զնա՝ կացուցի զնա
առաջի Թագաւորին:

Յորժամ ետես Թագորն զնա՝
ուրախ եղև և ասէ • այս օրս
օրհնեալ եղիցի: քանզի իսկար
'ի կենդանուէ իւրում էած
և կացոյց զորդին իւր առաջի
իմ, և ինքն 'ի հանգստեան ե
ղիցի: Եւ ես երկրպագի ար
քային իմոյ, և առեալ տարայ
զնաթան յապարանս իմ: և այս
պէս ասէի 'ի խրատելն իմում:

* Խրատ իսկարայ զոր ետուր որ
դուոյն իւրոյ հախանայ:

Որդեակ՝ եթէ լսես խօսք 'ի
դուռն Թագոց և իշխանաց և
մեծամեծաց՝ պահեա՛ և մեռո՛
զնա 'ի սրտի քում: և մի՛ ասեր
մարդոյ մինչև այլքն ասեն 'ի
ճիգ քեզ:

Ո՛րդեակ՝ զմարդոյ կապած և
մոհրածն մի՛ արձակեր • և զար
ձակեալն մի՛ կապեր •

Ո՛րդեակ՝ լա՛ն է իմաստուն մար
դուն հետ քար կրելն, ք զան
դետին հետ ուտել և խմելն •

Ո՛րդեակ՝ մի՛ լիցի զե առաքեա
ցեն զքեզ ՚ի բան, և դու ո՛չ
իմանաս զբանն և երթաս • Ե
տոյ այլ ոք ուղարկեն որ երթայ
՚ի բանն, և դու ծաշը լինիս •

Ո՛րդեակ՝ մի՛ այնպէս աներ որ
երթաս ՚ի տեղ մի ընդ քեզանէ
մեծ մարդուն ՚ի վեր նստիս •
որ չասեն թէ եկու ՚ի վայր որ
յամօթ լինիս • ՚ի վայր նիստ
որ ասեն թէ եկու ՚ի վեր •

Ո՛րդեակ՝ թէ ընկերն քո հի
շանդ է մի՛ ասեր ՚ի միտքդ թէ
տանձ կամ խընձ որ գտնում
ճիէ

Լ ապա երթամ 'ի տես • երթ
ոտիւք և տես աջօք • զի զՏի
նանդն դատարկ տեսանել
չառ լա՛ն է քան զբազում
կամակս ուտելոյ •

Ա՛րդեակ՝ մի՛ հեղուր զարիւն
մարդոյ • զի մի՛ այլքն հեղձ
ցեն զարիւն քո •

Ա՛րդեակ՝ մի՛ շնար ընդ այլոց
կանանց • զի մի՛ այլք շնասցեն
ընդ կնոջ քոյ •

Ա՛րդեակ՝ լա՛ն է ծառային միա
մտուք տալ պատասխանի օն
իւրում • քան զոր խրատելով
խօսի և ածէ 'ի բարկութի •

Ա՛րդեակ՝ մի՛ տար ընկերի կո
խել զոտս քո • զի մի՛ հմրձակես
ցի և կոխեսցէ զպարանոց քո •

Ա՛րդեակ՝ մի՛ լինիր քաղցր որ
կլանեն զքեզ • և մի՛ լինիր լե
Ր
ՃԻԸ

դի որ Թըքանեն զքեզ:

Արդեակ՝ լա՛ն է կոյր աջօք քան
կոյր մաօք: զի կոյրն արագ տե
սանէ զերթ և եկն ճանապար
հին • և մաօք կոյրն ճանապազ
գնայ կամակոր:

Արդեակ՝ լա՛ն է աղջիկ որ ծը
նանի և շուտ մեռանի, քան
թէ ապրի և ազգին իւրոյ
սև երեսանք բերէ:

Արդեակ՝ լա՛ն է կողմ 'ի ձե
ռին քում, քան թէ չարիք 'ի
յայլոց ձեռքն:

Արդեակ՝ լա՛ն է ուլ մի 'ի ձեր
տանն զենած, քան թէ եզ մի
'ի տունս այլոց:

Արդեակ՝ 'ի յապարանս Թողա
նորաց մի՛ մտաներ • և քն կնոջ
դատաւորի մի՛ խօսիր:

Արդեակ՝ աջք մարդոյ ագ. Տէ
Թի Զիթ

ոչ կշտանայ գանձով մինչև
լցունի հողով

Որդեակ՝ ընդ մարդոյ կնոջ մի՛
խնամախօսիր • զի թէ գէշ լի
նի անիծանեն զքեզ • և թէ
աղէկ լինի ոչ յիշեն զքեզ •

Որդեակ՝ յորժամ դաժնտան
երթաս մի՛ շատախօս լինիր •
և մի՛ ծուռ զրուցեր • զի մի՛
սուտ հանցեն զքեզ և մըտ
նուս ՚ի զնտան •

Որդեակ՝ յառաջ զխօսքն ՚ի
միտքդ խորհիր • թէ սուտես՝
մեղայ ասա՛ • զի մի՛ դատաւորն
արկցէ ՚ի բանտ և թալանէ
զինչս քո •

Որդեակ՝ զմարդն որ ՚ի կախել
տանեն մի՛ յառաջ նորա ընթա
նար • զի մի՛ մատնէ զքեզ և
ասէ թէ սա այլ իմ ընկեր է •

ՃԼ

Արդեակ՝ յորժամ երթաս ՚ի
հարսանիս կամ ՚ի մահատուն՝
առաջ հաց կեր ՚ի տունդ և
ապա գնա՝ զի թէ հարսանիսէ
՚ի շատ խնդուէն հոգ չանեն
զքեզ և թէ մահատուն է ՚ի
շատ արտմուէն մոռանան ըզ
քեզ և դու մնաս անօթի:

Արդեակ՝ կամուրձ մի հեռի
գնալ անցանել լաւ է, քան
մտնուլ ՚ի ջուր մօտիկ:

Արդեակ՝ նոր դատաստան մի՝
սահմաներ անիրաւութեամբ,
թէպէտ և իշխան լինիս ՚ի սահ
մանէ ՚ի դուրս մի՝ ելնուր:

Արդեակ՝ մի՝ բանար զաչս քո
և տեսաներ զկին գեղեցիկ զի
գեղեալէ զերեսն և ծարու
րեալէ զաչսն և թէ վաանես
զամ ինչս քո ՚ի սէր նր՝ ոչ ինչ

Ճլա

առաւել գտանես քան զկնոջ
քոյ • Բայց միայն զմեղքն և
զսեւերեսութիւնս :

Արդեակ՝ Թէ տեսանես զերի
տասարդ մարդն Թռուցեալ
յօդս՝ մի՛ հաւատար գործոց
նր • զի բան ծերոց հաստատէ •
Բայց երիտասարդ որդւոյն ոչ
ահա օրինակ սորա ասացեալէ
Թէ իբր բերան առիւծու որ
զերծուցանէ զնա :

Արդեակ՝ Թէ պէտ և որդին քո
իմաստուն է՝ յառաջագոյն փոր
ձեա՛ զնա և ապա՛ տուր զինչս
քո ՚ի ձեռն նր •

Արդեակ՝ ՚ի կնոջէ յօտարէ և
՚ի հարսնատնէ՝ քան զընկերսն
յառաջ ել և գնա՛ • և այլ մի՛
դառնար՝ որ հարկւոր լինիս •
ապա Թէ դառնաս՝ փոխարէն

ՃԷ

Տարկացդ առնուս անարգուի:

Որդեակ՝ ո՛վ ոք քան զքեզ
պի՛նդ երես է, մի՛ հակառակիր
ընդ նմա:

Որդեակ՝ թէ բարձր է տան
չէմք քո առա՛նել քան թէ կան
գունս՝ այլ որ մտանես խո
նարհեցո՛ զգլուխ քո:

Որդեակ՝ մի՛ առնուր կշռով
մեծ և ծախսեր փոքր և ասեր
ի սրտի քում թէ շահեցայ •
և ոչ գիտես որ փոխանակ ՚ի
յայն փոքր շահուն բարկանայ
ած • և զոր ունիս՝ առնուր ՚ի
ձեռաց քոց և տայ այլոց:

Որդեակ՝ մի՛ երդուի՛ր և մի՛
ասեր սուտ • զի սուտ երդումն
և սուտ ասելն՝ զմարդոյ կե
նաց պակասուի բերէ:

Որդեակ՝ եթէ կամես խնդրել

բանս ինչ յայ՝ ՚ի կամաց նր մի՝
հեռանար • և զոր խնդրես
տացէ՝ քեզ :

Արդեակ՝ քեզ զինչ բան որ
չար Թուի՝ ընկերին քում մի՝
աներ • և զոր ինչ բարին է կա
տարէ • և արասցես քեզ բարե
կամ • և դու յամենեցունց
բարի գտցես :

Արդեակ՝ յորժամ լինիս ՚իմէջ
մարդկան՝ մի՝ յայտներ զպարտ
քըդ և զպակասութիս քո • զի ՚ի
նոցանէ շահ ոչ լինի քեզ և
դու արհամարհիս ՚իմէջ նց :

Արդեակ՝ սիրեա՛ զկին քո զի
մարմին քո է • և աշխատանք
անուցանէ զորդիսն քո և կը
ցորդ կենաց քոց է :

Արդեակ՝ սիրեա՛ զեղբայր քո
հաւնոր ընդ քեզ • զի ՚ի հասանիլ
չլի

որդւոց քոց խնդասցես :

Արդեակ՝ ուսո՛ղ զորդին քո՝ ի
քաղց և ի ծարաւ . զի ուսա
նիցին համբերել նեղուէ . և
յորժամ հանդիպի ժամանակ
սովոյ կարասցեն ժուժկալել :

Արդեակ՝ մարդոյ գործք որ
ոչ է բարի և չունի անուն բա
րի յաշխարհի՝ լաւ է մարդն այն
մեռած քան թէ կենդանի :

Արդեակ՝ յորժամ լինիս այ
լոց տան հիւր՝ եթէ օձ և կա
րիճ բերեն առաջի քոյ մի՛ քա
լելեան և մի՛ գանկատիր :

Արդեակ՝ մի՛ ասեր չար բարե
կամին քոյ այլ ծիծաղեա՛ ընդ
երես նր . և դու ուրախ լինիս
ի մէջ ընկերաց քոյ :

Արդեակ՝ զամբարուհի կնոջ
քոյ արա՛ . բայց զխորհուրդ
ճիւղ

սրտի քոյ մի՛ յայտներ, զի կինն
բնուլք տկար է և ոչ կարէ պա
հել զբան քո այլ յայտնէ դրա
ցեաց քոց, և դու անկանիս՝ի
փորձանս և ՚ի նեղուի:

Ո՛րդեակ՝ մին ապրանք որ քո
չէ մի՛ առնուր և տար այլոց:

Ո՛րդեակ՝ խորհեա՛ զբանն ՚ի
սիրտդ • ընտրեա՛ զպիտանին •
և ապա բեր ՚ի լեզուդ և խո
սիր • և թէ զինչ դայ բերանդ
խօսիս՝ նա ծաղր լինիս:

Ո՛րդեակ՝ երկու մարդ ընդ
կռուիլն և ընդ ծեծուիլն՝ ՚ի
մէջ նց՝ մի՛ անկանիր զի մի ՚ի
զուր մեռանիցիս:

Ո՛րդեակ՝ մի՛ դատարկաբանուի
խօսիր և ծիծաղեր • զի մարդն
ի նո՛ւ աղելոյն կռիւ լինի և ՚ի
կռուոյն ըսպաննուի:

ՃԼԸ

Արդեակ՝ Թէ կամիս իմաստուն
լինի՝ պահեա՛ զէզուդ քո՝ ի
չար խօսից։

Արդեակ՝ Թէ կանչելով մարդ
տուն շինէր՝ նա էջն օրն ութն
դարպաս կու շինէր • և Թէ՛ ի
սաստիկ զօրութե՛ եզին վարի
լուծն՝ նա ՚ի պարանոցէն
ոչ ելանէր։

Արդեակ՝ Թէ աղքատ ես յամ
ա՛նուրս պատարագաց ա՛յ
մի՛ հեռանար։

Արդեակ՝ մի՛ տացես ապրանք
առանց դնի և վկայի • զի բա
զում խօսք լինի և ՚ի բուն
բարեկամէն քակաիս։

Արդեակ՝ պատուեա՛ զՏայր քո
և զմայր • զի ՚ի հասանիլ յոր
դոց քոց՝ առցես և դու զնոյն։

Արդեակ՝ շալկեցի արձիճ և
ճէ

երկաթ՝ չէ՞ր ծանր քան ըզ
պարտքն . թէպէտ ուտէի և
լմպէի՝ ոչ կարէի հանգչիլ
մինչև վաւարէի :

Ո՛րդեակ՝ մեծատան որդին թէ
օձ ուտէ՝ կասեն թէ վս քժըշ
կուէ կերան . և թէ աղքատն
ուտէ՝ կասեն թէ սովալլուկ
մեռանելոյն կերան :

Ո՛րդեակ՝ լա՛ն է գողոց տալ
զամ ինչս քո , քան թէ գրտա
նեն մէկ գողութի իվթ քո :

Ո՛րդեակ՝ ընդ թշնամւոյն կո
րլստեան մի՛ խնդար զի առա
ջի քո մահ կայ :

Ո՛րդեակ՝ յորժամ տեսանես
զծերն , յոտն կաց և պատուեա՛
ղնա . զի և այլք զնոյն արաս
ցեն քեզ :

Ո՛րդեակ՝ թէ դադարի դետն
ճլը

ի գնացիցն կամ քաղցրանայ
ոպ զմեղու • և կամ ըսպիտակի
զագռանն որպ զաղանի՝ նա
այնպէս թողու անզգամն զան
զգամութի իւր • կամ անմիտն
լինիլ զգայուն •

Արդեակ՝ մի՛ յաճախեր՝ իտուն
բարեկամին քոյ, զի մի՛ յագէլ
ատիցեն զքեզ •

Արդեակ՝ օրինաց այ ունկըն
դեր լեր • զի պատուիրանն այ
ամուր պարիսպէ մարդոյ •

Արդեակ՝ սովորեցո՛ զնզուդ
քո զբարին խօսիլ ՚ի մէջ
ընկերաց քոց •

Արդեակ՝ թէ խըրատ բարի
դտցես դու իմաստուն կոչիս •
զի չարն հանապազ ՚ի չար
մարդէն ծնանի •

Արդեակ՝ թէ կամիս զգործս
չլի

ինչ բարիս գործել՝ յառաջ
մի՛ պարծիր • լինի թէ չլինի,
կամ չըկարենաս գործել, և
ծաղր լինիս •

Ա՛րդեակ՝ մի՛ ցանկանար մար
դոյ արեան • և մի՛ սիրեր ըզ
կռիւն • այլ սիրեա՛ն զեսօք կա
կուղ • և խօսք՝ որ շիջուցանէ՛
զհրաբորբոք դազանացեալ
սիրտ մարդոյ •

Ա՛րդեակ՝ յորժամ խմես գինի
մի՛ շատախօս լինիր • զի՛ ՚իշատ
խօսից կռիւն լինի և յետոյ խը
ռովուրի և ըսպանուի •

Ա՛րդեակ՝ խաղաղուին մայր է
ամ բնական ողջունի խոնար
հուլթեան •

Ա՛րդեակ՝ մինչ կօշեկդ՝ի յոտքդ
է՛ կոխեա՛ն զփուշն • և արա՛ ճա
նապարհ ընկերի քում որ ընդ
քեզէ դալոց •

Ո՛րդեակ՝ ջանա՛ւ և շահի՛ր ա
նու՛ն բարի. զի լա՛ն է մարդուն
անու՛ն բարի քան թէ՛ զգեղ
գովելի. զի գեղեցկու՛նն հի՛ւն
դու՛ք և մահ՛ւամբ ապականի.
և անու՛ն բարի յա՛նիտեն մնայ.

Ո՛րդեակ՝ թէ հանդիպիս կնոջ
անզգամի՛. հնազանդի՛ր նմա. և
կամ փախի՛ր ՚ի նմանէ.

Ո՛րդեակ՝ ՚ի լեզու՛ն քումմէ
վախցի՛ր քան զօտար թշնամոյ.
զի այլ ոք ո՛չ կարէ հարկանել
զքեզ՝ եթէ՛ ոչ նա.

Ո՛րդեակ՝ լա՛նագոյն է քեզ
թշնամութի՛ ընդ առն իմաստ
նոյ, քան թէ սիրելութիւն
ընդ առն անմտի.

Ո՛րդեակ՝ զայր անմիտ և արբե
ցող ՚ի բան մի՛ զրկեր. և թէ
կուզես որ բազում չարիս
ճխս

ածէ 'ի վերայ քո՝ ուղարկեալ,
Արդեակ՝ անմիտ մարդոյ խը
րատ տալն այնպէսէ, ոպ թէ
ոք փոշի ցանէ 'ի գնացման
դետոյ:

Արդեակ՝ զչար և զանմիտ և
զլեզոնանին և զամ անբարհա
ւաճ՝ մարդն, 'ի քո տունն մի՝
մըտցներ • զի 'ի գործոց նր
ամօթով դտանիս:

Արդեակ՝ թէ լինիս տէր Նի,
զմայն քո մի՝ մոռանար:

Արդեակ՝ անձ զգինի վս ուրա
խուէ • բայց տես՝ մի՝ լինի թէ
ըմպէ գինին զքեզ:

Արդեակ՝ փառաւոր առնէ եր
բեմն գինին զմրդն • և երբեմն
յամօթալից և ծաղր առնէ:

Արդեակ՝ լաւ է կռուիլ քեզ
ընդ մարդոյ զինաւորի քան
ճխբ

Թէ կնոջ անղգամի :

Արդեակ՝ մարդ չարաբարոյ և
ամբարտաճան յորժամ տեսա
նէ զկռուճի ընկերի իւրոյ՝
ցնծայ և ուրախ լինի : և կար
ծէ ՚ի մտի իւրում Թէ փառս
ինչ յաճեալն ՚ի նմա :

Արդեակ՝ յորժամ քաղցրանայ
աչքայ ՚ի վր քո՝ առանել եր
կընչիր ՚ի նրմանէ : զի յետև
մեղադրես յանձին քում :

Արդեակ՝ յորժամ տեսանես
զքեզ առ աչս նոն այ քո՝ Թա
գանորաց փառանորելի եղեր .
և նամ մարդ սիրէ զքեզ : և յոր
ժամ արհմրհիս յայ՝ յայնժամ
Թագանորք և իշխանք և նամ
սիրելիք քո ատեն զքեզ :

Արդեակ՝ մի՛ ասեր աղքատին
Թէ դու ինձ չար ոչ կարես .
Ճխգ

առնել. տես զի բազում չա
րիք և անարդմբ յոչինչ մարդ
կանէ ելանէն և յոչպատուա
կան մարդկանց:

Արդեակ՝ կին օտար որ սիրէ
զքեզ և ասէ թէ դու լա՛ն ես
քան զիմ այրն՝ մի՛ հա՛նատար նը
նա. զի կին պոռնիկ նմանէ շան
որ խառնակի ընդ ամ շանց:

Արդեակ՝ մի վախցուցաներ ըզ
սիրտդ քո՝ ի հետ նոր բռնած
սիրելւոյդ՝ մինչև քանի մի ինչ
անգամ փորձես զնա չարեօք
և բարեօք:

Արդեակ՝ կին պոռնիկ նման է
գերեզմանի բռելոյ որ իններքս
լի՛ է դարշահոտութիւն:

Արդեակ՝ մի՛ լոբալեզու լինիր
ի մէջ ընկերացդ, և կա՛ծեր
թի սիրելի ես նց. այլ յորժմ
ԹԻ ԶԻՆ

յանդիմանեն զքեզ՝ լինի բան
քո ամօթալից :

Ո՛րդեակ՝ որ պայծառ է մտօք՝
իբրև զարեգակն լուսաւորէ .
և որ պիղծ է սրտիւ և նենդէ
մտօք և խաւարէ խորհրդովն
կամ ագահ մըտօք՝ այնպիսի
մարդն թէպէտ և ունի ինչս
բազումս՝ ունայն է և կենդա
նի մեռեալ :

Ո՛րդեակ՝ յաւուր զոհից քոց
առատ բռնէ զձեռքդ, որ աչք
մարդոյն ՚ի ձեռն քո չմնայ .
բանդի ոչ հաճի ան . և դու
՚ի մարդկանէ անարգիս :

Ո՛րդեակ՝ մին ձի որ քո չէ մի՛
հեծնուր . և կամ յոյժ քաղ
ցեալ իցես՝ հաց որ քո չէ
մի՛ ուտեր :

Ո՛րդեակ՝ յայտնեալ զխրհարդ
Ժ

քո բարեկամին քոյ . և յետ քա
նի մի աւուրց փորձեա՛ զնա և
սակաւ մի կռուի՛ր ընդ նմա :
Թէ որ պահէ զբանքո՛րի սրտի
իւրում և ո՛չ յայտնէ՛ նա սի
րելի բարեկամ քո՛ է զնա՛ սի
րեա յոյժ : և Թէ ընդ կռուիլն
յայտնէ զբանքո՛ նա այնպի
սին չէ՛ սիրելի և բարեկամ .
փախի՛ր ՚ի նմանէ :

Արդեակ՝ ագահութի մայրէ ամ
չարեաց և ծնուցիչ ամ մեղաց .
բայց ողորմութի ձեռնատու է
ամ բարեաց :

Արդեակ՝ որ սիրես զխաղա
ղութի, իդատաստանէ պատ
րաստ կաց : և որ հանաւզ յօժա
րի ՚ի դատաստան՝ նա մայրէ ամ
մեղաց և չարեաց . յիմարեալ է
և ո՛չ դիտէ զինչ առնէ :

Զխալ

Ո՛րդեակ՝ զչարախօսութի զու
մեքէ մի՛ ասեր և մի՛ լսեր . զի
կարի՛ խոցէ զսիրտ մարդոյն .
և ապականէ զփառք մարդոյն .
զի մեծ նախատինք է .

Ո՛րդեակ՝ թէ կամիս մարդոյ
զինչս տալ յառաջ մի՛ պարծե
նար և մի՛ խոստանար . և թէ
պարծենաս և չտաս՝ հետ բա
րեկամին թշնամի լինիս :

Ո՛րդեակ՝ ամբարտւ՛նան մարդն
հեռի՛է և օտար յընտանեաց
և ՚ի բարեկամաց իւրոց . և թէ
բազում անգամ ջանայ սիրով
նա առնու անարդանս անձին
իւրոյ և հեռանայ յընկերացն :

Ո՛րդեակ՝ լա՛ն է ըստանալ ձի
սըմակել և էշ ըստ վարուք ,
քան թէ զծառայ փախչող և
սըտասաց :

Ճիսէ

Ա՛րդեակ՝ մի՛ երաշխա՛նոր լի
նիր բարեկամին քոյ . զի բա
զու՛մ վիշտ կրես մինչև վճա
րես զպարտս նորա :

Ա՛րդեակ՝ մարդ չարախրճւո՛ղ
և նախանձոտ , ո՛չ թէ միայն
ատելեացն առնէ զչարու՛թի .
այլ բնու՛թ է ամենեցունց
հակառակ կայ :

Ա՛րդեակ՝ լերնք՝ շտեմարանք
սառա՛ց են . և նենգա՛ն որք՝ բը
նակարան չարեաց են :

Ա՛րդեակ՝ մի՛ այլոց կանանց կա
տարեր զցանկու՛թիւն քո . զի
օտար կի՛նն նման է աղի ջրի .
որ որքան խըմես՝ առա՛նելա
գոյն ծարա՛նիս . և զանու՛նդ
վատ ժառանգես :

Ա՛րդեակ՝ զի որ իմաստո՛ւնն է
նման է որո՞ց հուր ՚ի լոյս և ՚ի
ճիւր

տապու բորբոքի • և ոպ արե
գակն 'ի ճառագայթից երևի
և լուսաւորէ զարարածս • և
կամ ոպ առիւծն որ ուժեղու
թիւն գովի • և ոպ բաղայն 'ի
սրբնթաց առ 'իշաջելոյ թևոցն
գովի, և սառաւել մեծարի 'ի
յաջս թգրաց և մեծամեծաց
Որդեակ՝ առն խոզամրտի ոջ
գոյ սիրելի երբեք • զի ասէ 'ի
սրբտի իւրում եթէ կեանքս
ոջ անցանի • և ըռզակս ոջ պա
կասի • և ոջ գիտէ թէ ամ տայ
այնպիսեաց մահ • և զինչս նր
այլոց տայ • և չունենայ անուն
բարի որ յիշեն զնա :

Որդեակ՝ այր անմիտ յորժամ
արբենայ յօժարի 'ի կռիւ • և
կարծէ 'ի միոս իւր թէ չկայ
մեծագոյն քան զիս • և ոջ գի
ճիւթ

տէ Թէ յորժամ հանդիպի առ
ոմն քաջ՝ ըսպանանէ զինքն :
Ա՛րդեակ՝ ոպ հողն մայր է ամ
տընկոց . նոյնպէս և արբեցու
Թի մայր է ամ չարեաց :
Ա՛րդեակ՝ Թէ իշխան ես աշ
խարհի և մարդկան՝ պահեա
զանձն քո ՚ի զեղխութենէ .
վս զե ՚ի քեզ են հոգք երկրա
ւորաց ամենայն :

Ա՛րդեակ՝ տեսի զգազանն կատ
ղեալ որ արձակեցաւ ՚ի վճիմ
և ոչ վախեցայ ՚ի նմանէ . հան
դիպեցայ Թշնամւոյ իմոյ և ոչ
յաղթեաց զիս : հանդիպեցայ
կնոջ լեզուանւոյ և յաղթե
ցայ ՚ի նմանէ :

Ա՛րդեակ՝ մի՛ լնիր փոյթ իբ
րև զնշենի որ յառաջն ծաղ
կի և ապա ուտվի . այլ լեր հը
ՃԾ

նազանդ և պողաբերեալ ըզ
հեզութիւն :

Արդեակ՝ անկանի անօրէնն
վասն չար գործոց իւրոց. և
կանգնի արդարն վս բարի
գործոց իւրոց :

Արդեակ իմ նախնան զայս ամ
որ ուսուցի քեզ, իմիտ ան և
կատարեալ զամ. և լինիս իմաս
տուն ի մէջ ընկերաց քոց. և
ի յաջս թագաւորաց երևե
լի լինիս :

Եւ յս է խրատն զոր ուսուցի
որդւոյն իմոյ նախնայ. և ես
խիկարս գիտէի թէ զամենայն
խրատս իմ պահէր ի սրտի իւ
րում. այլ նա ոպ զփոշի լնուս
ի վր ելման գետոյ և կորընջի
այնպէս արար զխրատս իմ :

Յառաջ տո՛ւի զտունս իմ նր,
ՃԺՍ

Լ զճառայքս իմ. զինչս և զա
պարանս և զիշխանութիս իմ.
և արարի ատենադըպիր սենե
քերիմ արքային իմոյ. Եւ նա
մոռացաւ վաղվաղակի զինքոս
իմ. և ըսկսաւ չարիս գործել
և առնել անիրաւութիս. զճա
ռայքս իմ ոչ խնայէր. և զինչս
իմ վատնէր. և զբազում խը
րատս իմ անտես արար.

Եւ ես խիկարս յորժամ տե
սի զչարութի նաթանայ՝ գնա
ցի առ Թագին իմ սենեքերիմ
և պատմեցի նմա մի ըսու միով
զչարութի նաթանայ. և խընդ
րեցի Թուղթ՝ ի Թագաւորէն
զեմի՝ իշխեսցէ նաթան մերձե
նալ ընչից իմոց.

Եւ հրամայեաց Թագաւորն
որ Բերին զնաթան. և ետուր
ՃԺԲ

սպառուհր նմա չմերձենալ ըն
չից իմոց: Լա՛ն ես խիկարս է
լեալ գնացի իտուհնս իմ:

Լա՛ն նախան սկսան մտօք չա
րիս գործել զՍ ընձ ի գու
ռըն Թագաւորին • և խորհել
չինեաց մօհր մի ըստ նմանու
թե իմ մօհրին • քանզի յառա
ջագոյն գիտէր զկերպ մօհրին
իմոյ • և փորեաց զիմ անուհս
և կոխեաց ի Թղթի միոյ • և
գրեալ յիմ բերանէ առ փա
րաւոն արքայն եգիպտացւոց •
որ չարկամ էր ընդ հետ իմ
Թագաւորին սենէ քերիմայ •
և էր գրեալ այսպէս:

Խիկար իմաստնասիրէ ողջոյն
ընդ քեզ փարաւոն արքայ •
յորժամ գիրս առ քեզ հասա
նի՝ փութով ժողովէ զզօրքէ:

ՃԺԳ

Լ Եկ 'ի դաշտն արծրունեաց
որ 'ի հրոտից ամսուն իհ լինի:
Լ առցես զսենեքերիմ Թագա
նորն առանց պատերազմի:
Լ Են յորժամ գրեաց նաթան
այսպէս՝ խորհեցան և գրեց
Թուղթ մի այլ նման սորա՝ իմ
Թագանորին բերնէն առիս:
Լ Եր գրեալ այսպէս:

Սենեքերիմ արքայէ ողջոյն
ընդ քեզ սիրելի և իմաստուն
իմ խիկար • յորժամ գիրս առ
քեզ հասանի՝ փութով ժողո
վէ զզօրքդ բազում • Լ Եկ 'ի
դաշտն արծրունեաց որ 'ի հրո
տից ամսուն իհ լինի: զի պա
տերազմեսցեն ընդ հետ զօրօք
փարանոնի: քանզի դեսպանք
փարանոնի եկեալ են առիս:
Լ Են յորժամ գրեաց այսպէս՝
ՃԺԴ

գաղտնաբար տարեալ ետուր
հաւանքիմ մարդոյ որ բերեալ
հասուսցէ 'ի ձեռս իմ խիկա
րայ: Լա՛ն ես խիկարս յորժամ
առի զթուղթն՝ բացի և կար
դացի զոր գրեալն էր • և վաղ
վաղակի ժողովեցի զօրք • և կա
տարեցի զհրամայեալն 'ի թա
գաւորէն անմեղութիւն • և ոչ
դիտացի զչարուծի նաթանայ
որ առիս: Լա՛ն զմիւս թուղթն
զոր գրեալ էր իմ բերանէն առ
փարաւոնն արքայն, զայն կնքել
և տարեալ ձգեաց գաղտնաբար
'ի դուռն գարպասի թղթին:
Լա՛ն գտեալ մի ոմն 'ի ծառայից
ըզ թուղթն՝ տարեալ ետուր
'ի ձեռն սենեքերիմ արքային
իմոյ: Լա՛ն իբրև բացեալ կար
դացին զթուղթն առաջի թա
ՃԵ

գաւորին՝ զաՏի հարեալ լի՝
եղև տրտմութիւն և ոչ գիտէր
զինչ առնէր խիկարիս:

Յայնժամ նաթան որ դպիր
էր Թագաւորին՝ եմուտ առ
Թագաւորն և երկրպագեաց
և ասէ: Ա՛ղջ լեր արքայ և տէր
իմ. զի հայր իմ խիկար ոչ գի
տաց զերախտիքս քո. և կամի
խաւիանել զԹագաւորութիւն քո:
և եթէ ոչ հաւատաս բանիս՝
կացցուք մինչև որ կատարի
Թիւն ՚ի հրօտից ինչ. և ելցուք
և գնասցուք ՚ի դաշտն արծրու
նեաց. և տեսցուք աչօք մե
րովք զերախտամուռացութիւն
խիկարայ որ առ քեզ:

Յայնժամ սենէքերիմ Թագա
ւորն երկմտեալ կայր տըրտ
մութիւն մինչև եղև ՚ի հրօտից
ՃԺՂ

ամսուն իհ: Լա՛ն ես խիկարս
արարի զզօրս իմ. և եկեալ
բնակեցայ ՚ի դաշտն արծրու
նեաց: Լա՛ն ելեալ Թֆ՛նորն
սենէքերիմ գայր ՚ի դաշտն ար
ծրուռնեաց փորձել զիս:

Լա՛ն ես խիկարս յորժամ տեսի
զզօրքն սենէքերիմայ՝ խաղմ
արարեալ խաղացի ՚ի մէջ դաշ
տին դէմ յանդիման զօրօքնց
պատերազմիլ: քանզի կարծէի
Թէ զօրք փարա՛ննի՛ն:

Յայնժամ տեսեալ սենէքե
րիմ զզօրքն իմ, փախստակն
եղև: և ես գնացի զօրօք փոքր
ինչ յեաւև նորա և ո՛չ գտի:
դարձայ և եկի ՚ի յօթեանս
իմ. և ուրախացլ մտօք իմովք
Թէ փախուցի զփարա՛նն զօ
րօք իւրովք:

ՃԾԷ

Լ՛՛՛ յորժամ գնաց սենէ քե
 րիմ փախստական ՚ի դարպսն
 իւր՝ խելագարեալ լի՛ տրտմու
 թք և ո՛չ գիտէր զինչ գործէր
 խիկարիս որ ըմբռնէր։
 Յայնժամ եմուտ նաթան առ
 Թագաւորն՝ ողջունեաց և
 ասէ • ահա՛ տեսար աչօքդ զե
 րախտամոռացութի խիկարայ։
 այժմ մի՛ տրտմիր զի ես ածեմ
 զհայրն իմ խիկար առաջի քո։
 Լ՛՛՛ ասէ սենէ քերիմ ցնաթմն
 Թէ դուբերես զխիկար և տաս
 ՚ի ձեռս իմ, զոր ինչ խնդրես
 ցես տաց քեզ։ Լ՛՛՛ երկըրպա
 դեալ նաթան ել արտաքս և
 գնաց։ Լ՛՛՛ դրեաց Թուղթ մի
 ՚ի Թագաւորին բերնէն • և
 ետուր ցհաւատարիմ մարդ մի
 ասելով Թէ՝ տարեալ տացես
 ԾԾԸ

զայս 'ի ձեռն խիկարայ՝ զոր էր
գրեալ այսպէս :

Անէ քերիմ արքայէ ողջոյն
ընդ քեզ սիրելի և իմաստուն
իմ խիկար • քանզի յոյժ հաճոյ
Թո՛ւնեցա՛ն Թագա՛նորիս սենէ
քերիմայ զերախտիքն քո • և զի
փախեան զօրք փարա՛ննի յե
րեսաց քոց : այժմ տո՛ւր հրա
ման զօրաց քոց գնալ խաղա
ղուԹք 'ի տունս իւրեանց •
և դու ել և եկ զի ուրախ ե
ղէց ընդ քեզ :

Եւ ես խիկարս յորժամ կար
դացի՝ ուրախ եղէ յոյժ •
և տո՛ւի հրաման զօրաց իմոց
գնալ 'ի յօթեւանս իւրեանց •
Եւ ես ելեալ գընացի տեսա
նել և ուրախ լինիլ ընդ Թա
գա՛նորին իմոյ :

ՃԾԹ

Լ՛Է յորժամ հասայ միամտու
ԹԷ՝ իդուռն Թագաւորին.
տեսեալ զիս զինաւորացն՝ ըմ
բըռնեալ տարան ածին առա
ջի Թագաւորին :

Լ՛Է յորժամ ետես Թագորն
զիս՝ լի՛ եղև տրամուլԹԷ .
և հրամայեաց որ ետուն զայն
Թուղթն՝ ի ձեռս իմ: Լ՛Է ես
երբ բացեալ կարդացի՝ նա
յայնժամ կապեցաւ լեզուս
և գնաց իմաստուիս և ոչ գի
տէի զինչ պատասխանեմ սենե
քերիմայ: Լ՛Է ողորթանօք ա
սացի՝ Լ՛Է՛րքայ և տէր իմ մի՛ ի
զուր դատեր զիս, զի չունիմ
խապար ի յայս բանէս այլ ան
պարտ եմ: Լ՛Է ոչ եդ ունկն
աղաջանաց իմոց . այլ հրամայ
եաց սպանանել զիս:

Ժ

ՃԿ

Յայնժամ նախն քեռորդին

իմ կապեաց զձեռս'ի յետս
փոխանակ բարի խրատոյն իմոյ
զոր առաջն տուի . թէ որդէկ
զարձակեալն մի' կապեսցես ,
նա առաջ զիս կապեաց :

Եւ ես դարձել աղաչեցի թա
գաւորին իմոյ թէ առեւ զիս
'ի ձեռն աբուսամաքայ զօրապե
տին . և նա տարեալ զիս 'ի
տուռս իմ և 'ի վր շէմանց իմոց
կատարէ զհրամանս քո և զիս
գլխատէ . և զգլուխն իմ հա
րիւր կանգուն հեռի թաղէ
'ի մարմնոյս . Եւ հրամայեաց
թագաւորն աբուսամաքայ կա
տարել այսպէս զոր խնդրեցի .
Եւ կալեալ զիս աբուսամաքայ
տանել 'ի յըսպանումն . և ես
խիկարս զընեցի գաղտնաբար
ՍԼ ՃԼԻՄ

Խապար առ աբեստան կին իմ
 Թէ պատրաստէ ու աղջիկս, և
 արա՛ կերակուրս աղգի աղգի .
 և յորժամ եկեսցեն ՚ի ըսպա
 նումն իմ, արա՛ ընթրիս . և բեր
 զայն ու կոյս աղջկունս որ լայ
 ցեն զմահն իմ, և կինն իմ վաղ
 վաղակի կատարեաց զհրամանս
 իմ . Եւ յորժամ գնացաք հա
 սաք ՚ի տունս իմ, խնդրեցի ա
 ղաչանօք յաբուսմաքայ զօրա
 պետէն և ասացի, Տո՛ւր ինձ
 զհրամանս որ առնուցում ըն
 թրիս առ սիրելիս և առ բարե
 կաման իմ փոքր ինչ . քանզի
 այլ ոչ մնամ կենդանի .
 Եւ ասաց աբուսմաք՝ արա՛ ու
 և կամիս . և աղբի ընթրիս մեծ
 սիրելեաց իմոց որք եկեալ էին
 ՚իսպանումն իմ, և բերի կերա
 ճիք

Կուրս զանազան • և զգինիս
 անապակ • նա և զհազար աղ
 ջը կունեն որք լացցեն առաջի
 նց զմահն իմ • Լճն նոքա իսաս
 տիկ տրամուհն , և արբեալ ՚ի
 գինւոյն՝ արբեցան ամբեան ,
 և անկեալ քնեցան • Լճն ես
 խիկարս կայի կապեալ երկա
 թիւք • և գնացեալ զարթու
 ցի զաբուսմաք զօրապետն •
 և ողորանօք ասացի նմա •
 Վիտենս եղբայր զի այն Ժամա
 նակն որ երբ բարկացաւ Թա
 գաւորն ՚ի վր քո , և ետուր ՚ի
 ձեռս իմ Թէ տար սպանէ՛ զա
 բուսմաք , և ես առեալ տարայ
 զքեզ և ոչ սպանեցի , այլ պա
 հեցի գաղտ • և եկեալ ասացի
 Թագաւորին Թէ սպանեցի զա
 բուսմաքն • Լճն յորժմանցաւ
 ԶԿԴ

փոքր ժամանակ 'ի վճ, գընաց
 բարկուի Թագաւորին . և փո
 շիման եղև սպանանելն զքեզ
 Լաւ ասաց՝ աւաղ զքեզ աբուս
 մաք զի դու կենդանի պիտեիր
 Լաւ ես երբ լուայ զայս 'ի Թա
 գաւորէն՝ եկեալ Տանի զքեզ
 և տարայ առաջի Թագաւորին
 և բազում պարգևս առի .
 Լայժմ աղաչեմ զքեզ արաս
 ցես փոխարէն առիս . և կայ
 'ի ներքև շէմանց իմոց հոր մի
 մեծ . ձգեա՛ զիս 'ի հորն գաղտ
 նաբար . և ես ունիմ ծառայ
 մի մահապարտ . քանզի է մար
 դասպան . և ասան կապել կայ
 'ի բանտն . և ունի զնմանութիս
 իմ . հագո նմա զհանդերձս իմ
 և զարթո՛ զժողովուրդ իմ . և
 շուտով կտրեա՛ զգլուխն . և
 Զկի

տար թաղէ զգլուխն հարիւր
կանգուն հեռի 'ի մարմնոյն:
Լա՛ն եղև ունկընդիւր աբուս
մաք խնդրունածաց խիկարիս
և արար այնպէս: և գնաց առ
Թագաւորն թէ սպանեցի ըզ
խիկար: և յոյժ ուրախացաւ
Թագաւորն 'ի սպանումն իմ:
Լա՛ն ապա գնաց նախն խընդ
րել 'ի Թագաւորէն հովունե
լոյ զստացունածս իմ: և Թագա
ւորն հրամայեաց տալ նախա
նայ զամ ինչս իմ: Լա՛ն գայր
նախն 'ի տունն իմ հանպզ
ուտէր և ըմպէր և աղտեղէր
զծառայքս իմ և զաղախնեյքս
իմ: և կամէր չարիս գործել
ընդ հետ կնոջ իմոյ: և կինն ի
նչ հնազանդէր կամաց նր:
Լա՛ն ես զամըն լսէի ականջօք
ճկէ

իմովք • զձայնն գուտանաց •
և զպագշոտիլն ընդ կնոջ իմոյ •
և խնդրէի օր նմա և ոչ գլ
տանէի •

Եւ յորժմ անցաւ ժամանակ
մի • լսեց փարաւոնն արքայն
եգիպտացւոց եթէ սենէքե
րիմ արքայն սպանեց զխիկար
յոյժ ուրախացաւ • Եւ առա
քեաց փարաւոնն գիր առ սենէ
քերիմ • և էր գրեալ այսպէս •
Փարաւոնն արքայէ ողջունիւ
ծանի՛ր սենէքերիմ Թիւնոր •
քանզի կամիմ շինել դարպաս
մի ՚ի յօդս նրկնից անսուն և
անգերան • զրկէ ինձ ճարտար
մէմար մի որ եկեալ շուտով
կատարէ զհրամանս իմ • և Թէ
ոչ շրկես՝ գամ բազում հեծե
լօք և աւեր ածեմ զերկրդ •
Ճկե

Լ առնում 'ի քէն հարկ .

Լ ճ յորժամ բերեալ ետուն
զթուղթն 'ի ձեռն սենէքերի
մայ՝ բացեալ կարդաց զնա .

Լ իսկոյն զարհուրեցաւ բոլոր
անձն նր 'ի բանից փարաւորնի :

Լ ճ կոչեալ զմեծամեծս և զի
մաստունս և զդպիրս և ասէ .

քանզի ըսպանեցաք զխիկար ,

այլ ո՛վ կարէ տալ պատասխա

նի փարաւորնի : Լ ճ ասացին

մեծամեծքն՝ արքայ յաւիտեան

կաց . քանզի ահա կայ յորդէ

գիր խիկարայ նախան որ առա

նել հանճարեղ և իմաստուն

է քան զխիկար . և նա կարէ

տալ պատասխանի գրոյս :

Լ ճ հրամայեաց թագաւորն

կոչել զնախն . և իբրև եկն՝

ետուն զթուղթն 'ի ձեռն և

ճկէ

կարդաց: Լսէ թագաւորն՝
կարօղես տալ պատասխանի
փարաւոնի: Եւ ասէ նախան՝
այս անհարինէ՝ իմարդկանէ:
Յայնժամ տարակուսեալ սե
նէ քերիմ, կոծէր զանձն իւր
ասելով՝ աւաղ զքեզ խիկար
իմաստուն իմ զի ըսպանեցաք
զքեզ: այժմ ոչ կարեմք տալ
պատասխանի փարաւոնի, և
կրեմք վիշտ բազում ի նմանէ:
Եւ եթէ ոք բերէ զքեզ կեն
դանի առաջի իմ խիկար՝ տաց
նմա կշռանօք քո ոսկի:

Եւ լո՛ւե՛լ աբուսամաք երկիր
էպագ թագաւորին և ասէ՝
ոգը լեր արքայ իմ. զի թէպէտ
կոծաս ի վր սպանման խիկա
րայ, այլ եթէ ոք բերէ զնի
կար կենդանի առաջի քո՝ փո

Ճիւր

խանակ նր սպանանես զնա:
Լճն ասէ Թագաւորն՝ ո՛չ սպա
նանեմ զնա, այլ տամ պարգևս
ազինս նմա: Լճն երկրպագել
աբուսմաք Թագաւորին՝ եկել
վաղվաղակի եհան զնա ՚ի հո
րէն: Եւ տարեալ կացոյց առա
ջի սենէքերիմայ: Լճն յորժամ
ետես Թագաւորն զնա կենդա
նի՝ յարեաւ յաթոռոյն և ան
կաւ զպարանոցաւս իմով և
համբուրեաց զնա և ասաց՝ ո՛վ
խիկար մեռեալ էիր և կենդա
նացար: Լճն յոյժ ուրախ եղև
Թագաւորն: Եւ ետուր պար
գևս մեծամեծս աբուսմաքայ
զօրապետին: Եւ հրամայեց պա
տուէլ զնա անուրս իս: Եւ յետ
լրման քնսուն անուրց՝ հրա
մայեց Թագաւորն բերել զնա
Ճկթ

առաջի իւրն • և ետուր կար
գալ ինձ զթուղթն փարաւոնի
լալ յորժամ կարդացի ես խի
կարս՝ ասացի առ Թագաւորն՝
մի՛ տրտմիր և մի՛ կոծար զի ես
երթամ և տամ պատասխանիս
փարաւոնի, և առնում հարկս
'ի նմանէ և գամ: Լա՛ն իբրև
լուաւ Թագաւորն իմ, յոյժ ու
րախ եղև 'ի բանից իմոց:

Լա՛ն ապա ես խիկարս առաքե
ցի պատուէր առ աբեստան
կին իմ, թէ բռնէ ք՛ ձագս ար
ձուոյ • և մանել տուր պարան
մի երկայն • և բերել տուր ք՛
ծծկեր տղայ • և ք՛ կին որ պա
հեն զտղայքն: Լա՛ն ուսո՛ տը
ղայոցն կանչել՝ կա՛ն ծեփ ա
ղիւս բերէք: և ամէն օր կապէ
զերկու տղայքն 'ի վրձ արծւոյ
ՃՏ

ճագին, և Թռո՛ր ՚ի յողն պարա
 նաւն և իջո՛ր ՚ի վայր մինչև կա
 տարեալ ուսանին զեւանեւն և
 զիջանեւն և զբարբառեւն,
 Լա՛ն կինն իմ իմաստուն էր և
 փութով կատարեաց ըզհրա
 մայեալն իմ: Լա՛ն ես առի հրա
 ման ՚ի Թագաւորէն իմոյ • և
 ելեալ գնացի ՚ի տունս իմ,
 Լա՛ն առի զերկու տղայքն և
 զճագ արձո՛ւներոյն, և եդի ՚ի
 սնտուկ մի • և ելեալ գնացի
 առ փարաւոնն արքայն: Լա՛ն յոր
 Ժամ հասայ յեգիպտոս՝ իջեւա
 նեցայ ՚ի տուն մի, և Թողի անդ
 զսնտուկն ՚ի տանն զոր իջեւա
 նեալ էի: և ես գնացի առաջի
 փարաւոնի և երկիրպի գի նմա:
 Լա՛ն ասէ ցիս փարաւոնն՝ Ինչ
 մարդ ես դու կամ ուստի՞ գաս
 Ճհա

ԼձՆ Էս ասացի՝ անբայ յաճի
 տեան կաց. ահա՛ ծառայ քո է
 որ առաքեաց սենեքերիմ՝ ար
 քայն կատարել զհրամանս քո.
 Ե բերեալեմ ընդ իմ ճարտար
 մէմար որ շինէ դարպաս՝ ի յօդս.
 ԼձՆ ասաց փարաւոն՝ զինչ է
 անուռն քո: ԼձՆ Էս ասեմ, ա
 պակայ է իմ անուռնն. ԼձՆ հար
 ցեալ ցիս փարաւոնն թէ զինչ է
 պէտք մէմարացդ՝ իպէտս դար
 պասին: ԼձՆ Էս ասացի ցնա՝
 բերել տուր կան ծեփ աղիւս.
 ԼձՆ հրամայեաց թագաւորն
 որ բերին վաղվաղակի. ԼձՆ Էս
 խիկարս քնացի կապեցի զեր
 կու տղայքն՝ ի յերկու արծը
 իոյ ձագին. Ե թռուցի դէպ
 ի յօդս: ԼձՆ տղայքն աղաղա
 կէին կանչելով, կան ծեփ ա
 ճհք

զիւս բերէք որ շինեմք զդար
 պասն։ Եւ ոչ ոք կարէր հա
 նելինչ ՚ի վեր։ Եւ ես ասեմ,
 հանեցէք զիմի՝ դաւորի մասն։
 Եւ տեսեալ զայս զօրքն փա
 րաւոնի՝ փախեան և անկան ՚ի
 դարպասն։ և պատմեցին փա
 րաւոնի զսքանչելիսն ամ։
 Եւ ելեալ փարաւոն ՚ի տես
 և յաղաղակ տղայոցն ՚ի յօդն։
 և զարմացաւ յոյժ և ասաց ՚ի
 մտի իւրում թէ սա շատ իմաս
 տուք լաւ է քան զխիկար։ և
 ոչ գիտէր թէ ես եմ խիկարն։
 Եւ մտայ առ թագաւորն, և
 երկիր պագիւնաւ։ Եւ ասէցիս
 փարաւոն՝ երդմեցուցանեմ
 զքեզ զի ասես ինձ զըստոյդն
 թէ ո՞վ ես դու։ Եւ ասացի
 ցնա թէ ես եմ խիկարն։

ՃՏԴ

Լճ ասէ փարաւոն՝ ո՛վ Թըշ
 ճառական կենդանացար։
 Լճ դարձեալ ասէ՝ ո՛վ իմաս
 տուն խիկար մեկնեա՛ ինձ զայս
 Թէ զինչէ սունն այն՝ ի՞վք սնի։
 մայրք երկտսան՝ ի՞վք մայրեաց։
 անունք չ՝ ի՞վերայ անունից։
 սուրհանդակք երկու՝ մինն
 սև և միւսն ըսպիտակ։
 Սատասխանեցի և ասացի։
 սունն՝ տարին է։ մայրք երկու
 տասան՝ ամիսք տարւոյն է։ ա
 նունք չ՝ աւուրք ամսոյն է։
 սուրհանդակք ք՝ տիւն և գի
 շերն է։ Լճ դարձել ասէ փա
 րաւոն՝ ո՛վ խիկար մանէ ինձ
 պարան աւագէ։ Լճ ես գնա
 ցի ծակի յորմն պատի միոյ դէմ
 յարեւելս։ և ի՛ ծագել արե
 ւուն, անկաւ շողն ի ներսն։
 ՃՏԴ

և ես առի աճազ և փոշի ք
 ափս, և տայի դէմ արեգիկան.
 որ տանէր ոլոր ոլոր ծակէն 'ի
 ներս: և ես կանչէի՝ կծեցէք
 զպարան շուտով. Եւ զահի
 հարեալ փարաւոն ապուշ մը
 նաց. և կոչեալ զիս առ ինքն՝
 ետուր ինձ պարգևս ազինս և
 հարկս Թագաւորին իմոյ և
 շնորհակալ եղև 'ի նմանէ:
 Եւ ես խիկարս ելեալ եկի առ
 սենէքերիմ Թագաւորն իմ.
 և անկեալ համբուրեցի զոտս
 նր. և պատմեցի միլոտ միոջէ
 զպատասխանիսն փարաւոնի:
 այլ և զառջի գրին զանմեղու
 Թիւնն իմ. Եւ յորժմ լո՛ւաւ
 զայս ամ, յայնժամ յոյժ ու
 ըախ եղև սենէքերիմ ասելով
 խիկար և իմաստուն իմ, այժմ
 ԶՏԵ

ցնծուք ուրախ եմ 'ի կենդա
նութի քո • և զոր ինչ խնդրես
յինէն տաց քեզ :

Եւ ես խիկարս շնորհակալ
եղէ յարքայէս իմմէ և ասա
ցի • ոչ է պիտոյ ինձ դանձս
կամ անխիւս • բայց միայն զայս
ինչ խնդրեմ 'ի քէն , զի ըզնա
թան քեռորդին իմ որ է որ
դէգիր ինձ և աշակերտ՝ հրա
մանաւ քո տացես ինձ • զի ու
սումն այլ կայ պակաս , զայն
ևս ուսուցանեմ որ լինի կա
տարեալ : Եւ հրամայեաց թա
դաւորն տալ զնաթան 'ի ձեռս
իմ • և ասէ զոր ինչ կամիս արա՜
դմա : Եւ ես կալայ զնաթան
և տարայ 'ի տունս իմ • և սկը
սայ ասել ցնա այսպէս •

Ո՛րդեակ իմ նաթան զառջին
ԺԼ՝ ՃՏԶ

խրատն զոր տո՛ւի քաղցրուք՝
ո՛չ պահեցեր 'ի սրտի քում և
կորուսեր . արդ այժմ ուսու
ցանեմ դառնուք : Լա՛ն կապե
ցի զնա երկաթի կապանօք . և
եդի 'ի պարանոց նր ե՛ճ լիար
երկաթ : և յանձնեցի զնա բե
լիար ծառային իմոյ . և հրա
մայեցի առնուլ թուղթ և թա
նաք 'ի ձեռին իւրում . զի 'ի
մտանելն և յելանելն իմ, զոր
ինչ առնում նաթանայ՝ գրես
ցէ : Լա՛ն տո՛ւի պատո՛ւէր նմա
զի զհաց և զջուր չափով տա
ցէ . այն քան որ ոչ մեռանի և
ո՛չ զո՛ւարթանայ :

Լա՛ն նախ և առաջ զարկի բիր
'ի թիկունս նր և ասացի :
Ո՛րդեակ իմ նաթան , մարդոյ
ակնջն եթէ ո՛չ լսէ , զթիկունս
ԺԲ ԶՏԷ

Ժեծ ելով լսեցուցանեն :

Ո՛րդեակ իմ նաթան՝ յաթոռ
փառաց նստուցի զքեզ • այլ
դու յաթոռոյ իմոյ ընկեցեր
զիս և կործանեցեր :

Խօսեցա՛ն ընդ-իս նաթան և
ասէ • զիարդ ուրացար զքեռ
որդին քոյ • Եւ ես ասացի •
որպէս ոչ ուրացայց Ո՛րդեակ՝
զի եղեր ինձ ո՞նց կարիճն այն
որ եհար զասեղն • որ ասեղին
ծայրն չարէր քան զիւրն • և
դարձեալ իբրև զայն որ եհար
զոտից ըղտուն • և նա հարեալ
զթաթն ՚ի վր կարճին՝ սատա
կեաց զնա :

Ո՛րդեակ՝ զի եղեր ինձ որպէս
վայրենացեալ եզն • որ հարկ
զտոճն և անկա՛ն վարոցն և
վերա՛նորեցա՛ն իւր ոտքն :

ԺՏԸ

Ո՛րդեակ՝ զի եղեր ինձ որպէս
այժն այն որ ուտէր զտորոնն .
և ասէր՝ ես ՚ի կենդանութե
իմում ուտեմ զքեզ, թող յե
տոյ հանեն զքո քօքն և ներ
կեն զմորթին իմ:

Ո՛րդեակ՝ զի եղեր ինձ որպէս
այրն այն որ ձգեաց նեւ դէպ
՚ի յերկինս. թէպէտ ո՛չ կարաց
հասուցանել, այլ զանօրէնու
թիւնն շահեցաւ և դարձաւ
նեւոն ՚ի գլուխն իւր. նոյնպէս
և դու կամեցեր ըսպանանել
զիս, այլ անմեղութիւնս իմ
ապրեցոյց զիս:

Ո՛րդեակ՝ զի թէ ագի խողին
ը կանգուն երկայն լինի՝ ՚իտե
ղի ձիուն ո՛չ կարէ լինիլ:

Ո՛րդեակ՝ զի եղեր ինձ որպէս
արջն այն որ հանդիպեցաւ

ՃՏԹ

Էշի միոյ և ասաց ողջոյն ընդ
 քեզ: և ասէ Էշն՝ այդ ողջոյնդ
 իմ տիրոջս պարանոցն լինի որ
 արձակեաց զիս ՚ի մըսրէն որ
 եկի և հմդիպեցայ քեզ և տե
 սի զքո գէշ երեսդ չար:
 Մրդեակ՝ զի եղեր ինձ որպէս
 որոգայթն այն որ թաղեալ
 կայր ՚ի յաղբն. և եկեալ ճընձ
 ղուկ մի ասէ. զինչ կայցես
 աստ: ասէ ակնատն՝ աղօթս
 առնեմ առ անձ: ասէ ճընձ
 ղուկն՝ զինչէ սյդ ՚ի բերանդ:
 ասէ ակնատն՝ քաղցելոց հաց:
 և վաղեաց ճընձ ղուկն առնուլ
 ըզ հացն ՚ի յակնատէն. և ակ
 նատն անկաւ ՚ի վիզն ճընձ ղ
 կին: և ասէ ճընձ ղուկն՝ թէ
 այդ է քաղցելոց հացն, ապա
 և անձ այսպ լսէ աղօթից քոց:
 ԺԶ

Ո՛րդեակ՝ զի եղեր ինձ որպէս
շունն այն որ դողայր ՚ի ցըր
տոյն, և մտան ՚ի ճնոց բրաին.
և յորժամ տաքացան՝ սկսան
հաջել ընդ երես բրտին:

Ո՛րդեակ՝ զի եղեր ինձ որպէս
շունն այն ադահ, որ ունէր
հաց մի ՚ի բերանն և երթայր
յեզեր գետոյն. և տեսեալ
շուն մի այլ ՚ի մէջ ջրին և հաց
մի ՚ի բերան նր՝ ձգեալ զիւր
հացն ՚ի բերնէն և անկան ՚ի
ջուրն զի առցէ զայնոր հացն.
և իբրև հասան ՚րմէջ գետոյն
ոչ զշունն եգիտ և ոչ զհացն.
այլ խեղդեցան շունն և զրկե
ցան յիւր հացէն: նոյնպէս
և դու զհացն իմ խլել կամե
ցեր և զրկեցար ՚ի քո
հացէն:

ԱճԻՍ

Լ՝ ի դարձեալ նախան աղաչա
 նօք ասէ առ իս . մեղայ քեզ
 հայր այլ չը գործեմ զոր ինչ
 գործեցի մի՛ չարաչար տանջեր
 զիս : Լ՝ ես ասացի՝ ահա տամ
 քեզ առաւ մի օրինակ . զի ուն
 ծառն այն որ բուսել էր յեզր
 գետի միոյ . և մարդ մի ծնէր
 նմա : և յորժամ հասանէր պը
 տուղն՝ Թափէր ՚ի գետն և կո
 րնչէր . և երբ գայր տէրն՝
 ոչ գտանէր զպտուղն : և աշ
 խատեցաւ այրն այն ք և ք
 տարի . այլ ՚ի հասանիլ պըտ
 ղոյն Թափէր ՚ի ջուրն և ոչ
 շահէր ՚ի նմանէ . և ապա կըտ
 րեաց զծառն և ձրգեաց ՚ի
 ջուրն ասելով , մինչև հիմայ
 աշխատեցայ զինչ շահեցայ որ
 հիմակուց յետն զինչ գտնուաւ :

Նոյնպէս և դու եղեր ինձ .
 զի յառաջագոյն այս չափ խը
 րատս տո՛ւի քեզ և ո՛չ լսեցիր .
 այժմ զինչ պիտի լինիս . արժա
 նի ես յայդ չարչարանացդ որ
 կրես . և անհնար է ազատիլ
 քեզ 'ի ձեռաց իմոց մինչև
 մեռանիս . Եւ սպանի զնա և
 բարձա՛նն չարն 'ի միջոյ և
 եղև խաղաղութիւն :

Եւ որդ' զինչ մարդ որ բարւոյն
 չար հատուցանէ, իբրև զնա
 թանկորնչեցոց է . Յորմէ իբր
 կեսցէ զմեզ Քս Լ Ժ մեր .

և նմա փառք յա

նիտեանս

Լ Ժն :

Պատմութիւն աշխան և խանի,
Եւ հարցմանի եջ ընդ Ռեանս:

Յ Ր Մ Ի Լ Ր
մեծատուն և իշխան ՚ի

քաղաքի մի . և ու
նէր անչափ գանձ . Ոսկի և
մարգարիտ անգին . և պատճա
կան ակունք որ չկայր յայն
աշխարհս քան զնա մեծատուն .
Եւ ինքն ծերացեալ էր և զա
նակ չունէր , և հանապազ

ՃՃԴ

արդաչէր զամբ վասն զանախի :
 Լըն ամ ետ նմա որդի աննման
 և գեղեցիկ : Լորբ մեծացան
 տըղայն՝ երեւ զնա հայրն յու
 սուան իմաստասիրութեան :
 Լըն նա ուսան զամ իմաստա
 սիրական բանս • և էր պատե
 րազմող անյաղթ : Լայց յե
 տոյ ուտել և խմել անկան, և
 հատուց զգանձ հօրն և մօրն,
 և հայրն ու մայրն ծնացին դա
 տարկ որ այլեակի բնան իրբ
 չմնաց : Լըաց որդին ընդ հօրն
 և մօրն՝ Թէ կամի՞ք որ հեռա
 նամք յայս երկրէս և երթամք
 հանց երկիր որ չճանաչեն ըզ
 մեզ • և զհպարտութիւն յետ դը
 նեմք ու մուրամք և ապրիմք
 ոչ մեք տրտմիւնք, և ոչ մեր չար
 կամն ուրախնայ իմք մեր •

Լ՝սացին ծնողքն թէ՛ դու
 գիտես որդեակ:
 Լառ մանուկն զՏայրն և ըզ
 մայրն և գնաց ՚ի հռոմ քա
 շաք: Լ՛ն կայր ՚ի քաղաքին
 յայնմիկ թագաւոր մի բարի
 և իմաստուն, մտան ի քաղաքն
 և իջան ՚ի տուն մի: Լ՛ն այն թա
 գաւորն յորս էր ելեր և երբ
 եկաւ թագաւորն ՚ի յորսուն՝
 նա մտաւ մանուկն առ թագա
 ւորն, եղ ծունր և կանգնե
 ցաւ: Լ՛ն սկսաւ թագաւորն
 խօսիլ ընդ մանկանն և ասաց.
 զի՛նչ խնդրես յինէն որ պար
 գեմք քեզ: Լ՛սէ մանուկն՝
 թագաւոր յաւիտեան կաց.
 ես ք ծառայ ունիմ ծախու
 այր և կին, խնդրեմ զի գնես
 զնս: Լ՛սէ թագաւորն՝ բեր
 ճձզ

Լ ես գնեմ: Սնաց մանուկն
առ հայրն և մայրն • և ասաց
ընդ ծնողացն թէ ինչ որ պա-
տեհ է ինձ՝ կամիմ հանց բան
առնել որ դուք այլ ապրիք և
ես այլ: Եւսացին ծնողքն թէ՝
դու գիտես որդեակ:

Եւսաց մանուկն՝ թէ կամիմ
ծախել զձեզ ՚ի յայս թագա-
ւորիս որ հասնիք բարութե:
և ձեր գնովն ինձ բարի լինի.
և ես ջանամ շուտով ազատել
զձեզ: դուք ինչ կու հրամէք:
Եւսացին ծնողքն՝ թէ դու
գիտես որդեակ:

Եւ հառ մանուկն զհայրն և
զմայրն և քնաց առ թագին:

Եւսաց թագաւորն մանկանն
թէ քանի՞ ծախես:

Եւսէ մանուկն առ թագին
Ճձէ

ԹՈՒՐ ԻՆՃ ԿԻՆ ԾԱՌԱՅԻՍ
 ԳԻՆ՝ ԿԵՆԿ ԶԻ Ե ՕԼԵՏ ԻՒՐ ՍԿ
 ԲՈՔՆ՝ ԼՆՎԱՅՐ ՄԱՐԴՈՒՆ ԳԻՆ՝
 ԹՈՒՐ ԻՆՃ ԿԵՆԿ ՏԱԼԱՆ Ե ԸԳ
 ԳԵՍՍ ԿԱՍՈՒՆԱԿԱՆ :
 ՏՐԱՄԱՅԵԱԳ ԹԱԳԱՆՈՐՆ ՂԻՆՑ
 ՈՐ ՄԱՆՈՒԿՆ ԽՆԴՐԵԱԳ ԻՒՐ ԾԱ
 ՌԱՅԻԳՆ ԳԻՆ ՈՐ ԼԻԱԿԱՍՏԱՐ ՍՐ
 ԸՆԻՆ ՂԱՄԷՆՆ՝ Ե ԹՈՒՐ ՄԻ ՈՍԿԻ
 ԳՕՍԼՈՒԼ : ԼՆ ԷՄՈՒ ՄԱՆՈՒԿՆ
 ՂԱՄ ՂՈՐ ԿԱՐԳԼԵԱԳ ՆՄԱ ԹԱ
 ԳԱՆՈՐՆ : ԼՎԱ ՍԵՏ ԹԳՆՈՐՆ
 ՄԱՆԿԱՆՆ՝ ԿՅԼԻՆՑ ԿՈՒԳԵՍ յԻ
 ՆԷՆ՝ ԽՆԴՐԵԱ ՈՐ ՍԱՄ ՔԵԳ :
 ԼՎԵ ՄԱՆՈՒԿՆ՝ Զ ՊԵՐՈՒ ԿՅԼ
 ԽԱՐՃԼԵԽ ՍՈՒՐ : ՏՐԱՄԱՅԵԱԳ
 ԹԳՐՆ Ե ՍՈՒՆԻՆ : ԴՐՃԼ ՍԵՏ
 ԹԳՐՆ՝ ԿՅԼ ԻՆՑ ԿՈՒԳԵՍ յԻՆԷՆ :
 ԼՎԵ ՄԱՆՈՒԿՆ՝ ՏՐԱՄԱՆ ՍՈՒՐ
 ԻՆՃ ՈՐ ԽՕՍԻՄ ԸՆԴ ԳՈ ԾՊԻԳՆ
 ԶՃԸ

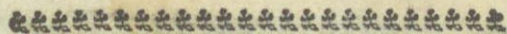
որ յիսնէ գնեցեր • որ զիւրնց
օրհնութիւն առնում:
Հրամայեաց թագաւորն գնա՛
ւ խօսեաց: Եւ իմացաւ թա
գաւորն որ իւր ծնողքն էին:
Ինաց մանուկն և անկաւ ՚ի
յոտս ծնողացն և ասէ. մի՛ հո
գայք թէ անկաւմենայ զձեզ
շուտով կազատեմ: Եւ ծնողքն
օրհնեցին զզաւակն իւրեանց:
Եւ մանուկն յիշեաց զանձ և
մեկնեցաւ ՚ի ծնողացն լա
լով • և գնաց քօ օր և քօ գիշեր
իմեծ դաշտ մի: Եւ ՚ի գնալն՝
հանդիպեցաւ ընտիր մանուկ
մի • բարեւեցին զմիմեանս և
ընկերացան ՚ի ճանապարհին:
Եւ երբ որ ընկերացան՝ նա
միւս մանուկն իմացաւ զայս
մանկան խօսքն որ զհայրն և
ճճթ

զմայրն ծախեր էր: Եւ ասաց
նմա՝ Թէ գիտացիր եղբայր որ
իմ Թագաւորն զիս խիստ կու
սիրէր. և Թուղթ անետեաց
երես որ տանիմ առ կըղզեաց
Թագաւորն և առնում պար
գևս մեծամեծս: այլ տեսա
նեմ զքեզ զի դու խելօք մա
նուկ ես և լաւ ձիաւոր քան
զիս, առ ըզթղթերդ և դու
տար այն Թագաւորին. զի քեզ
շատ բարիք կու պարգևէ,
զինչ որ ան ինձ նասիպ արերէ
քեզ լինի. և ես յայս դաշտս
կու կենամ մինչև որ դու
գաս առիս:

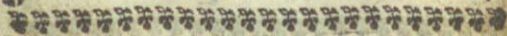
Եւ առ մանուկն զայն Թըղ
թերն չ'ի սէկէ քէսան եդիր,
և դնաց 'ի ճանապարհն իւր
'ի մեծ դաշտմի:

ՃՂ

Լ՛՛՛՛ յանկարծակի յիշեաց ըզ
 հայրն ու զմայրն և շատ իլաց.
 և ՚ի շատ հոգոցն ննջեաց ՚ի
 վ՛՛՛ ձիուն. և ձին ՚ի ճանապար
 հէն ելա՛ն և կորոյս ՚ի քնոյն
 զճանապարհն. Լ՛՛՛ յանկարծա
 կի զարթեա՛ն ՚ի քնոյն. և եր
 ծարա՛նեալ ինքն և ձին. և
 ջուր ո՛չ կայր. այլ մոլորեալ
 ՚ի շուրջ գայր. Լ՛՛՛ գտա՛ն ջր
 հոր մի հին ժամանակաց. և
 ՚ի ծարա՛նոյն կամեր ՚ի ջրհորն
 անկանիլ. ապա՛ եհան զսեկի
 քէսան որ զթղթերն ՚ի մէջն
 եր դրեր. և կապեաց պարան
 ՛նեհան ջուր. խմեց ինքն և
 խըմցուց իւր ձիուն. և պահ
 մի հանգեա՛ն. Լ՛՛՛ ապա անց
 ՚ի միտս իւր թէ կարդամ զայս
 թղթերս. և սկսա՛ն կարդալ
 ԶՂԽ

ԼՈՒՆ ԷՐ գրած այսպէս :
 Ե՛ր ԵՍԱՆՈՒՆ կղզեաց Թագա
 ւորի ողջոյն սիրոյ. գիտացիր
 եղբայր որ այդ Թըղթաբերդ
 անհաւատ մարդ է և մեզ նեն
 գաւոր . դա՛ մեծ էր առ մեզ
 և ամ գանձի հատցնող . դա՛
 ելան առ դուստրիմ ու մնաս
 գործեաց . և ես կամեցայ զին
 քըն կորուսանել . այլ պատրաս
 տեցի քեզ որ մարդ զմեր խախ
 քուին չիմանայ . և առաքեցի
 առ քեզ որ կորուսանես զինքն
 Թէ զմեր սէրն կուզես .
 Երբդաց և իմացան մանուկն
 որ ի վր իւր գալոց էր մահն .
 պատառեաց զթղթերն և գո
 հացան զայ : և օրհնեաց զիւր
 ծընողքն որ զինքն ուսումնա
 գէտ արարին զի գիտութիւն իւր
 ԺԻՒՅԷ

ապրեցաւ : և աղաչեաց զան-
 որ զճանապարհն գտանէր :
 Եւ մոլորեալ շուրջ Գար ըզ-
 տիւն և զգիշեր • և հարցանէր
 զանուռն Թադաւորին, և զայն
 քաղաքն որ գնալոց էր • և գը-
 տաւ ու մտաւ 'ի քաղաքն :
 Եւ էր այն քաղաքին Թֆրն
 մեծ, և քաղաքն բարեւի :
 Եւ իջաւ մանուկն 'ի տուն պա-
 ռաւի միոյ • հանդեաւ սակա-
 ճիկ մի • և սկսաւ հարցանել
 և քննել զքաղաքն, և զքաղա-
 քին գնացքն, և զԹֆրն :
 Եւ պառաւն ասէ՝ Թէ այս
 քաղաքիս Թֆրն դուստր մի
 ունի խիստ անման և գեղե-
 ցիկ և իմաստուն որ չիկայ իւր
 նման • որչափ 'ի տարեք է հա-
 սեր՝ նա իննսուն և ինն Թադա-
 յԳ. ՃԴԴ

Հորի որդի' է սպաներ:

Լսէ մանուկն՝ ինչ անձառի
համար սպանանէ:

Լսէ պառանձն՝ որդեակ կասէ
Թէ ո՞վ զիս յաղթէ իմաստութի
ես զնա առնեմ ինձ այր: Ե
թէ ես յաղթեմ զնա՝ սպանա
նեմ զինքն: Լսէ այդ պատճա
ռովդ յաղթէ զթագաւորաց
որդիքն և ըսպանանէ: Ե ըզ
գլուխն՝ իւր չարտախին վր
կու տրնկէ: Լսէ իւր չարտախն
ի վր ամ քաղաքին կու նայի:
Ե ունի Թախտ ոսկի ակամբ և
մարգարտով շարած: անդ կու
նըստի և հայի առ մարդիկ ՚ի
շաֆէսէն ՚ի վայր: որ մարդ
զինքն չի կարեր տեսանել:
Լսէ ունի պառանձմի Թարգ
մանող որ նա խօսի ՚ի հետ մար
ճղի

դոյ որ առ ինքն մտանեն :
սեց մանուկն զայն խօսքերն
'ի պառանէն և գիշերն 'ի բուն
քուն չէղան : Լորբ լուսացան
գնաց 'ի բաղանիքն : Տագան
զիւր ոսկէկար հանդերձն և
անուշահոտեցն մշկով և վար
դէջրով : Լն գնաց 'ի Թագա
նորի դստերոջ դուռն , և ու
ղեց հրաման 'ի մօտ առ Թա
գուհին մըտանել :

Լն մարդիքն որ 'ի դուռն էին
խրատ տունին մանկանն Թէ
պատրաստ կացիր զի շատ Թա
գանորի որդոց գլուխէ առեր :
Լն երբ մանուկն մըտան 'ի
ներս՝ բարև ետուր : դրին ոս
կի աթոռ և նստան մանուկն :
Լն գիտաց աղջկին որ վսայն
բանին էր եկեր առ ինքն :

ՃԴԵ

Ուղարկեց խապար հօրն և
մօրն և նայիպնուն և իշխա
նացն 'ի խնդիր . և ժողովե
ցան ամենեքեան :

Եւ պա ասաց աղջիկն ընդ իւր
թարգման պառաւն . թէ ասա
յցդ մանկանդ՝ կուզէ՞ որ տամ
յայն կթխայէն որ իւր ընկեր
տացն եմ տըւեր : Եւսաց մա
նդակն՝ թէ այ կամքն լինի :

Եւսէ աղջիկն ընդ հօրն և ընդ
մօրն և ընդ նայիպնուն և ընդ
իշխանուն որ վկայ լինին այնմ
բանին . որ թէ մանուկն յաղ
թէ զթագաւորին դուստրն՝
առնու զնա իւրն 'ի կնուծի .
և թէ դուստրն թագաւորին
յաղթէ զմանուկն՝ առնէ նմա
ոպ զայլոցն որ ըսպանեց :
Հաւանեցւ մանուկն . և ամքն
վկայ կացին :

* Տարցմունք *

Լսէ աղջիկն՝ ով է քո հայրն:

Լսէ մանուկն՝ հովն և հուրն:

Լսէ աղջիկն՝ ով է քո մայրն:

Լսէ ման՝ հողն և անձրևն:

Լսէ աղջիկն՝ յոր կենդանա
կերպն ես ծնեալ:

Լսէ մանուկն՝ խոյին տարին
եմ ծնեալ:

Լսէ աղ՝ ով է քո դայեակն:

Լսէ մանուկն՝ այն է իմ դայ
եակն որ նա զիս կու տեսանէ
և ես զնա չեմ տեսանէր: Նա
զիմ ձայնն կու լսէ, և ես զնր
ձայնն չեմ լսեր:

Լսէ աղ՝ այդ արդայոց հարց
մունքէ թող այդ կենայ:

Լսէ աղջիկն՝ որն է առաջին
արիւնն որ անկաւ յերկիր:

Լսէ մանուկն՝ աբելի արիւնն
ճղէ

է զոր կայէն ըսպան :

Լսէ աղ' որն է ք բան որ կե
րան և խրմեցին և մեռան • և

չէր ծներ զլուրեանքն մայր :

Լսէ մանուկն՝ ադամ եւեայէ
և դառն աբրահամու • և մէկ

այն խոյն որ քս' ի սաբեկայ

ծառէն արար կախ :

Լսէ աղ' դու անաւելի ասցիր :

Լսէ աղջիկն՝ ով ոք էին որ
ծնեալ էին և ոչ մեռան :

Լսէ մանուկն՝ ենովք և եղիա
է, որ ոչ մեռանին մինչև ի

գալուստ նեռին :

Լսէ աղ' այն ինչ Թուգուն է
որ ուտէ յերդ և գարի :

Լսէ մանուկն՝ այդ մորեխն է :

Լսէ աղջիկն՝ այն ինչ է որ քա
նի ապրի, ճանճի՛ն կուշատա

նայ և ապրի :

Ճղը

Լսէ մանուկն՝ գայլագռան
է • զի յորժամ կու բերէ ըզ
ձագն՝ ըսպիտակէ մինչև երեք
օրն • և մայրն կու փախչի • և
գ անուրն յետոյ կու սեանայ
և մայրն գայ առ ձագն իւր •

Լսէ աղջկին՝ այն ինչ էր որ
քանի ողջ էր յերդ ու գարի
կուտէր • և երբ մեռաւ մար
դոյ միս և արիւն կերաւ •

Լսէ մանուկն՝ այդ այն է որ
սամսոն մանուկն իշու չէնկէ
մի էառ ի ձեռն և այնով ու
մարդ ըսպանեց •

Լսէ աղջկին՝ այն ինչ ծառ էր
որ ճիւղ և տերև էր, միս և
արիւն դարձաւ •

Լսէ մանուկն՝ այդ մովսէսի
գաւաղանն էր • որ քանի ծառ
էր՝ ճիւղ և տերև ունէր •

Ճղթ

— Բ Գ
— Կ

երբ որ օձ դարձաւ՝ միս և
արիւն եղև :

Լսէ աղ՝ այն ինչ երկու հակա
ռակ են որ զիրար կու սիրեն :

Լսէ մանուկն՝ գիշերն ու ցո
րեկն է :

Լսէ աղջիկն՝ այն ով էր որ ի
մամն մերձեցաւ , նա մամն ա
սաց թէ ես կոյս եմ :

Լսէ մանուկն՝ աբելի մարմինն
էր որ ի հողն բերին , հողն ա
սաց թէ ես կոյս եմ :

Լսէ աղջիկն՝ այն որն էր որ
ԺԵ տարին ԹԴՆորեաց , երբ
ԺԳ մտաւ՝ նա հիւանդացաւ ,
երբ Շ մտաւ՝ նա մեռաւ և
դարձեալ ողջացաւ :

Լսէ մանուկն՝ այդ լուսինն է :

Լսէ աղ՝ ինչ գերեզման էր
որ շարժուն և գնայուն եղև :

Լ'սէ մանուկն՝ յունան մըդա
րէն էր որ ձուկն կլան . շար
ժուն և գնայուն եղև .

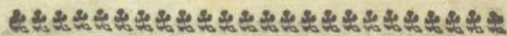
Լ'սէ աղջիկն՝ այն ո՞վ էր որ ջուր
և կերակուր տարա՛ն քաղցե
լոց . նա զկերակուրն Թողին
ու զտանօղն կերան :

Լ'սէ մանուկն՝ դանիէլ մար
դարէն էր որ առիւծոցն տա
րան . զդանիէլ Թողին ու
զտանօղն կերան :

Լ'սէ աղջիկն՝ այն ո՞վ էր որ մե
ռաւ . ո՛չ մարմինն 'ի հող մտաւ
և ո՛չ հոգին առ անձ գնաց :

Լ'սէ մանուկն՝ զովտայ կինն
էր որ աղ դարձաւ . ո՛չ մար
մինն 'ի հող մտաւ և ո՛չ հո
գին առ անձ գնաց :

Լ'սէ աղջիկն՝ այն ինչ ծառ է
որ ունի Ժէ՛ Զիւղ . և ամէն
բճա

Ճիւղ լ տերև • և պտուղ նր
սև ու սպիտակ :

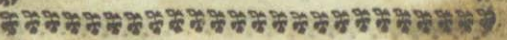
Լսէ մանուկն՝ ծառն տարին
է • Ժբ ճիւղն ամիսն է • տերևն
լ օրն է • պտուղն սև ու սպի
տակ՝ աին և գիշերն է :

Լսէ աղջիկն՝ այն ո՛րն էր որ
կու քարկոծէին • ո՛չ մարդ էր
ո՛չ քաջ էր և ո՛չ հրեշտակ , և
խօսեցա՛ն զէտ մարդ :

Լսէ մանուկն՝ երեմիա մար
գարէին վէմն էր որ կու քար
կոծէին • խօսեցա՛ն զէտ մարդ
իբր Թէ ինքն է երեմիա
մարգարէն :

Լսէ աղջիկն՝ զինչ էր այն որ
խրատ ետ ժողովորդեանն • ո՛չ
քաջ էր և ո՛չ հրեշտակ և ո՛չ
ադամայ որդի , և խօսեցա՛ն
զէտ մարդ :

ԲՃԲ

Լ'սէ մանուկն՝ մըռջիմն է որ
ան յիշեաց ՚ի դիրն և ասաց .
դնացէք ՚ի ձեր դադարքն մը
տէք . սողոմոն ժողովքէ արեր
որ ՚ի հոտ չերթայք .

Լ'սէ աղջիկն՝ այն ո՞վ էր որ էլ
չի առարեաց ան . ո՞չ քաջ էր
և ո՞չ հրեշտակ և ո՞չ ադա
մայ որդի :

Լ'սէ մանուկն՝ դայլ ադուան
էր որ եկան առ ադամ , երբ
կայէն զաբէլ ըսպանեց . և
ադամ չըգիտէր թէ զինչ առ
նէր : եկին քադուան և մէկն
զմէկն ըսպանեց ու թաղեց .
ապա ադամ ուսան և փորեց
զգետինն և թաղեց զաբէլ :

Լ'սէ աղջիկն՝ թէ արի՛ ել ու
գնա՛ . այսօր խալիսեցար ՚ի ձե
ռացս : վախ կուտար մանկանն :

ԲՃԳ

Լսէ մանուկն՝ թէ այն ան
որ փրկեաց զիս այսօր՝ կարօղէ
որ ՚ի վաղինն այլ փրկէ։ Եւ
լա՛ն ու գնաց խնդալով։

Յորժամ տեսան ամենեքեան
զարմացան զնորա ապրիլն․ զի
անկից ՚ի զատ այլ մարդ չէր
ապրեր մինչև ՚ի սա։

Վնաց մանուկն ՚ի յիւր իջէ
վանքն․ Եւ տեսա՛ն զի կուլայր
պառա՛նն դառնապէս։ Եւ պա
ռա՛նն երբ տեսա՛ն զմանուկն
խիստ ուրախացա՛ն և ասաց․
որդեակ դու բարով եկիր․
այսօր նոր ծնար ՚ի մօրէդ։
Ես վախեցայ թէ զքեզայլ կու
սպանանէ․ Եւ քո խրդաւն ես
մեռանէի։ Լսէ մանուկն՝ թէ
ան փրկէ զիս ՚ի նմանէ։

Սաղինն երբ լուսացա՛ն գը
բճդ

նաց մանուկն 'ի դուռն թա
գուհւոյն • ետուր բարև և
ասաց, թէ գիշերս բարւով
լուսացաւ քեզ:

Եւ նոքա դրին ոսկի ակօռ,
և մանուկն նստաւ:

Եւ աղջիկն՝ այն ով էր որ
մէկն զմէկն ըսպանեց, մեռ
նօղն 'ի Ժոխքն գնաց, և ըս
պանօղն 'ի յարքայութի:

Եւ մանուկն՝ զամէք է որ
զկայէն ըսպան • կայէն 'ի ԴԸ
Ժոխքն գնաց, և զամէք յար
քայութիւն:

Եւ աղ' այն որն էր որ բուսն
ճերմակ էր նա սև դարձաւ:

Եւ մանուկն՝ նոյեայ որդին
է • երբ որ զանէծքն ընկալաւ՝
նա սևացաւ:

Եւ աղջիկն՝ այն ով էին որ
բճ'ե

ԼԵՐԱՆ Լ ԽԱՄԵՑԻՆ Լ ՄԵՈՒԱՆ, Լ
 ՋԵՐ ԾՆԵՐ ՂԻՐԵԱՆՔՆ ՄԱՅՐ:
 ԼՍԷ ման՝ ադամ Լ ԵՆԱՅ ԷՐ:
 ԼՍԷ աղջիկն՝ այն ումէր որ ԷԳՆ
 յորձէն ծնաւ:
 ԼՍԷ մանուկն՝ ԵՆԱՅ Է որ ԾՐ
 նաւ յադամայ:
 ԼՍԷ աղ՝ ումէ այն որ իդայլու
 բերանն դրին նա չըկերաւ:
 ԼՍԷ մանուկն՝ յովսէփ դեղե
 ցիկն է:
 ԼՍԷ աղջիկն՝ այն ինչ տեղ է
 որ քանի աշխարհս ըստեղծեր
 է ան, նա արեգակն ՚ի վր
 չէ դիպեր:
 ԼՍԷ մանուկն՝ այն ծովու յա
 տակն է որ մովսէս պատառեց:
 ԼՍԷ աղ՝ այն ինչ երկուք է որ
 քանի ապրի կու մեծանայ:
 ԼՍԷ մանուկն՝ չկայ մեծ քան
 բճՂ

զձուկն 'ի ծովին, և զօճն 'ի
ցամաքին :

Լսէ աղ' այն ինչ է սիրելեան
որ զերար կու ատեն :

Լսէ մանուկն՝ հողին և մար
մինն է :

Լսէ աղջիկն՝ այն ինչ է որ ըզ
մարդ հարուստ կանէ, ուղառ
նայ աղքատ կանէ :

Լսէ մանուկն՝ ապրշուոյ ճը
ճին է, և իւր խելքն :

Լսէ աղջիկն՝ այն ինչ արիւնէ
հալալ ուտելու :

Լսէ մանուկն՝ այդ ձկանն է :

Լսէ աղջիկն՝ այն ինչ էր ոչ կե
րաւ ոչ խմեց 'ի կենդանութեն.
երբ մեռաւ՝ կերակուր կերաւ
հող և խմեց ջուր :

Լսէ մանուկն՝ մովսէսի դաւա
շանն էր : որ քանի ծառ էր կե
բճէ

բաւուր ոչ ուտէր . երբ կտրե
ցաւ ծառէն և օձ դարձաւ՝
նա կերաւուր կերաւ զհողն և
խմեց զջուրն և կտրեց զծոփն .
Լսէ աղջիկն՝ տուն մի կայ
մէջն ոսկի և դուռն արծաթ .
երբ որ պատն խողի՝ նա ամէն
աշխարհս ՚ի վերայ գայ , չեն
կտրեր շինել :

Լսէ ման՝ այդ հաւկիթն է .
երբ որ կտորի աշ չի շինուիր :
Լսէ աղջիկն՝ արի ել ու դնա՝
այսօր այլ զերծար ՚ի ձեռացս .
վաղիւն տամ քեզ յայն կըլծ
խայէն որ մէկայլ ընկեր
տացդ տունի :

Լսէ մանուկն՝ ան ողորմած է :
և ելաւ գնաց խնդալով :

Երբ լուսացաւ գնաց ՚ի դար
պատն ՚ի դուռն թագուհոյն .

ԺԳ ԲՃԸ

Երեւո բարե Թէ գիշերս բա
րուլ լուսացան քեզ
Լճ հրամայեաց աղջիկն որ
դրին զոսկի աթոռն. և նստան
մանուկն:

Լսէ աղջիկն՝ ով է այն որ կու
կուռնի լսելով, և կու զարնէ իւ
րովի. նա չունի ձեռք ինչ ոտք:

Լսէ մանուկն՝ այդ ձուկն է:

Լսէ աղջիկն՝ ով է այն որ կե
րակուր ուտէր մինչ մեռեալ
ի տապանն էր. և եղև տա
պանն կենդանւոյ:

Լսէ մանուկն՝ յոք երանելին
էր. որ քանի ցանապետեալ էր՝
նա մեռեալ էր և կերակուր ու
տէր. և յետոյ առան զիւր գե
ղեցկութիւն կրկին:

Լսէ աղջիկն՝ այն ով էր որ խրատ
եա մարդոյն. ոչ քաջ էր ոչ
ԺԴ ԲՃԹ

մարդ և ոչ հրեշտակ :
 Լ'սէ ման' բարդամայ էշն է .
 ասաց թէ դարձի՛ր յետս և մի'
 երթար անիծել զխորայել :
 Լ'սէ աղջիկն՝ ով էին որ երկու
 խապարբեր ուղարկեցան . ոչ
 քաջք էր ոչ մարդ և ոչ հրշտակ :
 Լ'սէ մանուկն՝ ագռաւն ու
 աղաւնին էր . որ նոյ ուղար
 կեց խապար բերելու :
 Լ'սէ աղ'՝ ով դք էին այնոքիկ
 որ մեռան և կացին ընդ մահ
 և ընդ կեանք քճ տարի :
 Լ'սէ մանուկն՝ է մանկուսնքն
 էին , որ փախեան 'ի թգ՛նորէն
 և ննջեցին 'ի յայրն . և յետ քճ
 տարւոյ յարեան :
 Լ'սէ աղ'՝ ով դք էին որ երբ
 յեգիպտոս մտան Յէ էին , և
 երբ ելան զճռ եղան :
 բճԺ

Լ'սէ մանուկն՝ յակօբ նաճա
պետի որդիքն էին:

Լ'սէ աղջիկն՝ անբուսն անծը
նին բարձին, շանդադարին
երդօքն անցուցին:

Լ'սէ ման՝ անբուսն աղն է.
անծին ջորին է. անդադար
ջուրնէ երդիք կամուրջնէ:

Լ'սէ աղջիկն՝ այն ինչէ որ ան
ետ. վաղվէն ելաւ ցանեց ըզ
ցանն. և յամէն պաճու երթար
և ասէր՝ մեծացիր ան հրամա
նաւն. և զինչ տարին որ կու
մեծանար՝ նա ամէն սաճաթ
մէկ մէկ տարու չափ մեծացաւ
ի մէկ օրն. և ի մէկ այլ օրն արբ
զինչ որ իւրեան պիտոյ էր:

Լ'սէ մանուկն՝ այդ այն ծառն
է որ տընկեցին ի յայդին կի
պարի. զի ան առաքեաց ձե
բճԺն

նօքն գաբրիէլ Տրշուկին առ
նոյ և ասէ • տար ցանկ զայդ
որ լինի ծառ • կըտրէ և տա
պան շինէ • մոռտ ինեքոս դու
և որդիքն քո • կանայք որդոց
քոց և կին քո ընդ նոսա • և
արարին այնպէս և ապրեցան
ամենեքեան •

Լսէ աղջիկն՝ երեք բան ինչ
էր որ խօսեցան որ յայս աշ
խարհս չկայ •

Լսէ մանուկն՝ երեք բան
այս է • ա ծովն է որ խուփ չու
նի • ա երկինքն է որ սուն չու
նի • ա հաւն է որ կաթ չունի •
և մէկայլ մարդուն ձեռացն
մէջն է որ մազ չունի •

Յայս ճուղապէս այլի վախե
ցաւ աղջիկն ի կըտորճէն և
ասէ • այլի դու մէկ աւելի
բճօք

ասացիր: Եւ ասաց՝ արի՛ ել
ու գնա՝ այսօր այլ զերծար՝ ի
ձեռանէս: Վաղն հասցնեմ
զքեզ քո ընկերոացն:

Եւ մանուկն՝ յամ եմ ապա
հինէր ինքն ողորմած է ողոր
մի ինձ: Եւ լաւ խընդալով և
գնաց ուրախութեամբ ի յիւր իջէ
վանքն: Եւ քի վաղիւն լուսա
ցաւ՝ նա եկաւ ի դուռն թա
գուհոյն ու բարեւեալութեամբ:
Եւ ասէ աղջիկն՝ Թէ գիշերս
երբ բարով լուսացաւ և քեզ
Վերին զօսկի ակնուն և
նստաւ:

Եւ սէ մանուկն՝ Թէ հրամայ
եաց մեծ թագուհի այլինչ
կու հրամես:

Եւ սէ աղջիկն՝ Թէ հիմի հրա
մանքն քո է:
բՃԺԿ

Լսէ մանուկն՝ ով էր այն որ
 հարուստ էր աղքատացան՝
 և յիւր աղքատուէն հագան
 զիւր հայրն ու հեծան զիւր
 մայրն ։ և գնաց որ զիւր ապ
 րանքն գտանէր՝ նա մահն հա
 սան իվր ։ առան զմահն իձի
 ուն վերայ ։ խմեց մահովն ջուր
 և խլմցուց իւր ձիուն ։ ինքն
 այլ ապրեցան և ձին այլ ։
Լսէ աղջիկն չկարաց խօսել
 զի ոչ գիտէր ։ Լսաւ ասաց
 ընդ մանկանն՝ թէ այսօր գնա
 վաղիւն տա՛մ զայդ պոսիսիդ
 այդ ինչ գիտար զըուց է ։
 Եւ մանուկն ելեալ գնաց ի
 յիւր օթեանքն ։
Լսէ աղջիկն ընդ իւր թարգ
 ման պառան՝ թէ գնա՛ ի
 շուկայն ։ և ա՛ռ ըսպիտակ հաց
 քճիդ

Եւ գէր սագ մի • Եւ հա՛ն խորո
ված • Եւ զփորն լից շաքրով •
Եւ քա՛ման անուշ գինի խիստ
ուժով լինի •

Քնացին ծառայքն Եւ կատա
րեցին զկամքն նր • Լա՛ն երբ
դառն քուն եղան ամենեքեն •
աղջիկն հագա՛ն զեւր ոսկէկար
հալա՛ն Եւ անուշահոտեցա՛ն •
Լա՛ն քեզեցիկ աղջիկայլ 'ի
հետ իւրն առա՛ն • Լա՛ն ծոյցն
հրամայեաց որ բարձին զկերա
կուրն անուշահամ Եւ զլմզէ
լին • Լա՛ն գնացին յիջևան ման
կանն Եւ զարկին զքուռն •

Լսէ՛ մանուկն ո՛վ ես դու •

Լսեն ծառայքն՝ պարօն գի
տենաս որ աղջիկ եմք 'ի դար
պասէ Թագաւորին • Եւ զիսչ
լուսինն արեգկան սիրոյ տէրե՛
քճե՛ր

Լ մեք քեզի սիրոյ տէր եմք :
այն պատճառին համար կա
միմք տեսանել զքեզ :

Լ'սէ մանուկն՝ գնա՛ ՚ի զատ .
աճ գիտէ որ նա չի մըտաներ
առիս . Լ ես ո՛չ գիտեմ զնա :
Լ'նոքա աղաջանօք պընդե
ցին զերեսներն՝ Թէ ո՛չ եր
թամք ՚ի գրանէս մինչև
տեսանեմք զքեզ :

Լ'ն մանուկն եթող մտանել
՚ի ներս :

Լ'ն մըտեալ աղջիկն , եբաց
զերեսն :

Լ'ն երբ տեսաւ մանուկն զե
րեսն աղջկանն՝ վաղեցաւ ՚ի
սիրոյն : Լ'ն աղջիկն նստաւ ,
Լ նստոյց ընդ իւր զմանուկն .
Լ'սէ աղջիկն ցմանուկն , Թէ
ունի՞ն կերակուր ինչ ուտելոյ
բճճի

Բէր որ ուտեմք • և անուշա
 համ գինի որ խմեմք և անու
 շանամք: Օ ձայնն փոխեր էր
 աղջիկն որ մանուկն չէր կարե
 նար ճանաչել զնա:

Ասէ մանուկն՝ անձ գիտէ որ
 չունիմ ինչ՝ ի ժամուս յայսմիկ
 զի չըգիտէի զձեր գալն ա
 ոխս որ պատրաստէի ձեզ կե
 րակուր լաւ:

Ասէ աղջիկն ծառայիցն իւ
 րոյ Թէ բերէք զինչ որ ու
 նիք ուտելու • և բերին դրին
 սեղան զանազան անուշ կե
 րակրով • և նստան անուշ ի
 խում • և ամպակ գինւով ար
 բուցին զմանուկն: և աղջիկն
 անուշ զրոյց տայր, և ժղէ
 ցընէր զմանուկն:

Ասէ մանուկն՝ հրամայէ որ
 պառկիմք:

Լ'սէ աղջիկն մանկանն . Թէ
զիս կուզես նա պատմէ զայն
խօսքն ինչ որ երեկ ԹԳՆՈՐԻ
դասերն ասացիր .

Լ'սէ մանուկն՝ Թէ չունիմ կա
րողութիւն ասելու . զի կու վա
խեմ Թէ մեռանիմ . այլ բան
հարցուր որ ասեմ .

Նա երդունաւ յաճ Թէ զայն
բանն մինչ ո՛չ լսեմ 'իբէն' ո՛չ
կատարեմ զկամս քո . և սկսաւ
խաղալ ընդ նմա .

Լ'սէ մանուկն բորբոքեցաւ 'ի
խիստ սիրոյն . և յաղթեցաւ 'ի
գինոյն . և ասէ ցաղջիկն՝ արի՛
որ պառկիմք .

Լ'լաւ աղջիկն և եհան զշարէ
շապիքն և եդ 'ի սընարքն 'ի
գլխուն ներքե . և սկսաւ խա
ղալ 'ի հետ մանկանն .

բՃԺԸ

Լճ՝ մանուկն յաղջկան սիրոյն
և ՚ի գինւոյն Թմրեցաւ և մեկ
նեաց զխօսքն • և աղջկանն չը
կարաց առնել ինչ •

Լճ՝ աղջիկն՝ խնդաց ՚ի միտքն •
սաճեցաւ յանկողնոյն և ելաւ
գնաց խնդալով • և շարշապիկն
պէտ չարաւ • և խիստ ուրախ
ցաւ Թէ ուսայ զՏանելուին •
և ինչ իրք մի չկարաց առնել
և ընդ լուսանալն սպանանել
տամ զինքն •

Լճ՝ մանուկն ՚ի վաղմէն զար
Թեաւ և խելքն ՚ի վրան եկաւ •
նա իմացաւ որ զինքն խաբած
էր • ու խիստ տրտմեցաւ • յե
տոյ տեսաւ զՏալաւ աղջկանն
որ մոռացեր էր և շատ ուրախ
ցաւ • և հառ պաճեց •

Լճ՝ ելեալ գնաց ՚ի դարպասն •
բճիթ

Երեւո բարև և նստաւ յոսկի
աթոռն. Եւ մացաւ մանուկն որ
Թագաւորին դուստրն էր որ
իրիկունն մօտն էր գնացեր.
Եւ աղջիկն ուղարկեց խապար
հօրն և մօրն և իշխաներացն
և եկին միաբան.

Եւ մանուկն յօտն ելաւ ծուռ
էած Թագրին և նստաւ.

Եւ սէ աղջիկն՝ Թէ ասեմ զերե
կեան բանն որ յիս հարցար.
և սկսեալ ասաց զամէնն կար
գաւ որ իրիկունն լսեր էր.

Եւ ամբեան զարմացան ընդ
գիտութի աղջկանն.

Եւ սէ մանուկն ընդ Թագւորն
առաջի ամ իշխանացն.

Տիեզերակալ Թագաւոր՝ քո
դուստրն ընձի երեք օր բան
հարցաւ և ես պատասխանի
բճի

տունի • ես այլ իւրմէն բան մի
հարցանեմ եթէ գիտենայ՝ նա
զիս յաղթեր է • և թէ ոչ՝
ես եմ յաղթեր զնա :

Լսէ թագաւորն՝ այտոր հա
ւան եմք : Լո՛ւ վկայ կացին ամ
իշխանքն որ այլ անելի ասու
լիս չառնեն :

Լսէ մանուկն առաջ ջիկն՝ թէ
որն է այն թռչունն որ կալայ
զինքն և զենեցի և զփետուրն
պահեցի • զինքն խորվեցի և
դրի առաջ ևս թէ ուտեմ, և
այն թռչունն ՚ի հետն ունէր
այլ ցեղ թռչունքներ՝ ապա
իւր փետուրն էր գեղեցիկ ու
զոսկի՝ նա յանկարծ ալի թը
ռաւ և գնաց : Թէ չէք հաւա
տար նա զփետուրն բերեմ
որ տեսնուք •
բճիա

Լ՝ զձեկն երբ որ զայն լըսեց
խիստ վախեցաւ • գիտէր որ
զիւր խապարն կու տայր :

Լ՝ սէ՛այդ ինչ դիժար զրուցէ
չեմ կարեր գիտնալ • գիտեմ
որ յաղթեցեր զես • ուզէ զինչ
որ կուզես տամ քեզ :

Լ՝ սէ մանուկն՝ այլ իրք չուզեմ
քան զքեզ աւելի :

Լ՝ իշխանքն վկայեցին և հա
ւանեցան : Պատկեցին և արա
րին Է որ հարսանիք :

Լ՝ ինքն թագաւորն զկէս թա
գաւորութեն և զկէս գան
ձին • և որ քանի աշխարհ ու
նէր ամենեցուն տիրեց :

Լ՝ պա ուղարկեց շատ մարդիք
և շատ գանձս առ այն թագա
ւորին որ հայրն և մայրն ՚ի
քովն էին • և եբեր զիւր ծը
բճիք

նօղքն 'ի մօտ իւրն : Եւ տե
սեալ զմիմեանս ուրախացան
և գոհացան զայ :

Եւ զասպընջական պառան
տարաւ 'ի դարպասն և արար
իւրն մեծ :

Եւ Թագաւորն յետ մահւան
իւրոյ՝ ամ գանձին և հեծե
լին և աշխարհին տէր կա
ցոյց զմանուկն :

Եւ քի մարդասիրին փառք
և գոհուի յաւիտեանս
յաւիտենից
Լ՝մէն :

ԲՃԻԳ

* Աստի պիտանիս և օգտակարս աստ

ցեալ աստալնոց :

Հաղ մեզ հայել պիտի,
յայն արևն որ լոյս կու
ծագէ . շատ կայ

'ի յարև նըման, 'ի պըճզին վե
րայ կու վազէ : Վիտուռն մըդն
յարև նըման, խօսքըն զէտ ա
րև կու ծագէ . անգէտ մըդն

օձու նըման, հանապազ զմար
դըն կու խոցէ : Մարդ կայ որ
հազար ածէ, ու կայ որ մէկ մի

չածէ . այն մարդն որ հազար
ածէ, յանգէտին քով փող մի
չածէ : Նազան 'ի յանտառ մո

րին, Թէպէտ բու Թէպէտ բա
զայէ . Ճոհարն 'ի ծովին միջին
Թէպէտ քար Թէպէտ Ճոհարէ :

Խեղօքն 'ի յանդէտն 'ի մօտ,
միտք արէ Թէ ինչ նըման է .

ՍՊ. ԲՃԻԴ

Զրադն 'ի առաջև կուրին ,
 կու վառի չինքըն չըգիտէ .
 Խեղքն է 'ի ծով նըման , որ
 քանի չափեն նա տանի . ան
 գէտն է 'ի տիկ նըման , չափմ
 յաճել լնուռն կու պատուի .
 Լ՝ շխարհս 'ի տօլապ նըման ,
 որ 'ի վեր չի վայր Թաճալի .
 վերինն այլ 'ի վայր դառնայ ,
 և վարինն 'ի վեր Թաճալի .
 Լ՝ շխարհս է կանանչ մարգեր
 մեք 'ի մէջն եմք կաքճու ձա
 դեր . գըրօղն այլ բազայ եղեր
 կու կրէ մէկ 'ի մէկ դար 'ի վեր .
 Սանկտիք երբ 'ի հաց նըստիք ,
 ձենեցէք աղքտք ձեզ ընկեր .
 մեռնիք չի անդէնն երթայք ,
 կու նըստիք քանց անայլ 'ի վեր .
 Սարդն որ յօտար տեղ երթայ
 շատ մի խելք նր պիտենայ .
 ԺԼ ԲՃԻՆ

ամէն մարդոյ ցած կենայ ,
 ապա իւր բանն լինենայ :
 Եւ ատ Թագաւորաց մեծաց ,
 իմաստուն արանց լըսեցի .
 Թէ անչափ չկըշտանայ մարդն ,
 յաստրնվորէս՝ մինչ որ մեռնի :
 Տանին գերեզման դընեն , և
 հողով իւր աչքըն լըցունի .
 ապա փոշմանի լասէ , Թէ հե
 րիք է լայլ չի պիտի :
 Լ՝յս որ հետ ես ինձ արի , չէ՛
 արեր ադամայ որդի . որ շու
 շամ ոսկի ունէ՞ի , ՚ի գետինն
 ՚ի վայր վաթեցի :
 հազար ձի վազան բերի , վազ
 ցուցի լայլ ո՛չ հասուցի . ինչ
 շահ իմ յետին խեղացն , երբ
 առջի անունն աւրեցի :
 Ս՝էկ մարդ մի ճոհար ունէր ,
 ՚ի խեղաց պահել չըկարաց .
 ԲՃիղ

զինչ խեղճն 'ի վերան եկաւ,

նա գընաց ճոհարն 'ի ձեռաց:

Վընաց ինքն 'ի վայր նըստաւ,

հողորմուկ ու խիստ շատ իլաց:

նր լացն այլինչ շահ է, երբ

գընաց ճոհարն 'ի ձեռաց:

Լ՛հաղ ու հոգար բերան, թինչ

խեղճ անխեղացայ • քան ըզ

կաթն յիստակ էի, քան զգար

նան ջուր պըղտորեցայ:

Երաժ մարգարիտ էի, ան

արժան տեղիք վաթեցայ • քան

ղասպապ 'ի ծալն էի, նա տը

կուկ տըկուկ քակեցայ:

Լաւ մարդ ես նորա ասեմ,

որ բանայ զբերանն համով:

հանց գուն լեզուն գին չունի

թէ լընուն տուն մի ճոհարով:

Լ՛ի երբ զաշխարհս արար, ըզ

հողն ու ջուրն ու զօդն հրով:

ԲՃԻԷ

Ըթխալ մի աւել չարար, այլ
 կըշուեց զամէնն չափով:
 | Եզուն է գործիք բանի, ար
 դարոյն զինչ խալիս ոսկի:
 մարդուն է մէկ փերթ արեւ,
 և օձինն է երկու ճըղի:
 Նէնց մարդ որ երկու խօսի,
 զմէկըն քաղցր ու զմէկըն լեղի:
 Եղբայր է օձին եղեալ, և զնր
 անէծքն ընդունի:
 Սառին ճիւղն երբ չոր լինի,
 ով մընայ թէ իսկի ծաղկի:
 Ծերմակ մազն որ սև ներկեն,
 ով ասէ թէ իսկի թափի:
 Լայց մարդ մեղաւոր և սև,
 Ես գիտեմ որ կու սպիտա
 կի. նա մէկ բանիկ
 կուզէ, որ ասէ
 մեղայ ու
 քաւի:

*Ապրիլ և պատմութիւն է Եփեսոսի
ճգնաւորի։

ՅԲՐԱՆԻՍ

քաղաքն ըստամպոլ մէ
ծառուն յոյժ և

իշխան մեծ, և հրամանատու
բազում գաւառի, և էր ա
նուն նր եփրեմիանոս. և կը
նոջն աննա: Եւ էր եփրեմի
անոս մեծ սիրելի ի յաջաթա
գաւորին իւրոյ: Առքա էին
հասեալ ի մերձ ծերուն և ոչ
բճիթ

ունէին զանակ ՚ի վճ երկրի
որ ժառանգէր զինչս նց . և
էին կարի տըրտում և անմիսի
Թար վս անժառանգութե .
Տիւ և գիշեր հանապազ աղա
չէին զած վասն զանակի :
Լաւ յանուր միում կինն աննա
բազում աղախնեօք և ծառայ
իւք գնաց ՚ի մեծ յեկեղեցին
ի սբն սոփիայ . և կայր աղօթս
առ տր . և բարեխօսութիւն սբ
ածածնին և ամ սբցն հայցէր
ի քսէ ժառանգ բարի :
Լաւ յետ աղօթիցն բազում
ողորմութիւն առնէր աղքատաց
և կարօտելոց և քահանայիցն
ամենեցուն . և ելեալ գնայր
ի տուն իւր : Լաւ ՚ի գնալն ՚ի
ճանապարհին հանդիպեցաւ
մին աղքատ խեղճ և ողորմելի
բձլ

Լ ասաց՝ տիկին տուր ինձ ողոր
մութի՛ն քո մէկ որդւոյդ արե
ւուսն։ Լճն տիկինն հիացեալ
ի միտս իւր, ասաց թէ վայ
ինձ զի ես անժառանգ եմ և
դա՛ ինձ երանի տայ վասն որ
դւոյ ։ արտասունեաց և ելաց
և հանեալ ետուր նրմա ողոր
մութի, և էանց գնաց իտուն
իւր։ Լճն ի գիշերին յայնմիկ
երեկ ի տեսլեանն մին ծեր և
անետեաց զաննա և ասաց,
Կին դու ահա՛ կատարեցա՛ն
խնդրո՛ւած ք քո առաջի աջ։
Բայց զայդ արժաթամար դար
պասն որ անթիւ ոսկւով և
արծաթով է զարդարեալ տա
ցես զնա ողորմութի ազքա
տաց և կարօտելոց։ Լճն ընդ
առաւօտն ելեալ կոչեաց զե
բձլա՛

ժողովուրդս և զքահանայս, և
արար մատաղս մեծ և ընդու
նեղութիս: Եւ պատմեաց ըզ
տեսիլն իւր առն իւրում եփ
րեմիանոսի: Խսկ նա ոչ կամէր
տալ. այլ դժոնարապէս ետ:
Քանզի սիրէր զդարպասն զայն
որ ՚ի Եփթ լիտր յոսկւոյ էր շի
նեալ. և այս կոյս և այն կոյս
մարդարտով շարեալ և զարդա
րեալ: Եւ չորս բաղայ ԺԺ
լիտր արծաթոյ էր. Թուուցել
արծոնանման: Եւ մի այլ ըզ
թւս իւր տարածեալ ՚ի վայել
չութի անկողնոյ իւրոյ. և էր
լի լիտր արծաթոյ: Եւ առել
զայն կինն իմ, կոչեաց զոսկե
րիչս և արար զնա դրամս և
դահեկանս. և քարոզ կարդաց
և ասաց ժողովել զամ քահա
բալի

նայսն որ ընդ իւր իշխանութեան
կային . և զամ աղքատս
և զխեղս և զկաղս և զկոյրս .
և պահել զնս ի հրոտից ամիսն
բոլոր մինչև յելս ամսոյն .
Եւ առեալ ընդ իւր քչիս
քահանայս . և իջեալ ի վանսն
հսկեցին զգիշերն մինչև ցա
ռաւօտն . և պատարդ մատու
ցին վս որդէ ծնունէ նր . և նա
ետ նց է է դահեկանս :

Եւ յետ երեք ամսոց գիտաց
կինն զյղուի իւր . և ետ աւե
տիս առ այրն իւր : և յետ ինն
ամսոց ծնաւ կինն ի ծերունէ
իւրում արու զաւակ :

Եւ յարուցեալ այրն արձա
կեաց զհրաւիրակս ընդ ամ
իշխանութիս իւր , կոչել զքա
հանայս և զեպիսկոպոսունս

ԲՃԼԸ

և զիշխանս : Լճն արար մեծ
 ընդ ունե լուծի . և մկրտեաց
 զմանուկն . և եդին զանուն
 նր ակեքսիանոս : Լճն իբրև
 զարգացաւ մանուկն՝ ետ զնա
 հայրն յուսումն գրոց :
 Լճն էր պատանին առատամիտ
 և առատաձեռն քան զհայրն
 իւր . և էր գեղեցիկ յոյժ .
 և ձայն նր էր քաղցր իբրև
 զքնարի : Լճն իբրև եղև պա
 տանին Ժը ամաց՝ եզեն հայրն
 արջառս և ոչխարս բազումս
 վս նր . Լճն էր հսկայաձև և
 ընթերցող անձային սբ գրոց
 հին և նոր կտակարանացն :
 Սինչև եհաս լուր նր յապա
 րանս Թգւորին : Լճն յաւուր
 միում ասէ Թագաւորն ցեփ
 րեմիանոս . անձ ետ պտուղ որո
 բճլի

վայնի քում, որոյ լուր նորա
 եհաս առիս: և է իմ դուստր
 զոր դու ճանաչես: արդ ա՛ռւր
 զնա ինձ 'ի փեսայութիւն:
 Ասկի և արծաթ իմ նմա եղի
 ցի. և յետ մահո՛ւան իմոյ ժա
 ուանդէ զաթոռն իմ: Եւ ել
 եփրեմիանոս յերեսաց թագա
 չորին և գնայր թըմբիօք և
 պարուք 'ի տուն իւր: Իբրե
 լո՛ւան ալիքսիանոս զգալուստ
 հօրն իւրոյ՝ յարեա՛ն ընդ ա
 ռաջ և երկիր էպագ նմա և
 ասաց. հայր իմ ալէօք ծաղ
 կեալ զի՛ք քեզ: Պատասխա
 նի ետ հայրն նր և ասէ. խըն
 դամ և ուրախ եմ վո՛ք զի
 խոստացա՛ն թգ՛նորն փեսայա
 ցուցանել զքեզ: Պատասխա
 նի ետ ալիքսիանոս և ասէ.

ԲՃԼԵ

Գրեւէ 'ի սբ անեռարանն թէ
 որ դառնայ ը դէմ ծնողացն
 իւրոց տրամուք իջանէ 'ի դը
 Ժոխս: Լայց դու անարգեալ
 լիցիս յերեսաց իմոց զի յոյժ
 խղեցին բանք քո զսիրտ իմ:
 Լա՛ն իբրև լուան եփրեմիա
 նոս՝ դարձաւ տրտում և ան
 կան առաջի Թագաւորին և
 ասէ՝ վայէ ինձ այսօր զի որդին
 իմ արհամարհեաց զհրաման
 Թագաւորիդ և զբանս իմ:
 Լսէ Թագւորն ցեփրեմիանոս:
 մի՛ հոգար զայդ ես լինի որ
 դարձուցանեմ զնա յայնպիսի
 խորհրդոյն: Լա՛ն հրամայեաց
 Թագաւորն կոչել զալիքսիա
 նոս: Լա՛ն գնացեալ գտին զա
 լիքսիանոս որ ընթեռնոյր բզ
 սաղմոսարանն զոր ունէր 'ի
 բճլզ

ձեռին իւրում: Եւ պատա
 նին՝ կոչէ զքեզ Թագաւորն:
 Եւ յարուցեալ գնաց ալէք
 սիանոս զհետ նր յապարանս
 Թագաւորին: Եւ Թագաւորն
 ցալէքսիանոս • որդեակ դու
 զամուսնութի պիղծ համարիս:
 Պատասխանի ետ ալէքսիանոս
 և ասէ. ոչ Թէ զամուսնութի
 պիղծ համարիմ. այլ գրեալ է
 'ի սբ աւետարանին Թէ որ ոչ
 Թողու զհայր կամ զմայր կամ
 զկին կամ զորդիս կամ զազգա
 կանս՝ և ոչ առնու զխաչն իւր
 և գայ զկնի իմ, չէ ինձ արժնի:
 Ոսկի և արծաթ կերակուր է
 ժանկոյ. և հանդերձ փափուկ
 ցեցոյ է կերակուր:

(Յայնժամ կոչեաց Թագաւորն
 զերկոտասան իշխանս տանու

ԲՃԷ

տէրս որք էին խրատող Թա
 գաւորուէ իւրոյ • և ասէ ցնս
 զինչ արարից քանզի ոչ կարա
 ցի դարձուցանել զալիքսիա
 նոս այնպիսի խորհրդոյն •
 Պատասխանի ետուն իշխանքն
 և ասեն • ոչ թէ բանիւ նորա
 վարի Թագաւորութիս մեր •
 այլ հրամայեա՛ արկանել ՚իսե
 նեակ • Լա՛ւ Թագաւորն հրա
 մայեաց արձակել զալիքսիա
 նոս • և առաքեաց հրաւիրակս
 ընդ ամ իշխանութիս իւր •
 ժողովել զամենեսեան գալ ՚ի
 հարսանիս • Լա՛ւ իբրեւ գնա
 ցին քահանայքն կոչել զալիք
 սիանոս զի պսակեսցեն ընդ
 դստեր Թագաւորին • Լսաց
 ալիքսիանոս ընդ դէմ քահա
 նայիցն • մի՛ դնէք ինձ պսակ
 բճլը

Թառամե լի զի զանթառամն շա
հեցայց : Պատասխանի ետուն
քահանայքն և ասեն . որդեակ
թէպէտ 'ի Թագորէն ոչ երկըն
ջիս այլ 'ի մէնջ պատկառեալ :
և նա լուռ եղև : և տարեալ
պսակեցին ընդ դստեր Թագա
ւորին , և արարին Ժքօր հար
սանիս : Եւ ապա առեալ Թա
գաւորն զձեռանէ մանկան և
աղջկան՝ էարկ զնս 'ի սենեակ
և փակեց 'ի վրնց զէ դուռն :
Եւ յարուցեալ մանուկն շի
ջոյց զկանթեղսն և զմովզէն
սըն . և ասէ ցաղջիկն՝ քոյր
պարտ է ինձ և քեզ յաղօթս
կալ և ապա ննջել ի միասին :
Եւ ելեալ կացին յաղօթս և
ննջեցին սրբութիւն : Եւ յետ
Ժքօր աւուրն անցանելոյ ասէ
բալթ

աղջիկն ցալեքսիանոս. ընդէր
ոչ յայտնեցեր զքեզ հօր և
մօր քոյ. զի բազում դեղատու
բժիշիք կան 'ի քաղաքիս.
Լսէ ցնա ալեքսիանոս. սահ
ման է զի այր մարդոյն համար
ձակ է քան զկինն. պարտ է ինձ
երեք անդամ խօսիլ և քեզ ոչ
տալ պատասխանի. Եւ յա
րուցեալ եկաց յաղօթս և ա
սաց այսպէս. Խճ աբրահամու
իսահակայ և յակոբայ. որ փրո
կեցեր զերիս մանկուհսն 'ի
հրոյն բորբոքելոյ. փրկեա՛ և
զիս այս գաղան կնոջէս. զի
մարմին կնոջ որո՞յ հուր է, և
ես որո՞յ խոտ առաջի հրոյ. կա՛մ
'ի յայրումն առաջի սորա. զի
կին՝ ընտանի գաղան է չար և
ոչ տայ հանգչիլ մարդոյ. և
ժԻ ԲՃԻ

Լեալ նընջեցին: Եւ յարու
ցեալ առաւօտուն ալիքսիանոս
ասէ ցաղջիկն՝ արի՛ կացցուք
յաղօթս: Եւ ասէ աղջիկն ցա
լիքսիանոս՝ ընդէր ոչ խօսիս
ընդիս և ոչ բանիւ միս
Թարեա զիս:

Եւ այնժամ ալիքսիանոս ետ ըզ
մատանին ոսկի ինա և ասէ.
քոյր առ զսա՛ և պահեա՛ ի քեզ
յիշելէք: մինչ ես երթայց ի
դուռն եկեղեցւոյն յաղօթս.
և ապա գամ կատարեմ զկամս
քո: Եւ բացեալ զդուռնսն,
ելեալ գնաց մինչև յանկելա
նոցն: և տեսեալ զաղքատիկ
մի որ ունէր նա մազեղէն մի
զանձամբն իւրով: ետ նմա ըզ
ծիրանին և հառ զմազեղէն նր
և ագաւ ինքն: Եւ էր գին
Ժ. 9. բախա

Ժիրանւոյն ք ճ դահեկան:

Լճ աղքատիկն Թաքոյց զայն:

Լճ առեալ ալէքսիանոս այլ

կարկատուն կըտան մի, էարկ

զգլխովն և ծածկեաց զերեսն

իւր: Եբրե էանց պահ մի դի

շերոյն՝ իմացան կինն զխոր

հուրդս նր. ճիչ և աղաղակ

բարձեալ լայր: Լճ յարուցլ

դռնապանն ետես զդրունսն

բացեալ. և վառեցին ջահս և

ընթացան ի յորոնել: Լճ ի

որոնելն առնտն կոխէին զնա:

Ենա ասէր՝ մի՛ նեղէք զիս.

Թէպէտ աղքատ եմ այլ այլ ա

րարածեմ: Լճ իբրեւ էջ առ

եզը ծովուն՝ եգիտ նան մի որ

երթայր յէմ: Ե ասէ ցնաւա

վարն՝ ո՛րդեակ տա՛ր զիս յէմ:

Ե ես յաղօթս առնեմ վս. քո:

բՃխԲ

Լ'սէ նաւաւարն՝ աղքատիկ ըն
 դէր ծածկես զերեսդ քո և
 ոչ բանաս: Լ'նա ասէ • զի
 խստակրօն վարդապետի աշա
 կերտ եմ, և նա սլատոն իրելէ
 ինձ թէ մի՛ հայիր 'ի մարդ և
 ոչ յաշխարհ, և մի՛ բանար զե
 րեսդ: Լ'ն մտեալ 'ի նաւ հա
 սին յարապօլիս • և անտի 'ի
 կիպրոս, և անտի յԷմ • և յԷմ
 'ի լեառն սինա զոր տը խօսե
 ցաւ ընդ մովսէսի: Լ'ն արար
 անդ զնշան խաչին 'ի վր նր և
 ասէ • սա եղիցի ինձ գերեզ
 ման և տուն յարկի, և եկաց
 անդ ալիքսիանոս ամս լը: և
 էր կերակուր նր 'ի ծայրից ծա
 ոոց և 'ի խոտոց • և ըմպելի նր
 ջուր անձրեաց: Լ'ն ապա սա
 տանայ ընկէց 'ի սիրտ նր զկա
 բձխի

րօտուի և զգութ ծնողացն,
 և այնու Նեղէր զնա. Լճ յա
 րուցեալ էջ առ եզր ծովուն,
 և էգիտ նաւ մի որ երթայր
 յէմ. և ասէ ցնաւավարն տա՛ր
 զիս յէմ. և ես վսփո աղօթս
 առնեմ. Լճ առեալ զնա նա
 շեցին. Լճ իմացել դիւացն
 յարուցին հողմ և մըրրիկ ՚ի
 ծովին. և ըսկսաւ ալէկոծիլ
 նաւն. և ոչ կարացին յաղթել.
 (Յայնժամ եկին է դեք չարա
 գոյն քան զառաջինն և ասեն
 ցմիմեանս. մեք դորա համբե
 րութին գիտեմք. զի սորա զօ
 րութին առաւելէ քան զյո
 բայն. այլ զայս առնեմք դմա
 չարութիւն. զի յարուցանեմք
 հողմն սաստիկ ՚ի վր ծովուն.
 և տանեմք զդա ՚ի դուռն տան
 բճխի

Տօր իւրոյ • զի տեսանելով զա
ղէտս ծնողացն իւրոց՝ տայցէ
ծանօթութիւն • Եւ Տանին
հողմն սաստիկ ՚ի վր ծովուն •
Լ տարեալ ընկեցին զնաւն ՚ի
դուռն տան Տօր իւրոյ •

Իբրեւ գիտաց ալիքսիանոս
թէ սատանայի էր գործն՝ ա
սէ , երթամ ՚ի դուռն տան
Տօր իմոյ և անդ կոխեցից ըզ
գլուխ սատանայի • Եւ իբրեւ
եղ առեղը ծովուն՝ ետես զեփ
րեֆանոս զհայրն իւր նստեալ
՚ի վր ջորւոց զի երթայր ՚իբա
ղանիս • Լ ընթացեալ ընդ ա
ռաջ երկիրէսց գ նմա և ասէ •
օտար յերկրէ եկեալ եմ վասն
անուն քոյ • արդ որ ՚ի փշրա
նաց սեղանոյ քոյ անկանի բա
նական է ինձ կերակուր • Լ
բճխե

որ յապիկոյն քում կաթի բա
 շական է ինձ ըմպելի:
 Լսէ եփրեմիանոս ցեղբիայոս
 ծառայ իւր • որդեակ տա՛ր ըզ
 դա՛ յանկեւանոցն մեր:
 Իբրեւ տարա՛ն զնա յանկեւ
 անոցն՝ ճիչ և աղաղակ բարձին
 աղքատքն նա՛մ և ասեն • Թէ
 դա՛ աստ գայ մեք ամենեքեան
 ելանեմք: Լսէ եղբիայոս • աղ
 քատիկ վսփո զնա՛մ աղքատքն
 ոչ կարեմ հանել աստի:
 Լսէ ալիքսիանոս • աղաչեմ
 զքեզ տա՛ր զնա մինչև յերրոր
 դուռն: Լսէ եղբիայոս տարե՛լ
 զնա ասէ ցդռնապանն՝ Թոյլ
 տուր սմա բնակիլ յայսմ տե
 ղոջս: և եկաց անդ ա՛նուրս
 լ: Լսալետ լ ա՛նուրն ասէ
 դռնապանն՝ աղքատիկ արի՛ և
 բճխզ

Գնա՛ աստի: Բէ երեք անգամ
 վարեաց զնա և ասէ. ե՛լ և գը
 նա՛ աստի. քանզի տիկինն մեր
 սովորութի՛ ունի գալ ընդ
 այս և երթայ. ՚ի ծովեզն լալ
 զորդին իւր զալիքսիանոս ըզ
 տէրն մեր: Եւ նա ասէր՝ Թէ
 ես աստ մեռանիմ և ոչ գնամ
 այլ տեղի: Եւ յետ սակաւ
 ինչ աւուրց գայր տիկինն և
 առաջի նորա ծառայքն. և ՚ի
 ծառայիցն լրբեալք՝ առեալ
 զհերաց նր քարչէին զնա ՚ի վր
 երեսաց իւրոց: Եւ նա ձայ
 նէր և ասէր. տիկին բարի մի
 տար զիս այդպէս առնել. Թէ
 պէտ և աղքատ եմ այլ այ ա
 ըրարած եմ: Եւ նա սաստիւր
 ազլկանցն և ասէր. Թոյլ տուք
 դմա բնակիլ յայդմ տեղւոյդ
 բճխէ

պանդխտութիւն. Եւ ընդ աղքատիկն նայելով ասէր տիկինն՝
 աչքերն իմ ալիքսիանոսին կու
 նմանի. Եւ ելեալ եկաց և
 սկսաւ լալ ընդ դէմ ծովուն
 և ասէր. Չո՛ւրք որ ՚ի ծովդէք
 մի թէ կլայք զորդին իմ զալիք
 սիանոս, ցուցէ՛ք ինձ զնա.
 զի նա էր իմ յետի և առաջին
 միսիթարանքն. Օ ի ցաւին
 աղիք իմ և գալարին. և հե
 ծեծանօք ողբայ սիրտ իմ ան
 դադար. Եւ ետաբեր հողմիկ
 մի թէ խապար ունիք և կամ
 զհոտն զիմ ալիքսիանոսին.
 զի տուրք էր նա ինձ յայ և
 խնդրո՛ւածք ՚ի սրբասէր քա
 հանայից. Եւ զայս ամ լսէր
 ալիքսիանոս և գալարէր աղիք
 նր և խորովէր լեարդն, և ո՛չ
 բժիշկ

տայր ծանօթութի յահէ ամե
նակալին այ . զոր ասէ 'ի Կ
աւետարանին թէ՛ որ ոչ թողու
զհայր կամ զմայր կամ զկին
կամ զագարակս վս անուն
իմոյ՝ չէ ինչ արժանի . և ե
կաց 'ի դուռս տան հօր իւրոյ
Ժք տարի . Լս ապա հայեցաւ
աժ 'ի տառապանս նր, և առա
քեաց զհրեշտակապետն գաբ
րիէլ առնել զհոգի նորա .
Իբրև եկն գաբրիէլ, ետնմա
ողջոյն և ասէ . եկ անկախ
նոս մարդդ այ և հանգիր յու
րախուժիւնս երկնից 'ի վե
րինն եէմ 'ի բնակութիս հրեշ
տակաց . զոր պատմէ պօղոս
թէ զոր անն ոչ ետես, և ուն
կըն ոչ լուսն, և 'իսիրտ մար
դոյ ոչ անկաւ՝ զայն պատրաս
բախթ

տեաց ան սիրելեաց իւրոց,
Եւ նա ասաց հրեշտակին նե
րել սակաւ իկ մի մինչև գրես
ցէ զվարս անձին իւրոյ,
Եւ յարուցեալ էառ քարտէս
և մուր ՚ի բաղանեաց, և նըս
տեալ գրեաց այսպէս:

Ես եմ ալիքսիանոս որդին
ձեր հայր իմ եփրեմիանոս
և մայր իմ աննա և կին իմ մար
գարիտ: Ողջոյն Թագաւորիդ
և քահանայից քաղաքիդ միա
բան ամենեցուն: Մի՛ լայր
հայր իմ ծերացեալ. այլ մի
Թարեւ ան: Սիշեւ զի դու
զայս կեանքս խընդրէիր, և
ես զերկնային: Ետու զեր
կաթն և առի զոսկին փոխա
րէն ՚ի անէ: Մի՛ լայր մայր
իմ և մի՛ տրամիր. միտթարէ՛
բճճ

զքեզ քս : Յիշեա՛ զի դու
դայիր և աղջկունքն առաջի
քո • և հասեալ նց 'ի վր իմ,
քարշէին զհերացս 'ի վր երե
սաց իմոց : և ես լայի ո՛չ զայն
որ զիս քարշէին՝ այլ զայն որ
լայիր դու և աղի ողորմ կսկը
ծանօք հառաջէիր • և իմ զնս
հայեցեալ՝ գալարէր աղիքս •
և ո՛չ իշխէի տալ ծանօթութի
յահէն ան : Ս'ի՛ լայր և դու
կին իմ մարգարիտ • զի ահա
հասիկ պատրաստեցի ինձ և
քեզ ճանապարհ որ տանի 'ի
կեանսն յաւիտենից : Լա՛ ծա
լեալ զթուղթն եդ 'ի մէջ ձե
ռին իւրում և խփեաց զձեռն
և նոյն ժամայն աւանդեաց ըզ
հոգին իւր 'ի փառս ան :
Լա՛ իջին Դէ հրեշտակք 'ի ձե
բաժն

մարմնաւորաց և յայտնեցին
քաղաքին և ասաց • արի՛ք գը
նացէ՛ք ՚ի դուռն եփրեմիանո
սի և գտէ՛ք զմարդն այ՛ վախ
ճանեալ։ Եւ ՚ի մէջ գիշերին
դղրդեցաւ քաղաքն ամբ • և
վառեցին ջահս և մոմեղէնս
և գնացին գտին ուն Տրչակքն
ասացին • Եւ արկին ՚ի վր նր
դիպակս պատուականս • և տե
սին զի թուղթ ինչ գոյր ՚ի ձե
ռին նր • և կամեցան բազումք
առնուլ զնա և ոչ կարացին
հանել ՚ի ձեռաց երանելոյն •
Եւ մատուցեալ յառաջ քա
հանայ մի իմաստուն և ասէ •
ոչէ պարտ առնուլ ումեք ըզ
թուղթն • այլ միայն նա որ այս
չափ ժամանակս կերակրեալէ
զգա • Եւ ուղարկեցին իւրն
բճծք

Գիր եփրեմիանոսի : և իբրև
 եկն երկիրէ պագ նմա և ասէ՝
 մեղայ քեզ սբ աղքատիկ, զի
 ոչ գիտէի թէ այսպէս սուրբ
 էիր: և մեկնեալ զձեռն և ա
 ռեալ զթուղթն եբաց և սկը
 սաւ ընթեռնուլ և եր գրէլ
 այսպէս: Եւ եմ ալիքսիանոս
 որդին ձեր հայր իմ եփրեմիա
 նոս և մայր իմ աննա և կին իմ
 մարգարիտ: Եւ իբրև լուսն
 իսկոյն ձգեաց զթուղթն՝ ի ձե
 ռաց իւրոց, և անկաւ ի վր
 մեռեալ մարմնոյն. և յինքն ամ
 փոփեալ գոչէր և լայր. և ոչ
 կարէին հանել ի գրեկաց նր
 զերիս աւուրս: Եւ եկեալ
 մայր նր և կինն՝ ոչ կարացին
 մտանել առնա վս ամբոխին:
 Յայնժամ բերին գանձս բա
 բճճք

Աստուծոյ, 22 Յուլի 1982

Ստանդարտ

Հուլիս և ցանեցին շուրջ զամ
փոխին, և քակեցան ամփոխն
զկնի դանձին, և ապա կարա
ցին մըտանել առ ալիքսիանոս
մարդն այ: Լա՛ն անկեալ մայրն
'ի վր նր և հանեալ զստինսն
եդ 'ի վր երեսաց մանկանն և
ասէ, որդեակ իմ Թէ կենդա
նի՞ ես խօսեաց ընդ տառա
պեալ մօր քոյ, և դնէր շերտն
'ի վր սրտին և հեղոյր զարտա
սուսն, և ձայն բարձեալ լայր
դառնապէս և ողբայր աղի ո
ղորմ յոյժ: Լա՛ն եկեալ կին նր
ընկէց զմատանին և ասէ, արդ
այս եր քո սբ գալուստն սիրե
լի իմ ալիքսիանոս, մինչև յերբ
պահեմ զյիշելիքս քո:
Լա՛ն ո՞ կարէ պատմել գրով ըզ
կոծումն և զողբումն նց բոլոր
բժժի 254

Այս սկզբնաւոր թիւը 1721-ից պիտի ընկնէր ա
մանկան յիշատակ: Եւստորջ Ծ. փր. Ստան
(5 Ամար, 4-րդ տիւ, 4 շաբաթ. 1912, էջ 59.

քաղաքաւն առ հասարակ:
 Լաւ յետ բազում լալոյն տա
 րեալ Թաղեցին զերանելի նա
 հատակն քի զսփն ալիքսիանոս
 և շինեցին եկեղեցի 'ի վր նր:
 Լաւ կացեալք հայր և մայր նր
 կենդանի ը ամ զկնի փոխման
 սբյն ծառայելով և սպասանո
 րելով սբ գերդմանի նր: և յետ
 այնորիկ հանգեան խաղաղութ
 'ի քս: Իսկ սփն ալիքսիանոս փո
 խեցաւ 'ի քս 'ի հրոտից ամսոյ
 Իւր 'ի փառս ան հօր ամէն:
 Ի արեխօսութե կամանոր աղ
 քատացելոյն վս քո և օտարա
 ցելոյն 'ի մարդկային ծնօթու
 Թէ քս ան տո՛ւր և մեզ ատել
 զկենցաղոյս զբաղմունս, և
 մերձիլ 'ի սբդ սբց և ընդ
 անցն փափագեւիդ:
 Լ'մէն:

* Ա՛րեւի ընթերցող պարտիս իմանալ
ցանկիւն աշարի լեւ շինչ իայ 'ի հը
նորարարի պշնէ Կաղապիս :

Լաւ ջին պատմութի պղնձէ քա
ղաքին որ սկսանի 'ի յե
րեան, Գ :

Լաւ պատմութի փահլուլ Թա
գաւորին որ 'ի յերեան, Ճբ :

Լաւ խրատք նուշաւան Թա
գաւորին որ 'ի յերեան, Ճդ :

Լաւ պատմութիւն խիկարայ
որ 'ի յերեան, Ճիբ :

Լաւ պատմութի աղջկուն և ման
կան որ 'ի յերեան, Ճձդ :

Լաւ խրատք ասացեալ առաջ
նոց որ 'ի յերեան, ԲՃիդ :

Լաւ պատմութի ակփսիանոսի
Ճդնաւորին, ԲՃիթ :

Ա. Ե. Բ. Գ.

